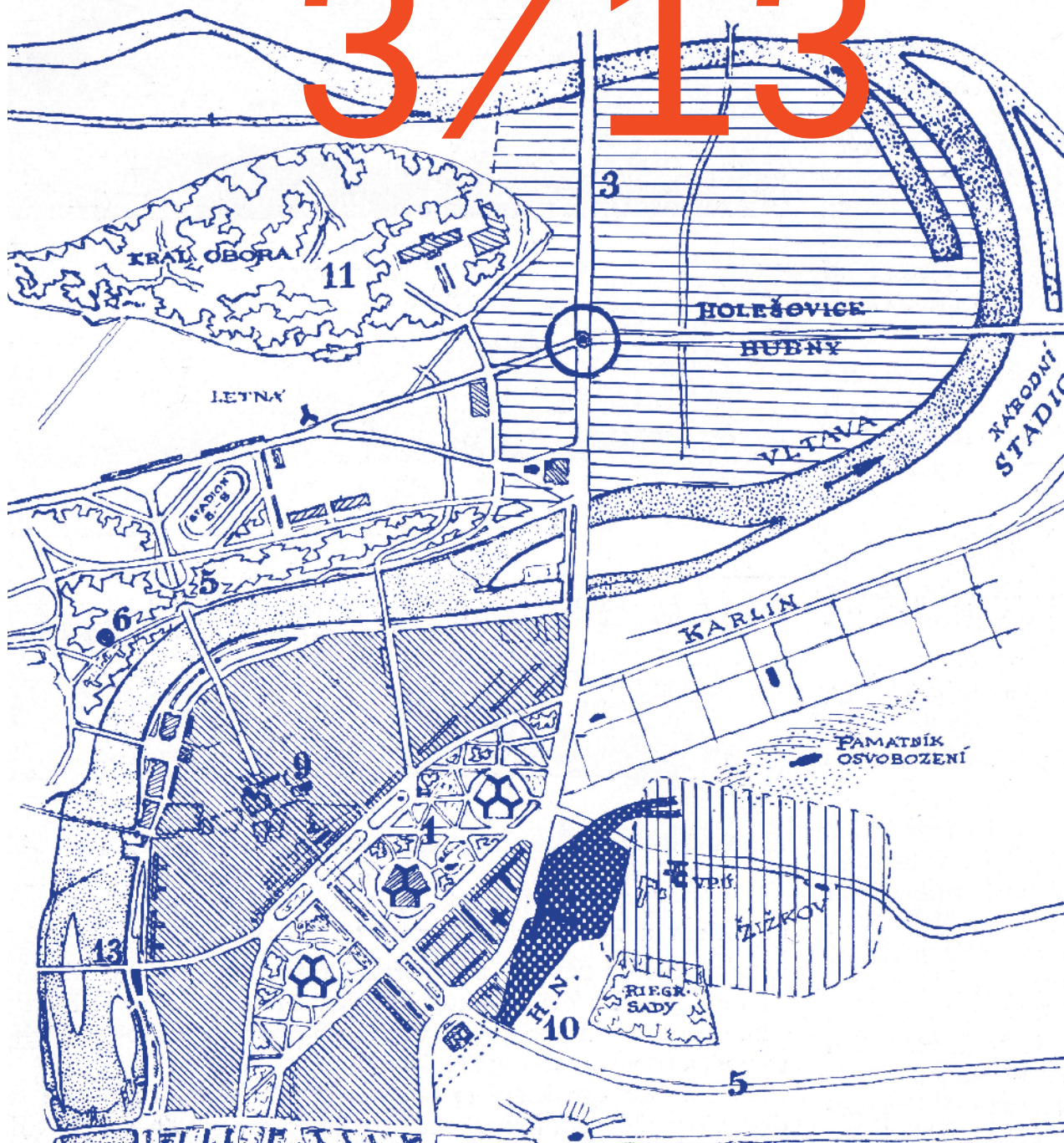




BULLETIN

3 / 13



METROPOLITNÍ PLÁN, URBANISMUS A POVODNĚ

GRAPHISOFT
ARCHICAD 17

Multifunkční obytný komplex v Moskvě, ulice Mosfilmovská, Rusko.
Sergej Skuratov Architects www.skuratov-arch.ru Foto © Ilya Ivanov

BIM
ŽIJE UVNITŘ
DETAILŮ

myarchicad.com

ArchicAD 17 nabízí jedinečný způsob odvozování výkresů z BIM modelu. To platí i pro velké projekty s vysokou úrovní detailů. Díky technologii ArchiCADu 17 lze BIM model udržet až do finální fáze zpracování výkresové dokumentace.

- 2 Úvodník
- 2 Kontakty na Kancelář ČKA

AKTUALITY

- 3 Pozvánka na akci Architekti na jedné lodi
- 4 Česká komora architektů zahajuje spolupráci se Sdružením čínských architektů
- 5 Problém jménem Štvanice
- 5 Kazachstánci chtějí založit komoru architektů
- 6 Zpráva o semináři k územnímu plánování
- 6 Výzva pro proškolené porotce soutěží
- 6 Obnovení monitoringu médií
- 6 Správa autorských práv v oblasti architektury
- 7 Otevřený think tank architektů – podzim

SERVIS

- 8 Záštity ČKA
- 10 Nové knihy (Czumalo)
- 13 Recenze: Ročenka architektury (Czumalo)
- 14 Nejnovější publikace Informačního centra ČKAIT se slevou pro členy ČKA
- 16 Odpovědnost dle nového občanského zákoníku (Poláčková)
- 16 Celoživotní profesní vzdělávání
- 17 Tip na výstavu

LEGISLATIVA

- 18 Náhled do stavební legislativy v USA (Horák)
- 19 K autorskému dozoru a osobám oprávněným k jeho výkonu (Faltusová)
- 22 Nové zákony a předpisy (Rybková)
- 22 Otázky a odpovědi (Rybková, Faltusová)
- 23 Význam, tvorba a právní postavení technických norem (Holeček)
- 25 Přehled vybraných ČSN vydaných ve druhém čtvrtletí roku 2013 (Kolomazník)

ZE SVĚTA

- 27 Standardy v evropském kontextu (Martinek)



Max Urban (1882–1959),
titulní list díla Ideální
Velká Praha

TÉMA

- 28 Úvod
- 30 Duch plánu (Koucký a kol.)
- 31 Most přes rozbouřené vody? (Sýkora)
- 33 Nová naděje, či další zklamání pro pražský urbanismus? (Maier)
- 36 Nejen duchem živo je město (Kohout)
- 38 Poznámky k bodu 7 Výšková regulace a potenciál z Ducha plánu Kanceláře metropolitního plánu Útvaru rozvoje hl. m. Prahy (Horáček)
- 42 Výzkumný projekt: Vztah rozvoje měst a přípravy územně plánovací dokumentace (Jehlík)
- 43 Souvislost kvality územního plánu s rozlohou řešeného území (Košář)
- 43 Standardní kvalita územního plánu jako podklad pro stanovení ceny (Poláčková)
- 45 Klub Za Novou Prahu
- 48 Povodně a sídla (Löw)
- 50 O povodních a lidech (Smutný)

SOUTĚŽE

- 52 Výsledky soutěží
- 61 Probíhající soutěže
- 62 Připravované soutěže

BULLETIN ČESKÉ KOMORY
ARCHITEKTŮ
oficiální čtvrtletník
autorizovaných architektů ČR

číslo 3/2013, ročník 20

Datum expedice
30. 9. 2013

Náklad
4400 ks

Registrace
MK ČR E 11062

ISSN
1804-2066

Vydavatel
Česká komora architektů
Josefská 34/6, 118 00 Praha 1
+420 257 532 287
www.cka.cc

Redakce
Mgr. Simona Juračková, Ph.D.,
šéfredaktorka
Ing. Ludmila Cepáková a Kateřina
Staná, rubrika soutěže

Redakční rada
Ing. arch. Josef Panna
Ing. arch. MgA. Petr Janda
Ing. arch. Tomáš Vích
Ing. arch. Miroslav Holubec
PhDr. Vladimír Czumalo, CSc.

Jazyková korektura
Mgr. Josef Šebek

Grafický design
Jakub Straka

Tisk
Triangl a. s.

Distribuce
Bulletin ČKA je bezplatně
rozesílán všem architektům
autorizovaným ČKA a investičním
odborům magistrátů a větších
měst.

Uzávěrka příštího čísla
15. 11. 2013

Upozornění
U inzerce a podepsaných článků
se redakce nemusí ztotožňovat
s obsahem. Pokud není uvedeno
jinak, obrázky pocházejí z archivu
autorů textů.

PDF Bulletinu ČKA je ke stažení
na www.cka.cc.

Obálka
Josef Havlíček (1899–1961),
návrh na přestavbu centra Prahy
(výřez)



Doufám, že jste s novou podobou Bulletinu spokojeni. Myslím, že pro čtenáře nečleny působí svěže a reprezentativně zároveň. Zanedlouho v nové grafice vyjde i Ročenka a bude představen nový web.

Aktuální číslo Bulletinu je zaměřeno na problematiku města s důrazem na Prahu. Těší mne, že v poslední době přibývá výběrů zpracovatelů územních plánů pomocí soutěže o návrh. A to nejen u velkých měst, jako je Plzeň, ale i menších obcí, jako jsou Čelákovice. Určitě by se v tomto ohledu právě Praha měla poučit.

Díky nárůstu počtu soutěží, kterým se věnují zcela noví a často malí zadavatelé, se objevuje i více problémů, které v Bulletinu uvádíme. Upozorňuji, že vždy prezentujeme aktuální vývoj přímo na webu u té které soutěže. Apeľuji na kolegy, kterým se podaří uspět, aby nás o dalším průběhu informovali. ČKA chybí informace o realizacích ze soutěží, které jsou přitom tím nejlepším propagačním nástrojem. Proto chystáme Soutěžní přehledku realizací vzniklých z architektonických soutěží od založení ČKA dodnes. Je velmi důležité, aby byla co nejvíce obeslána.

Ve spojení se soutěžemi jsme připravili Vzor pro zakázky malého rozsahu (do 1 mil. Kč), který je již na webu ČKA. Narážíme totiž na situaci, kdy zadavatelé stojí o výběr formou architektonické soutěže, ale nechtějí u drobných zakázek používat soutěž o návrh s delšími lhůtami. Vzor zachovává to podstatné z architektonické soutěže – převážně nezávislá odborná porota a odměny – ale umožňuje rychlé následné zadání zakázky. Je použitelný pro soutěže otevřené i vyzvané včetně souběžného zadání. Myslím, že bychom tak dokázali nahradit často kutilské výtvořiny organizátorů výběrových řízení. Prvním pilotním projektem jsou dvě soutěže Národního muzea na dočasné výstavy. Budeme velmi rádi za zpětnou kritiku ke vzoru i pilotnímu použití.

Ing. arch. Petr Lešek

1. místopředseda představenstva ČKA

KANCELÁŘ ČESKÉ KOMORY
ARCHITEKTŮ

PRAHA
Josefská 34/6, 118 00 Praha 1
T +420 257 532 287
cka@cka.cc

úřední hodiny
po–čt: 8–16 h
út do 17 h
pá 8–15 h

ředitelka Kanceláře ČKA

Mgr. JUDr. Vladimíra Těšitelová
T +420 257 532 287
M +420 731 508 028
vladimira.tesitelova@cka.cc

manažerka komunikace,
šéfredaktorka Bulletinu ČKA,
tisková mluvčí
Mgr. Simona Juračková, Ph.D.
T +420 257 532 287
M +420 702 035 234
simona.jurackova@cka.cc

členské příspěvky, účetnictví,
databáze, NF Arcus
Lenka Dytrychová
T +420 257 532 430
lenka.dytrychova@cka.cc

právní servis
Mgr. Eva Faltusová
T +420 257 532 287
eva.faltusova@cka.cc

informace a přihlášky
k autorizaci, správa databáze
členů, sekretář Dozorčí rady
a Autorizační rady ČKA
Milena Ondráková
T +420 257 532 186
M +420 607 700 745
milena.ondrakova@cka.cc

sekretář Stavovského soudu ČKA
Radka Kasalová
T +420 257 532 287
radka.kasalova@cka.cc

redaktorka webových stránek,
komunikace se zahraničím
Ing. Kateřina Folprechtová
T +420 257 532 287
katerina.folprechtova@cka.cc

produkce a organizace akcí ČKA,
marketing
MgA. Michaela Rýgrová
T +420 257 535 034
michaela.rygrova@cka.cc

projekt CEC5
Mgr. MgA. Dita Pavelková
T +420 257 532 430
dita.pavelkova@cka.cc

BRNO
Česká 19/21, 602 00 Brno
T +420 542 211 809

soutěže a veřejné zakázky
Ing. Ludmila Cepáková
ludmila.cepakova@cka.cc

celoživotní profesní vzdělávání
Kateřina Slaná
katerina.slana@cka.cc

7 ▶ 10 ▶ 2013
18h

Večer věnovaný všem architektům a milovníkům architektury... i samotným architektům.

Výstava 14. ročníku Přehlídky diplomových prací, setkání s architekty, DJ's a další program.

(A)VOID Floating Gallery se nachází na Rašínově nábřeží u Výtoně v Praze. Lod bude zakotvená, nepopluje, přijít a odejít můžete kdykoliv, i když odejít se Vám asi nebude chtít.

Akce se koná u příležitosti oslav Světového dne architektury a je také tradiční oslavou zahájení akademického roku ARCHIP. Více informací na www.cka.cc

 MARSH

 Pojišťovna

 (A)VOID
GALLERY

ARCHIP

ERA21

EARCH.

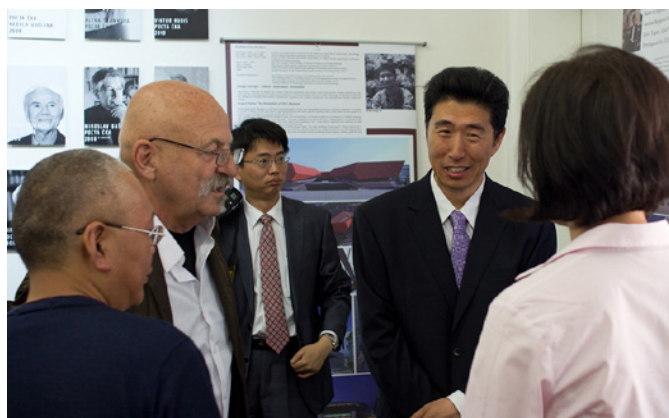

Schindler

ARCHITTEKTI
NA JEDNĚ LODI

(A)VOID
Floating
Gallery

ČESKÁ KOMORA
ARCHITTEKTŮ





ČESKÁ KOMORA ARCHITEKTŮ ZAHAJUJE SPOLUPRÁCI SE SDRUŽENÍM ČÍNSKÝCH ARCHITEKTŮ

V pondělí 1. července 2013 se v sídle České komory architektů v pražské Josefské ulici uskutečnilo setkání českých a čínských představitelů architektonického světa. Jeho součástí byl i podpis memoranda o spolupráci české a čínské strany v oblasti architektury, vzdělávání a výměny zkušeností. Součástí programu, kterého se zúčastnila padesátka osob, byla série prezentací týkající se ochrany památek, systému vysokoškolského vzdělávání, studentských aktivit a projektů v České republice a dále prezentace českých projektů realizovaných v Číně a výběr nejlepších nedávných realizací v České republice. Na oplátku čínští kolegové přivezli panelovou výstavu prezentující portfolia přítomných architektů a představili výšeč aktuálního architektonického dění v Číně včetně koncepčních přístupů jednotlivých architektů. Mezi přednášejícími byli hlavní archi-

tekti v kancelářích, pedagogové z architektonických škol a nositelé řady ocenění za realizované stavby. Kompletní seznam čínských účastníků akce naleznete na stránkách Komory.

Vyvrcholením setkání byl podpis Memoranda o porozumění, které za čínskou stranu podepsal Xu Zongwei, generální sekretář Sdružení čínských architektů (Architectural Society of China), za českou pak předseda České komory architektů Josef Panna.

Návštěva čínských kolegů zorganizovaná Sdružením čínských architektů byla motivována snahou navázat vztahy v rovině přátelské spolupráce v oblasti architektury a posílit kontakty jak v oblasti odborné, tak akademické. Čínskou delegaci tvořilo 22 členů, mezi nimiž byli ředitelé architektonických kanceláří, hlavní architekti, zástupci akademické obce, specializovaných médií i developerů.

Čínští architekti strávili v Praze dva dny, vedle setkání se zástupci České komory architektů a zhruba třemi desítkami architektů si prohlédli vybrané developerské projekty a absolvovali celodenní prohlídku města, zaměřenou na historickou architekturu a hlavní architektonické památky Prahy.

Návštěva čínské delegace v České republice je součástí evropské cesty; Praha se stala důležitou zastávkou mezi Budapeští a Londýnem. Česká komora architektů je přesvědčena, že se jedná o významný krok v rámci rozvoje spolupráce mezi Českou republikou a Čínskou lidovou republikou a že podpis memoranda umožní českým architektům více se podílet na dynamickém stavebním rozvoji Číny.

Tisková zpráva ČKA ze dne
1. července 2013

PROBLÉM JMÉNEM ŠTVANICE

V minulém roce jsme se radovali, že na řešení využití natolik podstatného místa, jakým je ostrov Štvanice, se hlavní město Praha rozhodlo vypsat soutěž. S napětím jsme očekávali výsledky druhého kola... a stále čekáme. Podle našich informací byla soutěž již před uzavřením, nicméně jeden ze soutěžících, který byl před vlastním posuzováním vyloučen z důvodu formálních nedostatků, podal stížnost k Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže (ÚOHS). Neformální cestou získala ČKA informace, že důvod pozastavení soutěže spočívá v poskytnutí všech souvisejících podkladů, včetně soutěžních návrhů, ÚOHS v návaznosti na podání návrhu účastníka proti vyloučení ze soutěže.

ČKA je názoru, že postup ÚOHS, který si od vyhlášovatele vyžádal kompletní dokumentaci soutěže včetně soutěžních návrhů v originálech, byl ze strany úřadu neoprávněný. Úřad tak fakticky zapříčinil pozastavení soutěže, jelikož vyhlášovatelé znemožnil provést kroky předepsané zákonem a soutěžními podmínkami.

Z důvodu nedostatku oficiálních informací je situace nepřehledná: předsedkyně poroty Alexandra Udženija už není radní, v médiích se objevila informace, že vítěz je už znám, ale jinak vyhlášovatel mlčí. V této nepříjemné situaci se ČKA snaží vypisovatele už od června přimět k vysvětlení situace. Právní zástupce na požadavek ČKA reagoval

informací, že vysvětlení k aktuálnímu stavu vydávat nebude a že jediná informace, kterou může ČKA v době probíhajícího řízení poskytnout, je ta, že řízení bylo přerušeno do rozhodnutí ÚOHS o podaném návrhu na přezkum úkonů zadavatele v řízení.

ČKA se proto obrátila na pražského primátora Tomáše Hudečka s žádostí o řešení situace s návrhem, aby si vyhlášovatel na ÚOHS vyžádal kopie všech dokladů a soutěž ukončil, a připomínkou, že vyhlášovatel je vůči účastníkům soutěže vázán zákonnými lhůtami, v nichž by měl o návrzích rozhodnout. A jelikož ani měsíc po odeslání dopisu nedorazila odpověď a vypisovatel nastalou situaci nevysvětlil, tuto odpověď ČKA v druhé půlce září urgovala. „Aktuální mlčení a nekonání vyhlášovatele ve věci soutěže vrhá na celou soutěž špatné světlo. Soutěž byla kvalitně vypsána a obsazená. Architektonické týmy do ní investovaly měsíce práce. Stop stav a mlčení vyhlášovatele, které trvá již dlouhou dobu, vyvolává zcela logicky bouřlivou náladu, spekulace o důvodech a nespokojenost. Už teď je zřejmé, že další architektonická soutěž pořádaná městem bude muset překonávat nastalou nedůvěru a tato nedůvěra roste každým dnem. Rychlá reakce a řešení, které není obtížné, jsou velmi potřeba,“ uvedl v dopise předseda PS pro soutěž Petr Lešek.

KAZACHSTÁNCI CHTĚJÍ ZALOŽIT KOMORU ARCHITEKTŮ

Načerpání zkušeností a zjistit informace o způsobu fungování České komory architektů, to byl důvod návštěvy kolegů z Kazachstánu, která se uskutečnila ve čtvrtek 8. srpna. V zemi s rozlohou 34krát větší než Česká republika by rádi založili komoru architektů, případně komoru společnou pro architekty a inženýry.

Delegaci tvořili Jelík Akanov z RGP Gosexpertiza (státní úřad na prověření projektů), přesněji vedoucí oddělení metodologie a informační podpory, dále Arsen Mejrembajev, externí poradce kazachského Ministerstva pro místní rozvoj, a Elvira Kamalova z výboru pro konstrukce, bydlení a technickou infrastrukturu Ministerstva pro místní rozvoj republiky Kazachstán.

V tuto chvíli v Kazachstánu funguje jeden státní superúřad – Gosexpertiza – s šesti stovkami zaměstnanců a čtyřmi sty spolupracovníků, který ročně prověří 12 tisíc projektů. Vedle toho existuje jedna soukromá firma, která má oprávnění prověřovat určené druhy projektů. Zodpovědnost za kvalitu projektu tedy v tuto chvíli nese firma, která zaměstnává pracovníky s příslušným vzděláním, ta ale nedisponuje žádným

razítkem. Projekční kontrolu provádí většinou státní expert, který prověřuje i soulad projektu se zákony. Ten pak nese rovněž část zodpovědnosti za projekt.

Kazašské ministerstvo pro místní rozvoj považuje stávající řešení za nepraktické, proto zvažuje zřízení samosprávného sdružení, které by pravomoci spolu se zodpovědností přeneslo na bedra autorizovaných architektů. Ústředním bodem jednání v ČKA tedy byly otázky týkající se způsobu založení a provozu naší Komory. Kolegové se zajímali rovněž o systém zkoušek a dalšího vzdělávání, o počty adeptů a jejich úspěšnost a další informace týkající se provozu Komory.

ZPRÁVA O SEMINÁŘI K ÚZEMNÍMU PLÁNOVÁNÍ

Dne 27. června se v pražské kanceláři ČKA uskutečnil seminář s názvem Právní rámec zpracování územně plánovací dokumentace. Tématem byl zejména vliv novely zákona 350/2012 Sb. a vyhlášky č. 500/2006 Sb. na praxi zpracování územních plánů.

Seminář vznikl za spolupráce Ministerstva pro místní rozvoj (MMR) a ČKA. Za MMR vystoupil s příspěvkem k tématu pořizování územních plánů ředitel odboru územního plánování Ing. Tomáš Sklenář; za pracovní skupinu pro územní plánování, urbanismus a krajinu ČKA rozsáhlým příspěvkem přispěla k otázce obsahu územně plánovací dokumentace v souladu s novelou stavebního zákona č. 350/2012 Sb. Ing. arch. Vlasta Poláčková. Oba přednášející se průběžně doplňovali uváděním zajímavých případů z praxe projekční i ministerské, což dávalo semináři příjemný spád a charakter interaktivního workshopu. Za Kancelář ČKA závěrečný příspěvek k tématu odpovědnosti architekta při zpracování územních plánů, které nikdy neztratí na aktuálnosti, přednesla Mgr. Eva Faltusová. Vzhledem k zájmu účastníků a intenzivní debatě probíhající jak během semináře, tak v jeho závěru byl dvojnásobně překročen plánovaný rozsah. Na žádosti autorizovaných architektů byla prezentace Vlasty Poláčkové umístěna na web ČKA a je dohledatelná pod odkazem www.cka.cc/oficialni_informace/Pracovni-skupiny/ps-pro-uzemni-planovani-urbanismus-a-krajinu/obsah-uzemne-planovaci-dokumentace. Vzhledem k velmi pozitivním ohlasům účastníků se v současné době hledá termín pro uskutečnění semináře v Brně.

ČKA se nadále chystá pořádáním společných akcí posilovat spolupráci s Ministerstvem pro místní rozvoj, kterou považuje za významnou jak z hlediska odborného propojení, tak z hlediska efektivnějšího prosazování zájmů autorizovaných architektů do legislativy.

VÝZVA PRO PROŠKOLENÉ POROTCE SOUTĚŽÍ

Na svém srpnovém zasedání představenstvo rozhodlo, že architekti, kteří absolvovali školení pro porotce soutěží před novelizací zákona o veřejných zakázkách, tedy před rokem 2007, a nebyli od tohoto roku členy žádné poroty, musí toto školení absolvovat znovu. První oznámený termín školení je středa 2. října 2013 od 14 hod. v pražském sídle

ČKA, přesnější informace včetně možnosti přihlášení najdete na webu ČKA. Další termíny budou následovat. Školení je určeno pro členy ČKA a je bezplatné. Cílem je zvyšovat odbornou kvalifikaci zástupců ČKA v porotách.

Termín, do kterého má nové proškolení proběhnout, je 30. června 2014. Po tomto datu dojde k revizi seznamu proškolených porotců soutěží a jména nově neproškolených architektů nebo těch, kteří nebyli členy poroty soutěže, budou vypuštěna. Všechna školení jsou pochopitelně přístupná i novým zájemcům.

OBNOVENÍ MONITORINGU MÉDIÍ

Česká komora architektů v rámci rozšiřování služeb členům obnovuje službu odběru monitoringu médií v oblasti architektury. Mediální výstupy budou zasílány přihlášeným členům ČKA jednou týdně. Přihlásit nebo odhlásit odběr můžete na adrese simona.jurackova@cka.cc, v e-mailu uveďte prosím číslo své autorizace. I nadále budou nejzajímavější mediální ohlasy k dispozici na www.cka.cc v sekci Zajímavé informace – Média a ČKA.

Monitoring médií v oblasti architektury je bezplatná služba poskytovaná autorizovaným architektům. Upozorňujeme, že přílohu ani její části není dovoleno dále jakkoli šířit nebo zveřejňovat.

SPRÁVA AUTORSKÝCH PRÁV V OBLASTI ARCHITEKTURY

Věděli jste, že existuje Ochranná organizace autorská – sdružení autorů děl výtvarného umění, architektury a obrazové složky audiovizuálních děl? Jedná se o občanské sdružení zastupující umělce a dědice při hromadné správě autorských práv. Členem OOA-S se může stát každý autor výtvarných děl či jeho dědicové, a to na základě smlouvy o zastupování. Členství v OOA-S je bezplatné. Formuláře a další informace najdete na stránkách www.oocas.cz.

OTEVŘENÝ THINK TANK ARCHITEKTŮ

(OTTA)

PODZIM 2013

REKAPITULACE ARCHITEKTONICKÝCH SOUTĚŽÍ V ROCE 2012 – VÝMĚNA ZKUŠENOSTÍ

22. října 2013, 16–18 h.

Garant a moderátor: Petr Lešek

V roce 2012 proběhlo nejvíce architektonických soutěží s doložkou regulérnosti od ČKA. Jaká z nich plynou poučení? Zváni jsou všichni porotci i organizátoři architektonických soutěží z roku 2012, aby se podělili o své zkušenosti, a také zástupce Ministerstva pro místní rozvoj. Vítání jsou jak potenciální porotci, kteří si účast na akci mohou zanést do svého CV porotce, tak zástupci možných vyhlašovatelů.

OTTA V PLZNI: AKTIVISMUS A PARTICIPACE V ARCHITEKTUŘE

19. listopadu 2013, 14–18 h.

Kulturní centrum Papírna Plzeň, Zahradní 173, Plzeň,
www.pap-rna.cz

Moderátor: Petr Klíma, architekt (Plzeň 2015)

Setkání, které proběhne v rámci programu Pěstuj prostor společnosti Plzeň 2015, je zaměřeno na iniciativy, které se v řadě českých měst věnují architektuře a veřejnému prostoru a s nimi spojeným tématům participace a zapojování veřejnosti, demokracie a občanské společnosti. Cílem akce je poskytnout občanským iniciativám možnost propojení, vzájemného informování a podpory. Smyslem think tanku bude rovněž definování vhodné pozice ČKA v této oblasti. Akci pořádají ČKA a Plzeň 2015, o. p. s.

Jsme velice rádi, že se tímto uskuteční první mimopražský OTTA, a zveme všechny zájemce na setkání. Původně plánovaný OTTA na téma městského architekta se přesune na leden, termín bude upřesněn.

Na akci od 19 hodin naváže vernisáž výstavy studentských prací Virtuální Plzeň I.

O CYKLU DISKUSÍ

OTTA nabízí otevřenou platformu pro debaty nad profesními a společenskými otázkami, které s profesí architektury souvisejí. Pro jedno setkání je zvoleno konkrétní téma, uvozené vstupním příspěvkem, a následuje moderovaná diskuse. Výstupem jsou konkrétní náměty a doporučení pro směřování ČKA. Garantem platformy OTTA je člen představenstva Petr Lešek. Pro rok 2014 připravujeme témata Městský architekt, Architektura a média, Participace obyvatel a Bezpečná cena.

Pokud není uvedeno jinak, akce se konají v pražském sídle ČKA, Josefská 34/6. Z důvodu omezených kapacit prosím hlase svoji účast na adrese michaela.rygrova@cka.cc nebo telefonicky na 257 532 285.



SVĚTLO PRO NAŠE MĚSTA
Cloud (Caitlind Brown & Wayne
Garrett), foto: Mitch Kern

VÝSTAVA JAN BOČAN – ARCHITECT
Československé velvyslanectví
v Londýně (1965–1970)

DEN ARCHITEKTURY 2013
Rekonstrukce textilní továrny na
administrativní budovu Městského úřadu,
Semily, 2005 (Studio ARTIKL: Ing. arch.
Filip Horatschke, Ing. arch. Jan Duda)



ZÁŠTITY ČKA

Česká komora architektů poskytuje v rámci odpovědnosti za výkon profese architektů a propagace stavební kultury záštitu akcím a činnostem, které souvisejí s odborným vzděláním, slouží k orientaci v odborných otázkách nebo se dotýkají problému legislativy, soutěží apod. Přinášíme vám informace o akcích, které Komora záštitou podpořila a které se uskuteční v následujícím období.

VÝSTAVA JAN BOČAN – ARCHITECT

18. září – 27. září 2013

Česká a slovenská ambasáda v Londýně

Pořadatelé: Člověk a prostor, o. s., Velvyslanectví ČR a Velvyslanectví SR v Londýně, České centrum Londýn
Generální partner: Ministerstvo kultury ČR

Jan Bočan (1937–2010) patřil mezi největší postavy moderní české a československé architektury. Autor výjimečných staveb, jimiž opsal oblouk od 60. let až do počátku nového milénia – velvyslanectví v Londýně a Stockholmu, nová hala pražského Hlavního nádraží, Diplomatická čtvrť v Praze-Troji, velvyslanectví ČR v Tbilisi aj. Nápaditý tvůrce s výrazným výtvarným rukopisem, oblíbený pedagog na Fakultě architektury ČVUT.

Retrospektivní výstava prací představuje Jana Bočana jako architekta i jako pedagoga, který ovlivnil generace českých a slovenských architektů. Výstava je umístěna symbolicky v budovách, které Bočan navrhl a za něž mu byla udělena cena RIBA (Royal Institute of British Architects) za nejlepší realizaci v londýnském okrsku v roce 1971.

Velvyslanectví České a Slovenské republiky v Londýně otevrou tento rok poprvé své dveře veřejnosti jako součást populární a největší architektonické přehlídky Open House London, kterou každoročně navštíví více než čtvrt milionu lidí.

Akce se uskutečnila pod záštitou České komory architektů a za podpory RIBA.

DEN ARCHITEKTURY 2013

Festival měst

5.–6. 10. 2013 ve 41 městech po celé ČR

Pořadatel: o. s. KRUH

Třetí ročník festivalu Den architektury, který se uskuteční u příležitosti Mezinárodního dne architektury, nabídne veřejnosti pestrý program v jednačtyřiceti českých, moravských a slezských městech, mezi kterými je řada nováčků: Bystřice pod Hostýnem, Česká Lípa, Humpolec, Jaroměř, Jeseník, Mnichovo Hradiště, Oselím, Otrokovice, Police nad Metují a Sušice. Celkem se uskuteční 75 akcí. Řady architektů v rolích průvodců letos rozšíří David Vávra, Vladimír 518 a Jaromír Švejdlík. Součástí programu je i pá-

teční architektonický workshop pro rodiče s dětmi od 4 do 11 let v budově Fakulty architektury ČVUT v Praze. V září a říjnu se rovněž uskuteční série vzdělávacích programů nazvaných Architektura do škol, zaměřených na současnou architekturu a určených pro žáky a studenty mateřských až středních škol.

Za vrcholy programu organizátoři považují například procházku pražským technickým podzemím s Janem Šépkou či procházku Mekkou současné architektury – Litomyšlí s bývalou městskou architektkou Zdenkou Vydrovou. Možnost nahlédnout do interiérů ateliérů a bytů architektů a místních umělců nabídne akce Liberec – Pratur Open 2013. Procházka „pardubickým Finskem“ přiblíží místní kolonii finských domků z 50. let, a jak vypadá architektura očima dětí, se zájemci dozvědí v Černošicích.

Festival probíhá formou procházek vedených architekty, historiky či teoretiky architektury, kteří v roli průvodců osobitým způsobem přiblíží veřejnosti zajímavé stavby současné architektury.

www.denarchitektury.cz

SVĚTLO PRO NAŠE MĚSTA – LIGHT FOR OUR CITIES

4. ročník mezinárodní konference v rámci festivalu světla SIGNAL

17. října 2013

Francouzský institut v Praze, Štěpánská 35, Praha 1

Pořadatel: agentura Fresh films, s. r. o. – Festival světla

SIGNAL a Philips ČR, s. r. o., ve spolupráci s firmou PHILIPS

Venkovní světelné instalace. Architektonické video-mappingy. To nejlepší ze světové i domácí umělecké scény. Workshopy. Noční plavby za světlem po Vltavě. Moderní audiovizuální umění. Tisíce lidí v ulicích Prahy po setmění. Úžasná podívaná v nevšední slavnostní mystické atmosféře. Light art. To vše čeká na ty, kteří se v období od 17. do 20. října vypraví do Prahy. Zažijí zde totiž na vlastní kůži a smysly první festival světla v České republice. Českou metropolí čeká největší festival ve veřejném prostoru, který představí Prahu jako místo, kde se díky moderním technologiím snoubí historický genius loci se současným uměním. Praha se tak stane vedle Barcelony či Lyonu dalším evropským centrem sou-

časného vrcholu audiovizuálního umění, který na čtyři dny zasáhne chod centra města.

Myšlenka takto rozsáhlého festivalu světla v prostředí centra Prahy vyvolala enormní zájem o tvorbu ve veřejném prostoru ze strany předních českých umělců. Díky tomu festival světla Signal k vytvoření speciálních uměleckých děl a instalací získal taková jména, jako jsou František Skála, Krištof Kintera, Rony Plesl, Milan Cais, Vladimír 518, Michal Cimala nebo například Jakub Nepřaš, Prokop Bartoníček, VJ Kolouch a další.

V rámci festivalu se ve čtvrtek 17. října uskuteční i mezinárodní konference Světlo pro naše města 2014, kterou pořádá festival SIGNAL ve spolupráci s firmou Philips. Tato odborná konference si klade za cíl na profesionální úrovni otevřít témata veřejného osvětlení ve městě, architektonického světelného designu, nových technologií v osvětlování architektury a veřejného prostoru. Konference je určena primárně architektům, urbanistům a světelným designérům, sekundárně pak široké veřejnosti se zájmem o umělé osvětlení urbánního veřejného prostoru. Na konferenci vystoupí Tapio Rosenius, špičkový světelný designér původem z Finska, designér, urbanista a sociolog Marco Bevolo, polský architekt Michal Kaczmarczyk či srbská světelná designérka Jovana Cvetkovic.

www.signalfestival.com

BIM DAY 2013: BIM JAKO VÝZVA, BIM JAKO VIZE!

Mezinárodní konference
31. října 2013
Národní technická knihovna v Praze
Pořadatel: Odborná rada pro BIM

Cílem letošní říjnové výroční konference je roční ohlednutí za vývojem zavádění BIM do praxe jak v zahraničí, tak i v České republice. V první části programu se představí členové Czbim se svými pilotními projekty, na kterých ukážou své první zkušenosti s metodikou BIM. Mezi přednášejícími se představí zástupci těchto projekčních ateliérů: di5 architekti inženýři, EnergySim, MS Architekti, FADW. Jedna z prvních staveb v ČR vyprojektovaná metodikou BIM je nyní realizována firmou SKANSKA v Praze na Smíchově. Prostor bude věnován rovněž problematice výuky BIM, kdy bude prezentován patrně jeden z prvních bakalářských projektů zpracovaných metodikou BIM. V neposlední řadě představíme činnost Odborné rady pro BIM, a především její první pracovní skupiny pro BIM & Standardy a Legislativu.

V druhé části konference se představí zahraniční hosté, odborníci na zavádění BIM. Mezi hlavními řečníky se tak objeví architekt Ben Wallbank – BIM konzultant ze společnosti Smart BIM Solutions, Richard Vertigan ze společnosti 4Project, oba z Velké Británie. Mezi zahraničními řečníky bude dále Lutz Bettels ze společnosti Bentley Systems a zástupce německé sekce mezinárodní aliance BuildingSMART. Nebude chybět ani přednáška Marka Boutena z firmy DDS-CAD z Nizozemska, specialisty na BIM projektování technických zařízení budov. BIM z pohledu správce budov představí zástupce maďarské firmy VintoCON András Sziget. Přednášky zahraničních řečníků uzavře profesor Stephen Lockley z univerzity Northumbria z Velké Británie.

www.bimday.cz

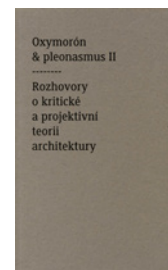
NOVÉ KNIHY



OUŘEDNÍČEK Martin – ŠPAČKOVÁ Petra – NOVÁK Jakub (eds.).
Sub Urbs: krajina, sídla a lidé

Praha: Academia 2013
ISBN 978-80-200-2226-4

V letech 2007–2011 proběhl rozsáhlý výzkum suburbanizace v rámci projektu Ministerstva životního prostředí ČR Suburbánní rozvoj, suburbanizace a urban sprawl v České republice: omezení negativních důsledků pro životní prostředí. Kniha je jedním z jeho výstupů. Obsahuje celkem třináct studií dvaceti autorů, členů autorského týmu, který se soustředil kolem Katedry sociální geografie a regionálního rozvoje Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze. Netvoří jej jen sociální geografové, jsou tu i geografové fyzikální, kartografové, sociologové, urbanisté a architekti a zastupují odborná pracoviště dalších vysokých škol, brněnské Masarykovy univerzity, Univerzity Palackého v Olomouci, Českého vysokého učení technického, České zemědělské univerzity a Západočeské univerzity v Plzni. Stejně rozmanitý je rejstřík témat a přístupů, od teorie k případovým studiím, od základního k aplikovanému výzkumu.

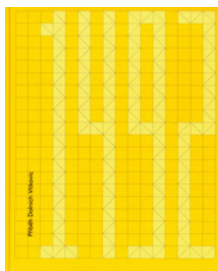


MITÁŠOVÁ Monika (ed.).
Oxymorón & pleonasmus.
Rozhovory o kritické a projektivní teorii architektury

Praha: Zlatý řez, 2012.
ISBN 978-80-903826-5-7

V roce 2011 vydal Zlatý řez ve spolupráci s Vysokou školou výtvarných umění v Bratislavě knihu Oxymorón & pleona-

smus. Texty kritické a projektivní teorie architektury. Monika Mitášová v ní soustředila dvanáct základních textů amerických teoretiků a architektů, vzniklých v rozpětí let 1983 a 2009, v úvodní studii Americká projektivní a kritická teorie architektury analyzovala jejich prehistorii a jednotlivé texty uvedla medailony autorů. Nyní (v tiráži s v roce 2012) vychází II. díl, obsahující dvanáct rozhovorů, které s nimi Monika Mitášová vedla na přelomu let 2009 a 2010. (Abychom dostáli přesnosti, chybí rozhovor s Petrem Eisenmanem a spoluautoři Robert Somol a Sarah Whiting odpovídali samostatně.) Část rozhovorů přeložila do češtiny, stejně jako texty I. dílu, Jana Tichá, část do slovenštiny Monika Mitášová, rozhovory mají letos vyjít i v původním anglickém znění. Doslovem Dialóg s rečou americkej kritické a projektívnej teórie architektúry editorka završila své tázání: „ako a kde sa (...) utvára súčasné architektonické myslenie?“ K dalšímu domýšlení se tak českému a slovenskému čtenáři nabízí nejen bohatý materiál (I. díl má 264, II. díl 456 stran), ale i inspirativní interpretační rámec.



VOLF Petr. 1492. Příběh Dolních Vítkovic
Praha: Prostor – architektura, interiér, design, 2013. ISBN 978-80-87064-10-8

1492 je počet centimetrů, o něž bylo třeba zvednout zvon plynojemu při jeho proměně na víceúčelovou halu Gongu. Souvislost s letopočtem, kdy na scénu vstoupil Nový svět a nový věk, se nabízí. Jmenuje se tak mimořádná kniha, věnovaná mimořádnému výsledku setkání architekta Josefa Pleskota a průmyslníka Jana Světlíka. Její promyšlená kompozice se odvíjí od intence zachycené Pleskotovým textem. Expozici prostorových vztahů a jednotlivých objektů provádí vizuálně a v provedení, abychom se přidrželi hudební analogie, již kompozice knihy evokuje, přidává příběh, v němž Petr Volf kombinuje zručnou naraci s rozhovory. Skladbu knihy završuje brilantní studie Rostislava Šváchy Plynojem v kontextech, uvádějící Pleskotovo vítkovické dílo do souvislosti s fundamentálními otázkami památkového

péče. Hlavním prostředkem jsou tu ale celostránkové a dvoustránkové barevné fotografie. Josef Pleskot vždy bedlivě dbal na fotografickou interpretaci svých děl a po léta byl jejich výhradním fotografem Jan Malý. Novou spoluprací s Tomášem Součkem osvědčila poprvé kniha Domy z meziprostoru (Praha: Galerie Zdeněk Sklenář, 2007). Nejen úroveň Součkových fotografií, ale také setkání kvality grafické úpravy (Petr Štěpán / Studio Najbrt), papíru a tisku (PB Tisk Příbram) činí z knihy 1492 událost i na poli fotografie architektury.



BIEGEL, Richard. Mezi barokem a klasicismem. Proměny architektury v Čechách a Evropě druhé poloviny 18. století.
Praha: Karolinum, 2012
ISBN 978-80-246-3193-7

Kvalitní díla historiografie architektury jsou na českém knižním trhu zbožím stále velmi vzácným. Monografie Richarda Biegela se navíc soustředila na období druhé poloviny 18. století, proti předchozí periodě vrcholného baroka málo poznané a pro svůj přechodový charakter i obtížněji uchopitelné. Autor přesvědčivě rozptyluje zažitě tradiční představy o dané periodě: „Architektura v Čechách druhé poloviny 18. století představuje až překvapivě barevný a mnohvrstevnatý obraz, který rozhodně nelze vtěsnat do obvykle zažitého popisu cesty ‚od baroka ke klasicismu‘. Bohatství typů a idejí, které jsou během těchto desetiletí rozvíjeny, rovněž spolehlivě vyvrací neméně zažitý obraz doby úpadku nebo útlumu umělecké aktivity v Čechách a zejména pak v Praze, chápáné právem jako jedno z nejdůležitějších střeoevropských uměleckých center první poloviny 18. století.“ Hutný přehledný text otevírá vyrovnání s dosavadním pojetím tématu v českém dějepisu umění, druhá část pak kreslí pevnými tahy kontext evropské architektury pro část třetí, věnovanou analýze staveb, jejich typů a tvůrců. Mezi nimi zřetelně vystávají osobnosti Jana Josefa Wircha a Antona Haffeneckera. Richard Biegel programově rezignuje na širší kulturně historický a sociokulturní záběr a soustřeďuje se důsledně na architekturu. Metodologicky čistá, v tom nejlepší

z české historiografie architektury kořeněná a zároveň aktuálně evropsky počená kniha nemusí být inspirativní jen pro historiky umění.



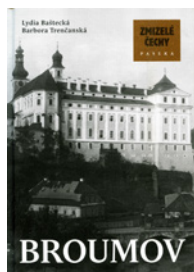
MICHLOVSKÁ, Nina. Grotta v české a moravské architektuře 17. a 18. století.
Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2011. ISBN 978-80-244-3358-5

Česká historiografie architektury má štěstí na osobnosti vlivných učitelů. Syntézu Richarda Biegla Mezi barokem a klasicismem můžeme považovat za důstojného reprezentanta Horynovy školy, nepřehlédnutelná škola Šváchova není předmětově omezena jen na horizont 20. století. Lze s ní spojit například i první domácí monografii o specifickém manýristickém a barokním tématu umělé jeskyně. Autorka sleduje genezi tohoto typu v evropském kontextu od antiky a v domácím prostředí od konce 16. do konce 18. století. Jádrem knihy tvoří katalog, soustřeďující vybrané grotty z daného období na území Čech a Moravy. Půvabná miniatura Rostislava Šváchy O jeskyních, grottách a architektuře, použitá jako předmluva, má záběr širší: Upozorňuje, že téma jeskyně je staré jako sama lidská kultura, připomíná Platónovu parabolou o jeskyni i velké teoretické téma praobydlení, především ale zkoumá, zda a jak se téma jeho žákyň objevuje v architektuře modernismu. Klade je do protikladu k racionalistickému jádru časně moderny a upozorňuje na krápníkovité dekorace Hanse Poelziga a krystalinické projevy Waltera Wurzbacha a Pavla Janáka. Další časovou vrstvu shledává v surrealismu, především v tzarovském tématu nitroděložního obydlí. Třetí mu pak zastupují díla nedávná, interiéry námořního terminálu v Jokohamě (Foreign Office Architects 1995–2002) a eskalátor v Toledu (José Antonio Martínez Lapeña a Elias Torres Tur 1997–2000), jimiž se do tématu místo statické meditace dostává pohyb. Všechny pak lze interpretovat jako výraz opozice proti přísné geometrii.



PENCÁK Marcel, Hradecký architekt Vladimír Fultner ve světle české moderny
Brno: Barrister & Principal, 2013
ISBN 978-80-87474-87-7

Marcel Pencák ideálně spojil svou erudici historika architektury s profesní výbavou historika a na základě obsáhlého výzkumu napsal důkladnou monografii talentovaného architekta Vladimíra Fultnera (1887–1918), objevnou nejen připsáním dosud neznámých děl. Její význam v předmluvě přesně postihl Jindřich Vybíral: „Jednou z cest, jak dojít k lepšímu porozumění domácí výtvarné kultury a vyhnout se přitom nástrahám západního univerzalizmu i přečeňování ‚českých specifik‘, může být detailní empirické bádání, které vynese na světlo přehlížené individuální záměry či okolnosti a umožní lépe uchopit vztah vnějších faktorů a lokálních, případně regionálních uměleckých tradic. Místo jediné vývojové linie zahrnující veškeré umění tak dostaneme množinu historií sestávajících z nekonečného počtu místně specifických interakcí. Takovým příspěvkem k materiálové a analytické bázi, vytvářející východisko pro další interpretaci české architektury rané moderny a kubismu, je kniha Marcela Pencáka o Vladimíru Fultnerovi.“



BAŠTECKÁ, Lydia – TRENČANSKÁ, Barbora. Broumov.
Praha – Litomyšl:
Paseka, 2013
ISBN 978-80-7432-304-1

Počítám-li dobře, je to už 74. svazek skvělé edice Zmizelá Čechy, Morava a Slezsko, kterou vydává nakladatelství Paseka. S každým svazkem narůstá fond historické ikonografie k našim městům

a krajinně, úvodní texty jsou v mnoha případech první monografií daného sídla či regionu. Jejich autoři se věnují architektuře a urbanismu někdy více, někdy méně. Tak je tomu i v případě svazku Broumov, kde se studie po stručném historickém přehledu citlivě věnuje vývoji názvosloví broumovských ulic, tedy problému s mimořádnou vypovídací schopností, sbírce Josefa Streubela jako jádru soustředěného výběru historických fotografií a broumovským fotografům. Edice tímto svazkem změnila grafickou podobu, Petra Čížka vystřídal Pavel Štefan.



PLAVEC, Michal. Letiště a letadla.
Praha – Litomyšl,
Paseka, 2013
ISBN 978-80-7432-297-6

Grafickou podobu obměnila i další skvělá řada nakladatelství Paseka, Zmizelá Praha. (I zde Petra Čížka vystřídal Pavel Štefan.) Kniha nabízí 161 fotografií, nad nimiž se dobře přemýšlí o vztahu města a letecké dopravy či vizuální podoby letadel a architektury. Letiště je v Praze fenoménem relativně mladým: První vzlet balonu s lidskou posádkou se uskutečnil 31. října 1790 ve Stromovce, ale k letišti bylo ještě daleko. Letadlům těžším vzduchu sloužila letiště v Pardubicích a v Plzni-Borech, Praha poskytovala jen provizorní plochy. Až v létě 1918 zřídila holešovická továrna Al-Ma letiště na Proseku. Mladý československý stát budoval letiště nejprve ve Kbelích, z jeho civilní části začala v prosinci 1920 léta pravidelná linka do Paříže. Od roku 1925 využívaly továrny Letov, Aero a Praga letiště v Letňanech, kdežto továrna Avia provozovala od roku 1932 své letiště v Čakovicích. Podle vítězného soutěžního projektu Adolfa Benše se pak v letech 1933–1936 postavilo nové letiště v Ruzyňi, jedno z nejmodernějších v tehdejší Evropě. Adolf Benš není jedině velké jméno spjaté s pražskými letišti. Provizorní dřevěné domky kbelského letiště projektoval Josef Gočár, kbelský maják Otakar Novotný, na dnešní podobě ruzyňského letiště se vedle Adolfa Benše podílel Kamil Roškot, později Karel Filsak, Karel Bubeniček, Jiří Louda, Jan Šrámek a další. Od konce 80. let ji pak

určují nové generace architektů, Petr Franta, Michal Brix, Zdeněk Jiran, Michal Kohout, a není to seznam konečný. Ale to už je mimo záběr knihy, kde nejmladší snímek pochází z roku 1980.

PhDr. Vladimír Czumalo, CSc.

RECENZE



KUZEMSKÝ, Michal. Česká architektura / Czech Architecture 2011–2012. Ročenka / Yearbook

Praha: Prostor – architektura, interiér, design, 2013. ISBN 978-80-87064-13-9, ISSN 1213-7871

Je to už třináctý svazek a v knihovně zaujímá spolu s předchozími dvanácti bez necelých dvou centimetrů úctyhodného čtvrt metru české architektury. Dávno už jsme si odbyli debaty plné skeptických pochyb: Není pro malý český rybníček, kde každou výraznější stavbu publikují všechny architektonické časopisy, přílišným přepychem publikovat ji znovu v ročence, často na stejných fotografiích a se stejnou autorskou zprávou? Nedojde tak velkoryse založené ročence brzy dech? Dá se výběr staveb svěřit jedinému autorovi? A nedojdou brzy tyto autoři? Nespočítám také, kolik jsem za těch dvanáct let vyslechl zaručených zpráv, že právě letos ročenka končí. V zemi s neblahou tradicí velkých knižních projektů, které zacházejí na ekonomické úbytě či nepřízeň mocných po 1. svazku I. dílu, je malý zázrak, nestalo-li se. Nad každou novou ročenkou myslím s větším obdivem na Dagmar Vernerovou, která to nejen vymyslela, ale dokázala udržet po celá léta v chodu a bez degenerativních příznaků rutiny.

Ročenka nemá smysl jen pro aktuální čas, jako reflexe a bilance právě uplynulého roku. Její hodnota narůstá trváním, vrstvením. S každým rokem přibývá možností srovnání, rozpoznání vývojových tendencí i krizových trendů. Nechci ale přehnaně akcentovat pohled historika architektury, hromadícího si v knihovně pomůcky pro budoucí bádání, na úkor aktuálního servisu, který má ročenka poskytovat. Je výroční zprávou o stavu Unie, sebereflexí oboru, a tím i zdrojem identity příslušného profesního klanu, i praktickým instrumentem pro běžnou práci. Právě aktuální servis prošel rychlým vývojem ve prospěch uživatele a stabilizoval se v kýžené očekávatelnosti.

Jako nejen životaschopný, ale i svrchovaně plodný se ukázal šťastně zvolený princip autorského výběru staveb. Přitažlivě balancuje mezi objektivním a subjektivním, je prost sterilní spolehlivostí výroků komisí, grémií, akademií a porot a zároveň se, byť ne automaticky, sám chrání před individuální

svévolí. Pro zvoleného autora ovšem krajně obtížná role, nejen pracovními nároky. Musí o svém výběru přesvědčit kritérii a argumentací a samozřejmě přirozenou autoritu toho, kdo výběr provádí. Netřeba dodávat, oč těžší to má proti historikům, teoretikům a kritikům architekt, který za to, co vybere a napíše, ručí především svým dílem. Nakonec se ocitne pod palbou, neboť není nic snazšího než jeho výběru vytýkat, co v něm chybí a co naopak přebývá.

Trvání jako výhoda se tu obrací v nevýhodu: Od počátku to má každý další autor těžší. Je srovnáván s předchůdci a sám přirozeně puzen být jiný než oni, aniž by směl podlehnout pokušení apriorní originality. Michal Kuzemský stanul na konci úctyhodné řady (v chronologickém pořádku): Petr Pelčák, Markéta Cajthamlová, Michal Kohout, Jaroslav Wertig, Jan Jehlík, Jan Stempel, Alexandr Skalický, Jan Šépka, Svatoopluk Sládeček, po deseti letech znovu Petr Pelčák, Pavel Hnilička, Petr Všeťka. Kdyby se jejich úvodní texty shrnuly do jednoho nevelkého svazku, vznikla by pozoruhodná antologie dvanácti let českého myšlení o architektuře.

Samozřejmě se předpokládá, že čtenáři ročenky není neznámo jméno a dílo toho, kdo provedl výběr a napsal úvodní text. Zahraji-li si ale na hypotetickou situaci, že otevírám poslední ročenku a jméno Michal Kuzemský vidím poprvé, stejně bych po pár řádcích úvodního textu pojal důvěru k autorovi, který říká: „Nyní se dozvíte nejdůležitější poznatek z mého letošního putování. Čechy a Morava mají výrazně hodnotnější krajinu než soudobou architekturu. Z tohoto překvapivého poznání vyplývá i návod. Protože architektura je odrazem společnosti, doporučuji dvacet let vůbec nestavět. Sám jsem se podle toho zařídil, ostatním doporučuji. Společnost vyměnit nelze.“ Nadšen tím, že žije dávná teze Ladislava Žáka, již pokládám za jednu z nejpodstatnějších myšlenek v dějinách české architektury, narazil jsem o kousek dál na podobný doklad životnosti devízy, vložené do kolébky českému modernímu umění Milošem Jiránkem, navíc ve formulaci velmi lapidární: „Chceme-li být světoví, musíme být svoji.“ Mimo chodem, být svoji je také ideální návod pro autory ročenek, jak uspět.

Přesvědčivá kritéria výběru, která Michal Kuzemský zvolil, zřetelně vyvstanou i z jednoduché enumerace klíčových pojmů: kontext, region, adekvátnost, autenticita, věrohodnost, tradice, jemnost, citlivost, trvanlivost, nadčasovost, solidnost, česká svébytnost, posun archetypu, srozumění, participace. A jako je přesvědčivý jeho výběr, je přesvědčivý i jeho optimismus. Nevyplývá z postaveního, ale ze změny postojů veřejnosti k architektuře a urbanismu. Dvaatřicet staveb, které vybral pro ročenku Česká architektura 2011–2012, s ním nicméně v rozporu není.

PhDr. Vladimír Czumalo, CSc.

NEJNOVĚJŠÍ PUBLIKACE INFORMAČNÍHO CENTRA ČKAIT SE SLEVOU PRO ČLENY ČKA

Vydavatelství Informační centrum ČKAIT představuje své nejnovější publikace, na něž, díky spolupráci s ČKA, mají do konce roku 2013 členové ČKA slevu 10 %. Sleva platí na uvedené publikace a při jejich nákupu je třeba uvést autorizační číslo a jméno.



Vybrané předpisy stavebního práva (podle stavu k 1. 6. 2013)

Úvod: Petr Serafín
Vydavatel: IC ČKAIT, 2013
Formát, počet stran: A5, 436 s.
Prodejní cena: 320 Kč (vč. DPH); pro autorizované osoby ČKA 288 Kč (vč. DPH)

Informační centrum ČKAIT na konci srpna vydalo publikaci Vybrané předpisy stavebního práva, jež obsahuje vybrané prováděcí vyhlášky ke stavebnímu zákonu č. 183/2006 Sb., k zákonu o požární ochraně č. 186/2006 Sb., k zákonu o veřejných zakázkách č. 137/2006 Sb.

→ Vyhláška č. 498/2006 Sb., o autorizovaných inspektorech
→ Vyhláška č. 499/2006 Sb., o dokumentaci staveb
→ Vyhláška č. 500/2006 Sb., o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti
→ Vyhláška č. 501/2006 Sb., o obecných požadavcích na využívání území
→ Vyhláška č. 503/2006 Sb., o podrobnější úpravě územního řízení, veřejnoprávní smlouvy a územního opatření
→ Vyhláška č. 268/2009 Sb., o technických požadavcích na stavby
→ Vyhláška č. 398/2009 Sb., o obecných technických požadavcích zabezpečujících bezbariérové užívání staveb
→ Vyhláška č. 590/2002 Sb., o technických požadavcích pro vodní díla
→ Vyhláška č. 146/2008 Sb., o rozsahu a obsahu projektové dokumentace dopravních staveb

→ Vyhláška č. 23/2008 Sb., o technických podmínkách požární ochrany staveb
→ Vyhláška č. 230/2012 Sb., kterou se stanoví podrobnosti vymezení předmětu veřejné zakázky na stavební práce a rozsah soupisu stavebních prací, dodávek a služeb s výkazem výměr



Tesařské konstrukce (3. vydání)

Autor: Lubomír Jelínek, Petr Červený
Vydavatel: IC ČKAIT, 2013
Formát, počet stran: B5, V2, 308 s.
Prodejní cena: 420 Kč (vč. DPH); pro autorizované osoby ČKA 378 Kč (vč. DPH)

Třetí vydání publikace zpracované podle ČSN EN 1995-1-1 (Eurokódu 5) a změny A1 k této ČSN EN z května 2009 zahrnuje normy a předpisy navazující na kmenovou normu. Popisuje nové spojovací prvky pro dřevěné konstrukce, nové deskové materiály na bázi dřeva i nový způsob zateplení střechy nad rovinou krokví.

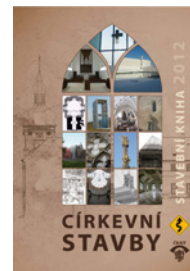


Stavební kniha 2013 – Nový život opuštěných staveb – průmyslové dědictví

Autor: kolektiv autorů
Vydavatel: IC ČKAIT, 2013
Formát, počet stran: A4, brož., 140 s.
Prodejní cena: 460 Kč (vč. DPH); pro autorizované osoby ČKA: 414 Kč (vč. DPH)

Nově vydaná publikace se soustředí na odlišné modely investování u konverzí industriálních staveb a představuje konkrétní příklady řešení – od vápenky v Alberticích až po transformaci výrobní

haly ve Vítkovicích. Zabývá se rovněž využitím poválečné průmyslové architektury. Druhá část obsahuje údaje ČSÚ o vývoji stavebnictví v roce 2012.



Stavební kniha 2012 – Církevní stavby

Autor: kolektiv autorů
Vydavatel: IC ČKAIT, 2012
Formát, počet stran: A4, brož., 176 s.
Prodejní cena: 480 Kč (vč. DPH); pro autorizované osoby ČKA: 432 Kč (vč. DPH)

Jednotlivé kapitoly publikace se zabývají např. právní ochranou církevních památek, statickým řešením staveb, zdívkem kaplí, kostelů a klášterů z hlediska poruch způsobovaných vlhkostí, zatížením technickou seizmicitou atd. Přibližuje i několik nově postavených církevních staveb. Zachycuje též údaje ČSÚ o vývoji stavebnictví v roce 2011.



Stavební zákon 183/2006 ve znění podle stavu k 1. 1. 2013

Autor: Petr Serafín (úvod)
Vydavatel: IC ČKAIT, 2012
Formát, počet stran: A5, vazba V2, 180 s.
Prodejní cena: 210 Kč (vč. DPH); pro autorizované osoby ČKA: 189 Kč (vč. DPH)

Publikace obsahuje komplexní nově vydanou stavebního zákona k 1. lednu 2013. (K 31. říjnu 2012 byl stavební zákon celkem 12x novelizován.) Úvodní komentář zohledňuje úpravy jednotlivých novel.



Bezbariérové užívání staveb
 Autorka: Renata Zdařilová
 Vydavatel: IC ČKAIT, 2011
 Formát, počet stran: A5,
 208 s.
 Prodejní cena: 260 Kč
 (vč. DPH); pro
 autorizované osoby ČKA:
 234 Kč (vč. DPH)

Praktická pomůcka, jež nekomentuje jen základní právní předpis, vyhlášku č. 398/2009 Sb., o obecných technických požadavcích zabezpečujících užívání staveb osobami s omezenou schopností pohybu a orientace, ale vysvětluje i požadavky právního prostředí. Grafické přílohy znázorňují vhodná a doporučená řešení i nevhodné bezbariérové úpravy.



Ochranná a bezpečnostní pásma ve výstavbě

Autor: Petr Serafín,
 Josef Sláchal
 Vydavatel: IC ČKAIT, 2013
 Formát, počet stran: A5,
 brož., 128 s.
 Prodejní cena: 155 Kč
 (vč. DPH); pro
 autorizované osoby ČKA:
 140 Kč (vč. DPH)

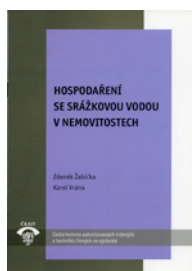
Příručka obsahuje v první části přehled základních pojmů a zkratk v popisovaném oboru, postupy projektanta při práci s ochrannými pásmi, principy ochrany veřejného zájmu, zahrnování údajů o ochranných pásmech do dokumentace staveb. Dále pojednání o ochranných pásmech jednotlivých druhů staveb. Citovány jsou též související právní předpisy a technické normy.



Stavebně technické průzkumy MP 8.1

Autor: Vojtěch Mencl
 Vydavatel: IC ČKAIT, 2012
 Formát, počet stran: A5,
 brož., 44 s.
 Prodejní cena: 110 Kč
 (vč. DPH); pro
 autorizované osoby ČKA:
 100 Kč (vč. DPH)

Vzájemné sladění požadavků průzkumu a následného zhodnocení spolehlivosti nosné konstrukce je obsahem normy ČSN ISO 13822:2005 Zásady navrhování konstrukcí – Hodnocení existujících konstrukcí, a to v souladu s požadavky soustavy norem Eurokódů. Jde tedy o rozšíření rozsahu průzkumu na stavební nenosné funkční díly a upozornění na postupy kontroly a obnovy technologických zařízení staveb a technických zařízení budov.



Hospodaření se srážkovou vodou v nemovitostech

Autoři: Zdeněk Žabička,
 Karel Vrána
 Vydavatel: IC ČKAIT, 2011
 Formát, počet stran: A5,
 brož., 44 s.
 Prodejní cena: 105 Kč
 (vč. DPH); pro
 autorizované osoby ČKA:
 95 Kč (vč. DPH)

Pomůcka shrnuje současný pohled na řešení odvodnění nemovitostí a s tím související individuální zásobování nemovitostí nepitnou vodou. Předkládá přehled opatření pro hospodaření se srážkovou vodou a možný způsob výpočtů a technického řešení. Jednotlivé kapitoly popisují základní pojmy z oboru, výchozí podklady, vsakování srážkových vod, retenci srážkových vod, využití

srážkové vody, provoz a údržbu vsakovacích zařízení a retenčních nádrží a vliv návrhu hospodaření se srážkovou vodou na stavby a sousední nemovitosti.

Možnosti zakoupení

Osobně: recepce budovy ČKAIT Praha,
 Sokolská 15
 Objednávky: icckait.hk@hsc.cz,
 tel. +420 495 408 904
 Přehled všech publikací:
www.ice-ckait.cz

ODPOVĚDNOST DLE NOVÉHO OBČANSKÉHO ZÁKONÍKU

Změny v právní úpravě mají zásadní dopad na pojištění odpovědnosti za škodu! Nový zákon mění zažitá pravidla:

1. Odškodňování

Podle starého zákoníku byla tabulkově možná přesná výše odškodnění podle konkrétního typu úrazu. Vyhláška, podle níž se v současné době tyto náhrady vyplácejí a která poskytuje základní parametry pro odškodňování bolesti a ztížení společenského uplatnění, však nebude platit. Nový model se podle tabulek neřídí. Tím dává volné ruce soudcům, aby při určování výše odškodného postupovali v konkrétních případech podle aktuálních okolností. Argumentací pro tuto změnu je tvrzení, že náhrada škody na zdraví nemůže být stanovena dopředu, protože každý z nás může onu škodu sám na sobě pocítit naprosto rozdílně. Nový občanský zákoník v této oblasti pouze stanovuje škůdci povinnost odčinit při ublížení na zdraví újmu poškozeného peněžitou náhradou, vyvažující plně vytrpěné bolesti a další nemajetkové újmy.

2. Právo na náhradu škody

Právo na náhradu škody se posuzuje podle dosavadních právních předpisů, pokud k porušení povinnosti stanovené právními předpisy došlo před nabytím účinnosti nového občanského zákoníku. Pokud však o věci zatím nebylo rozhodnuto, je soud oprávněn v mimořádných důvodech přiznat nad rámec pouhé náhrady škody i náhradu nemajetkové újmy podle nového občanského zákoníku (§ 3079 odst. 2 NOZ).

3. Náhrada majetkových škod a nemajetkové újmy

Pokud někdo někomu způsobí škodu na věci, je náhradu možno provést dvěma cestami – v penězích nebo uvedením do původního stavu. Jednou z dalších změn je náhrada majetkových škod, které byly do nynějška primárně hrazeny v penězích. Od roku 2014 má být primární variantou náhrady škody její „uvedení do předešlého stavu“.

Nový zákoník uvedení do původního stavu zakotvuje jako standardní řešení. V dřívější úpravě totiž člověk, kterému někdo způsobil škodu, dostal uvedený druh náhrady jen tehdy, jestliže to bylo možné a účelné.

Obtížně realizovatelné bude v praxi i nové vymezení výše náhrady nemajetkové újmy. Pod tu lze zahrnout např. způsobené duševní útrapy nebo obavy ze ztráty života, které dosud nebyly odškodňovány. Protože stanovování výše odškodnění nebude upraveno žádným dalším právním předpisem a pojistitelé nemají s vyplácením nemajetkové újmy historicky zkušenosti, lze i zde předpokládat vysoké procento soudních sporů.

Nemajetková újma

Za nemajetkovou újmu je v obecném pojetí možné považovat jakoukoliv újmu, která pro poškozeného neznamena přímou ztrátu na majetku. Typicky se jedná o zásah do zdraví, cti, soukromí osoby apod.

Následky této újmy bývají zpravidla velice závažné a v konečném důsledku se mohou projevit i v majetkových poměrech poškozeného.

Zadostiučinění

Náhrada nemajetkové újmy se poskytuje formou tzv. zadostiučinění, které může mít celou řadu podob. Zatímco současný OZ formu zadostiučinění blíže nespecifikuje, NOZ zdůrazňuje, že má být zvoleno takové řešení, které má potenciál způsobenou újmu dostatečně účinně odčinit. Jestliže takové zadostiučinění není možné zvolit, má být poskytnuto v penězích (§ 2951).

V této souvislosti NOZ dále uvádí, že při určování způsobu a výše zadostiučinění musí být brán zřetel i na další okolnosti, např.: zda byla újma způsobena použitím lsti či pohrůžky, zda byly účinky újmy násobeny uváděním ve veřejnou známost, zda byl poškozený diskriminován z důvodu svého pohlaví, etnického

původu apod. V těchto případech musí být výše zadostiučinění úměrně zvýšena (§ 2957).

Nově je též výslovně ustanoveno, že náhradu nemajetkové újmy mohou za určitých okolností požadovat nejenom přímo dotčené osoby, ale i osoby, které újmu důvodně pociťují jako osobní neštěstí, které nelze jinak odčinit (§ 2971).

MARSH doporučuje

S ohledem na výše uvedené informace doporučujeme využít možnost připojistit se a sjednat si tak vyšší limit pojistného plnění. Limit pojistného plnění sjednáváný pouze na základě základního pojištění je velmi nízký, 200 000 Kč nemusí být vždy dostačující. Důvody se nabízejí hned dva. Součástí odškodnění jsou i právní a soudní náklady, které mohou v případě dlouhotrvajícího projednávání celé věci pojistnou částku vyčerpat, a jak je výše uvedeno, samotná škoda může být vyšší než doposud. A za druhé i jedna pojistná událost může lehce limit pojistného plnění vyčerpat. V takovém případě je nezbytné si pro tento rok co nejdříve dokoupit pojistný limit, vzhledem k tomu, že pro likvidaci pojistné události je vždy určující limit platný v době faktického vzniku škody!

JUDr. Kateřina Poláčková

MARSH

CELOŽIVOTNÍ PROFESNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

Česká komora architektů realizuje program celoživotního profesního vzdělávání (CPV). Cílem programu je poskytnout architektům možnost dalšího rozvoje a zajistit tak kvalitnější podmínky pro realizaci jejich profesního vzdělávání. Účast v systému je dobrovolná a je založena na individuální volbě vzdělávacích aktivit.

Více o procesu CPV viz www.cka.cc nebo Bulletin ČKA 3/2011, s. 33, nebo 3/2009, s. 45–47.

Z akcí naplánovaných na říjen až prosinec 2013 jsme pro vás provedli výběr, kompletní seznam je na webových stránkách Komory.

Komentovaná prohlídka pražských zahrad a parků

Společnost pro zahr. a krajinářskou tvorbu, občanské sdružení
1. 10. 2013, Praha, 2

BETON UNIVERSITY – Moderní trendy v betonu II – Betony pro dopravní stavby

Českomoravský beton, a. s.
9. 10. 2013, Plzeň, 2 body

Stavební zákon – velká novela v řízeních o umístění, povolení a užívání staveb, účinná od ledna 2013

STUDIO AXIS, spol. s r. o.
15. 10. 2013, Praha, 2 body

Otvorové výplně stavebních konstrukcí – konference

René Růžička STAVOKONZULT
15.–16. 10. 2013, Hradec Králové, 3 body

Speciální betony 2013 – 10. výroční konference se zahraniční účastí

SEKURKON, s. r. o.
17.–18. 10. 2013, Bystřice nad Pernštejnem, 3 body

Smlouvy o dílo ve stavebnictví podle nového občanského zákoníku

Betonconsult, s. r. o.
17. 10. 2013, Praha, 2 body

LCA a EPD stavebních výrobků

Česká rada pro šetrné budovy
18. 10. 2013, České Budějovice, 2 body

Zahradní a krajinářské úpravy pražských hřbitovů

Společnost pro zahr. a krajinářskou tvorbu, občanské sdružení
22. 10. 2013, Praha, 2 body

Efektivní správa zeleně – perspektivní a bezpečné stromy

Společnost pro zahr. a krajinářskou tvorbu, občanské sdružení
22. 10. 2013, Mníšek pod Brdy, 2 body

Stavební zákon a prováděcí vyhlášky po novele účinné

od 1. 1. 2013
Betonconsult, s. r. o.
23. 10. 2013, Praha, 2 body

Řízení stavebních zakázek – záměr stavebníka, projektování

a zadávání staveb
SEKURKON, s. r. o.
5. 11. 2013, Praha, 3 body

Katastr nemovitostí po rekonstrukci občanského práva

v roce 2013
Národní centrum regionů, s. r. o.
5. 11. 2013, Brno, 2 body

Řízení stavebních zakázek – realizace a kontrola stavebních

zakázek
SEKURKON, s. r. o.
6. 11. 2013, Praha, 3 body

Údržba a opravy historických staveb

STUDIO AXIS, spol. s r. o.
7. 11. 2013, Praha, 2 body

Bezpečná dopravní infrastruktura

AF – CityPlan, s. r. o.
11.–12. 11. 2013, Praha, 3 body

Transition CLUB – projektování pomocí BIM

Centrum pro podporu architektury a počítačové grafiky Morava,
s. r. o.
14.–15. 11. 2013, Brno, 2 body

Zákon o státní památkové péči

STUDIO AXIS, spol. s r. o.
19. 11. 2013, Praha, 3 body

Zkoušení vlastností betonu a jeho složek

SEKURKON, s. r. o.
21.–22. 11. 2013, Praha, 3 body

Veřejné dražby - zkušenosti z praxe a ukázka fiktivní dražby

STUDIO AXIS, spol. s r. o.
21. 11. 2013, Ostrava, 2 body

Požární bezpečnost střech a podkrovní

STUDIO AXIS, spol. s r. o.
27. 11. 2013, Praha, 2 body

Dozory při provádění staveb

Nadace pro rozvoj architektury a stavitelství
4. 12. 2013, Praha, 2 body

Konstrukce balkónů a teras

Schlüter-Systems KG+Schönox, s. r. o.
4. 12. 2013, Ostravice, 4 body



TIP NA VÝSTAVU

RŮŽENA ŽERTOVÁ ARCHITEKTKA
/ DESIGNÉRKA / VÝTVARNICE

12. září – 20. října 2013

Muzeum města Brna, západní křídlo hradu Špilberk
otevřeno út–ne 10–18 hod. (září), 9–17 hod. (říjen)
www.spilberk.cz

V západním křídle hradu Špilberk probíhá do 20. října 2013 výstava, která je vyústěním několikaletého zájmu členů autorského týmu o dílo Růženy Žertové. Představuje průřez celoživotní tvorbou brněnské autorky (*1932) na poli architektury, designu a uměleckého řemesla. Cílem výstavy není pouze upozornit na architektonickou kvalitu staveb vzniklých podle projektu Žertové, ale také ukázat, že její návrhy interiérů, originální svítidla i ručně vyráběné šperky jsou rovnocenným komplementem její architektonické tvorby. Základem první části výstavy je soubor několika obchodních domů, které vznikly v 60. a 70. letech podle návrhu architektky. Nechybí zde ani pozdější architektonická tvorba Žertové, zahrnující stavby pro bydlení, interiéry a rekonstrukce. Druhá část výstavy je věnována autorčiným svítidlům a titanovým šperkům. Komentovaná prohlídka výstavy v sobotu 5. října 2013 od 14 hodin je součástí brněnské části programu Dne architektury.

NÁHLED DO STAVEBNÍ LEGISLATIVY V USA

Cíle legislativy

Jaké jsou požadavky na funkční legislativu? Vedle smysluplného obsahu je to především přehlednost, která jedinci umožňuje se v systému dokumentů orientovat, a tedy být schopen je používat. Vedle přehledné struktury je důležitý rovněž srozumitelný a jednoznačný jazyk, který zamezí, aby se legislativa nestala víceznačnou a nepoužitelnou pro každého. Srozumitelná a dobře organizovaná legislativa je základ pro dobře fungující společnost. To platí především, jedná-li se o pravidla stanovující základní požadavky na bezpečnost, zdraví a blaho společnosti.

Systém české legislativy v oblasti stavebnictví přežívá v podobě, která umožňuje vývoj, nicméně větší změny jsou chaotické a nekoncepční, jednoduše proto, že koncept organizace legislativy je slabý.

Příklady ze zahraničí

Je mnoho způsobů, jak přistoupit k nápravě tohoto stavu. Ve vyspělých státech existují dobře fungující legislativní systémy, které by mohly sloužit za vzor. Ze své nedávné zkušenosti mohu nabídnout popis systému, který je užíván ve státě Massachusetts (MA) v USA. Každý ze států v USA podléhá federálním zákonům a má rovněž vlastní legislativu, tedy i legislativu vztahující se na oblast stavebnictví. Hlavní zaměření vyhlášek je na veřejné zdraví a bezpečnost, certifikaci profesionálů, ochranu zákazníků a životního prostředí.

Vyhlášky platné v MA (Code of Massachusetts Regulation neboli CMR) jsou řazeny číselně od 100 do 999. První cifra vyhlášky popisuje odbor vlády (např. č. 3 patří odboru životního prostředí). Následující dvojčíslí specifikuje další zaměření dokumentu.

Vyhláška týkající se stavebních konstrukcí, 780 CMR, je vedena pod pod odborem Doprava a konstrukce. Další vyhlášky vztahující se k problematice budov jsou 527 CMR (Požární ochrana), 524 CMR (Výtahy), 521 CMR (Bezbariérový přístup) a další. Zákony a vyhlášky jsou veřejně přístupné v knihovně zákonů v tištěné i elektronické podobě a vše je dohledatelné z jednoho místa za použití elektronického vyhledávání.

Modelová legislativa

Za účelem sjednocení a zjednodušení legislativy v oblasti stavebnictví byly v USA vypracovány takzvané modelové vyhlášky. Tyto dokumenty měly sloužit státům, krajům či městům k adaptaci pro účely vlastní legislativy.

Od roku 1900 byly tyto vyhlášky připravovány třemi nezávislými organizacemi a jejich adaptace byla ovlivněna především geografickou polohou státu:

→ BOCA (BOCA National Building Code), platný především na východním pobřeží,
→ SBCCI (Standard Building Code), platný na jihovýchodě a
→ ICBO (Uniform Building Code), platný pro západní pobřeží a Středozápad.

Roku 1994 došlo ke sjednocení všech tří organizací do jedné, International Code Council (ICC), za účelem vytvoření modelové vyhlášky, která by neměla geografická omezení – International Building Code (IBC). V posledních letech tak v USA existuje výjimečná situace, kdy většina států přejala některou z forem IBC. Nejvíce států přejalo podobu vyhlášky z roku 2009, nicméně v některých státech zůstává v platnosti vydání z roku 2006 nebo poslední vydání z roku 2012.¹ Skutečnost, že existuje jeden typ dokumentu, který je aplikován napříč kontinentem, nabízí velké množství výhod, jak pro projektanty, tak i pro dodavatele a výrobní sféru. V případě projektování ve více státech není práce s IBC staršího data obtížná, a to díky jasné struktuře a konzistentnímu jazyku dokumentu.

ICC publikuje rodinu modelových vyhlášek. Z těch základních lze vyjmenovat International Energy Conservation Code (IECC), International Existing Building Code (IEBC), International Residential Code (IRC), International Fire Code (IFC), International Mechanical Code (IMC), International Plumbing Code (IPC) a další. Vyhlášky se vzájemně doplňují i přejímají některé části kapitol.

Platná vyhláška v Massachusetts

Ve státu MA nebyly přejaty všechny části z rodiny modelových vyhlášek. V současné době platí v MA pro veškeré stavební konstrukce 780 CMR. Tato vyhláška plně převzala IBC 2009 a byla doplněna o dodatky z již existující platné legislativy (527 CMR–Požární ochrana, 524 CMR–Výtahy, 521 CMR–Bezbariérový přístup a další).

Obsah a principy IBC 2009

Velká část IBC se zabývá požární prevencí. Vyhláška stanovuje pravidla ochrany ve vztahu ke konstrukci a účelu stavby. V dalších oddílech se dále zaměřuje na bezbariérovost staveb a stabilitu konstrukcí. Tam, kde je IBC přejatá, vztahuje se na všechny konstrukce s výjimkou obytných budov pro jednu až dvě rodiny, které popisuje IRC.

Jaké jsou principy IBC? Podle definice dokumentu, je vyhláška

„... založena na principech usilujících o vytvoření ustanovení shodných s rozsahem stavebních pravidel, která náležitě chrání veřejné zdraví, bezpečí a blaho společnosti; ustanovení, která bezúčelně nezvyšují náklady na stavbu; ustanovení, která neomezují užití nových materiálů, výrobků či konstrukčních metod; a ustanovení, která neupřednostňují konkrétní typy či třídy materiálů, výrobků či konstrukčních metod. Vyhláška stanovuje minimální požadavky tak, aby byly chráněny principy veřejného zdraví, bezpečnost a blaho uživatel nových i stávajících objektů.² ... Ustanovení této vyhlášky se vztahuje na výstavbu, úpravu, posunutí, rozšíření, výměnu, opravu, zařízení objektu, užívání a obývání, umístění, údržbu, odstranění a bourání každého objektu či konstrukce či jakéhokoliv příslušenství spojeného či přidruženého takovému objektu či konstrukci.“

Cílem dokumentu není definovat administrativní postupy, nýbrž zajistit, aby proces plánování bral v úvahu hlavní faktory ovlivňující zdraví a bezpečí uživatelů a veřejnosti. Faktory jsou systematicky řazeny, aby bylo možné vyhlášku použít jako manuál pro jakékoli stavební zadání (rekonstrukce, novostavba apod.)

IBC se aktualizuje skrze revize a posudky připravované členy organizace ICC, zástupci z oblasti stavebnictví, projektanty a dalšími zainteresovanými subjekty. Veškeré navrhované změny

procházejí transparentním schvalovacím procesem, kterého se mohou všechny dotčené strany účastnit. Každé tři roky vychází aktualizované vydání (aktuální verze je z roku 2012).

Jelikož se jedná o modelový dokument, tvůrce dokumentu, ICC, na sebe nebere žádnou zodpovědnost za dodržování vytvořených pravidel. To spadá do resortu státní organizace, která tento kód přeje a uzná za zákon.

Vyhláška je psána formou, která umožňuje snadnou orientaci mezi původním textem a nově vydanou revizí. Dále pak jasně definuje rozsah referencí k ostatním částem dokumentu, jiným vyhláškám a standardům.

Shrnutí

Smyslem 780 CMR, respektive IBC není obsáhnout celou stavební problematiku, ale definovat minimální požadavky na bezpečí uživatelů a veřejnosti. Jelikož vyhláška stanovuje minima, není neobvyklé, že oblasti stavebnictví zaznamenávající rychlý vývoj (energetické požadavky na stavby apod.) jsou aktualizovány dodatky (Stretch Energy Code, Appendix AA). Pro lokální specifika je potřeba se orientovat v legislativě daného státu (reference jsou k dispozici v rámci 780 CMR).

IBC je koncipován jako manuál pro vytvoření bezpečného návrhu. Vede projektanta od určení využití přes konstrukční zařazení až k definování principů požárního řešení. Dokument

je organizovaný a poskytuje odkazy na veškeré související dokumenty. Dobrá znalost dokumentu zaručuje, že podstatné nezůstane opomenuto. Dokument je aktualizován jako celek a garantuje konzistentnost v rámci dokumentu samotného, rodiny dokumentů i externí aplikované legislativy a standardů.

IBC je vytvářen nezávislou organizací s širokou platformou odborníků a je pravidelně revidován na základě vstupů a připomínek všech dotčených stran, což zajišťuje jeho aktuálnost. Adoptovaný IBC v podobě 780 CMR představuje kompaktní souhrn informací a způsob, jakým je dokument uspořádán, z vyhlášky činí přehlednou pomůcku pro všechny, kdo se pohybují v oblasti stavebnictví a architektury.

Ing. arch. Marek Horák

- 1) International Code Council, International Codes—Adoption by State, USA, květen 2013, www.iccsafe.org
- 2) International Code Council, International Building Code 2009, USA, květen 2009

K AUTORSKÉMU DOZORU A OSOBÁM OPRÁVNĚNÝM K JEHO VÝKONU

Pojem autorského dozoru, užívaný ve stavebním zákoně a v dalších právních předpisech, není v právním řádu blíže definován. Tento fakt je zdrojem nejasností a trvajících debat ohledně obsahu, rozsahu a dalších náležitostí tohoto institutu. Lze předpokládat, že v budoucnosti bude tento nevyhovující stav na zákonné úrovni napraven, jelikož situace, kdy zákon předepisuje zajištění výkonu činnosti, jejíž obsah není dostatečně určitý (viz ustanovení § 152 odst. 4 stavebního zákona), je neudržitelný.

Než k nápravě dojde, je při zodpovídání problematičtějších otázek souvisejících s autorským dozorem („ATD“)

třeba vycházet z mála informací, které zákon poskytuje, za uplatnění standardních výkladových metod. Výchozími pro výklad jsou ustanovení stavebního zákona, která pojem užívají, konkrétně ustanovení § 113, § 152, § 153 a § 157, spolu s ustanoveními zákona č. 360/1992 Sb., o výkonu povolání autorizovaných architektů a o výkonu povolání autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě, ve znění pozdějších předpisů.

V ustanovení § 113 odst. 2 stavebního zákona konstatuje, že stavební úřad může ve stavebním řízení přizvat na svůj náklad projektanta, kterého stavebník

pověřil koordinací projektové dokumentace nebo koordinací autorského dozoru a kterého označuje jako „hlavního projektanta“. V ustanovení § 152 odst. 4 je uvedena povinnost stavebníka zajistit autorský dozor projektanta, případně hlavního projektanta nad souladem prováděné stavby s ověřenou projektovou dokumentací, jedná-li se o stavbu financovanou z veřejného rozpočtu, kterou provádí stavební podnikatel jako zhotovitel a projektovou dokumentací pro stavbu zpracovala osoba oprávněná podle zvláštního právního předpisu (míní se architekt nebo inženýr autorizovaný v souladu se zákonem č. 360/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů). V ustanovení § 153 odst. 2 je stanovena povinnost stavbyvedoucího spolupracovat s osobou vykonávající technický dozor projektanta, pokud je zřízena. Nakonec v ustanovení § 157 odst. 2 je založeno oprávnění osoby vykonávající autorský dozor, je-li takový dozor zřízen, provádět záznam do stavebního deníku. Z citovaných ustanovení toho lze, až na dílčí informace, o charakteru autorského dozoru zjistit jen velmi málo.

Lze-li zákonně úpravě vyčítat přílišnou stručnost, tím více to platí o důvodové zprávě, která se pojmem vůbec nezabývá.

Zákon č. 360/1992 Sb., o výkonu povolání autorizovaných architektů a o výkonu povolání autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě, v ustanoveních § 17, § 18 a § 19 uvádí, že do působnosti autorizovaného architekta, autorizovaného inženýra a autorizovaného technika patří též „provádět autorský nebo technický dozor nad realizací stavby“, opět bez bližšího vysvětlení pojmu.

Také ostatní právní předpisy se k autorskému dozoru vyjadřují pouze okrajově, bez nároku na jeho definici.

Pramenem, který uvádí podrobnější informace o ATD, je účinný dokument „Výkony a honoráře“ z roku 2003, vydaný ČKA, ČKAIT a ČSSI (dále „Výkonový a honorářový řád“). Zákonně zmocnění k jeho vydání je uvedeno v zákoně č. 360/1992 Sb. v ustanovení § 23 odst. 6) písm. j), dle něhož do působnosti České komory architektů a České komory autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě náleží „vydávat standardy výkonů a dokumentace“.

V účinném Výkonovém a honorářovém řádu se k autorskému dozoru uvádí: „Autorský (estetický a technický) dozor (ATD) je dohled architekta/inženýra jako autora nad souladem kvalitativních parametrů projektu (tvarových, hmotových, materiálových, technických a technologických, dispozičních a provozních) s prováděnou stavbou, objektem nebo zařízením, popřípadě supervize nad souladem realizační (výrobní nebo dílenská)

dokumentace vypracované dodavatelem stavby s projektem. Autorský dozor je vykonáván na základě smlouvy mezi klientem (objednatelem) a zhotovitelem (autorem) osobou, která příslušnou dokumentaci autorsky zpracovávala, případně osobou autorem pověřenou. Na významných, technicky a architektonicky složitých a rozsáhlých stavbách je obvykle autorský dozor trvalý, na ostatních stavbách občasný.“

Otázky, které jsou v souvislosti s výkonem autorského dozoru opakovaně řešeny, se týkají v první řadě jeho rozsahu a v druhé řadě osob k jeho výkonu oprávněných.

Otázka rozsahu závisí v první řadě na obsahu smlouvy o výkonu ATD. Problémy nastávají, nebyla-li taková dohoda uzavřena či nebyl-li v ní rozsah dostatečně specifikován a je třeba stanovit obvyklý rozsah ATD. V takovém případě lze, vycházející z popisu uvedeného ve Výkonovém a honorářovém řádu v souladu s obvyklou praxí, konstatovat, že mezi standardní činnosti ATD patří v první řadě vyhodnocení zadání ATD, v rámci něhož by měla být zkontrolována platná projektová dokumentace, případně realizační dokumentace stavby. Během realizace stavby se předpokládá účast na kontrolních prohlídkách stavby a na kontrolních dnech stavby, účast na jednáních o změnách stavby a spolupráce s objednatelem na přijímání rozhodnutí o případných změnách. Soulad stavby s platnou projektovou dokumentací se ověřuje též ve vztahu k vydanému územnímu rozhodnutí, resp. stavebnímu povolení a příslušně legislativě, ke standardu, který je dán zadávací dokumentací, a smlouvě o dílo. Součástí je též odsouhlasení použitých výrobků se srovnávacím standardem daným zadávací dokumentací. Po dokončení stavby se v rámci standardních výkonů předpokládá účast vykonavatele ATD na přejímkách stavby a při uvedení stavby do provozu, účast při uvádění technických zařízení do provozu, účast při kontrole odstranění vad a nedodělků a účast při případných reklamačních řízeních. Za nadstandardní součásti činnosti ATD lze považovat řešení odchylek stavby – vypracování alternativních řešení technických, dispozičních a řešení detailů a provedení; dále analýza důsledků změn vyvolaných změnou stavby před dokončením, vyhodnocení dopadů, provedení doplňkových průzkumů a zaměření skutečného provedení a posouzení změn technického, materiálového či estetického řešení v průběhu stavby. Mají-li být tyto nadstandardní činnosti součástí ATD, musí tak být výslovně uvedeno v uzavřené smlouvě, případně na jejich výkon, pokud nelze předvídat, je nutno uzavřít dodatečnou smlouvu. ATD se v souladu

s výše uvedeným provádí jako občasný, není-li smluvně sjednán jako trvalý. Výše uvedené odpovídá obvyklé praxi, popsané též v dokumentu Standardy výkonů a dokumentace, připravovaném profesními komorami k vydání v blízké době.

V souvislosti s osobou oprávněnou k výkonu ATD se často objevuje otázka, zda jej může provádět pouze autor příslušné dokumentace, či jakákoliv (autorizovaná) osoba. Nejasnosti v této otázce jsou vedle nedostatku právní úpravy způsobeny též směřováním se zákonnou úpravou v autorském zákoně a zavádějící formulací ustanovení § 159 stavebního zákona.

Výkonový a honorářový řád řeší otázku jednoznačně, když uvádí již citované „Autorský (estetický a technický) dozor (ATD) je dohled architekta/inženýra jako autora (...)“. Účinný stavební zákon se k otázce oprávněné osoby nevyjadřuje. Autorskému dozoru a osobám oprávněným jej vykonávat se podrobněji věnovala vyhláška č. 43/1990 Sb., o projektové přípravě staveb, která v § 6 odst. 2 uváděla, že „Autorský dozor vykonává generální projektant“. Ve stejném duchu se k otázce vyjadřovala též vyhláška federálního ministerstva pro techniky a investiční rozvoj č. 163/1973 Sb., o dokumentaci staveb, která v části sedmé (nazvané „autorský dozor“) uvádí mimo jiné, že „Výkon autorského dozoru je povinností generálního projektanta. Na žádost generálního projektanta jsou jeho dodavatelé části úvodního (jednostupňového) projektu povinni zúčastnit se autorského dozoru v rozsahu své dodávky“. Lze vyjádřit pochybnost nad tím, že záměrem zákonodárce, který tyto otázky nadále výslovně neupravuje, bylo rozšíření okruhu osob oprávněných k výkonu autorského dozoru na kteroukoli (autorizovanou) osobu. Spíše se dá dovozovat, že nedostatek definice vyplynul ze skutečnosti, že výše uvedené se považovalo za obvyklou a zažitou praxi, k jejímuž popsání zestručněný popis dostačuje.

Do úvahy, kdo může být vykonatelem autorského dozoru, je třeba promítnout dvě hlediska – hledisko autorskoprávní a hledisko odpovědnosti za projektovou dokumentaci.

Autorský dozor vs. autorský dohled

Právo na výkon autorského dohledu je institutem autorského zákona, který vyjadřuje právo autora autorského díla, které je užíváno jinou osobou, dohlížet nad tím, zda je tak činěno způsobem nesnižujícím hodnotu díla. Právo autorského dohledu je v souladu s ustanovením § 11 odst. 4 autorského zákona právem osobnostním, které je nepřevoditelné, autor se jej nemůže vzdát a zaniká smrtí. (To však neznamená,

že jej autor nemůže vykonávat prostřednictvím jiné osoby, kterou k výkonu autorského dohledu pověří.) Právo na výkon autorského dohledu nelze ztotožňovat s právem provádět autorský dozor. Jak z výše citovaného ustanovení vyplývá, právo k výkonu autorského dohledu má pouze autor díla. Autorství je skutečností objektivní, která vzniká vyjádřením tvůrčí činnosti v jakékoliv objektivně vnímatelné podobě. Autorský dozor se v některých svých podobách může s autorským dohledem překrývat, nebudete tomu tak ale výlučně.

Přestože výkon autorského dozoru není uveden ve výčtu vybraných činností ve výstavbě (§ 158 stavebního zákona), lze dovodit, že podmínkou k jeho výkonu je autorizace podle zákona č. 360/1992 Sb. To vychází ze skutečnosti, že autorský dozor vykonává dle stavebního zákona „projektant“, což je pojem zákonem užívaný ve smyslu osoby autorizované (viz ustanovení § 22 odst. 4, § 86 odst. 5, 110 odst. 2 písm. b) stavebního zákona aj.). Tato osoba nemusí být vždy totožná s osobou autora projektu (viz § 12 zákona č. 360/1992 Sb.: „*Autorizovaná osoba je povinna vykonávat činnosti, pro které jí byla udělena autorizace, osobně, popřípadě ve spolupráci s dalšími autorizovanými osobami nebo ve spolupráci s jinými fyzickými osobami pracujícími pod jejím vedením. Autorská práva a práva a povinnosti vznikající z vytvoření a uplatnění vynálezů, průmyslových vzorů a zlepšovacích návrhů tím nejsou dotčena.*“)

Lze dovodit, že projektant nemusí být výlučným autorem projektové dokumentace, musí však ve vztahu k projektové dokumentaci disponovat majetkovými autorskými právy.

Odpovědnost za projektovou dokumentaci

Skutečnost, že autorský dozor může vykonávat pouze projektant stavby, bývá někdy odvozována z formulace ustanovení § 159 odst. 2 stavebního zákona „*Projektant odpovídá za správnost, celistvost, úplnost a bezpečnost stavby provedené podle jím zpracované projektové dokumentace a proveditelnost stavby podle této dokumentace, jakož i za technickou a ekonomickou úroveň projektu technologického zařízení, včetně vlivů na životní prostředí.*“ Citované ustanovení však nelze vykládat tak, že projektant odpovídá za správné provedení stavby; takový extenzivní výklad odpovědnosti by byl neudržitelný. Dle tohoto ustanovení projektant odpovídá pouze za skutečnost, že je-li stavba provedena (přesně) podle jím zpracované dokumentace, bude splňovat požadavky na správnost, celistvost, úplnost a bezpečnost. Výklad, že výkon autorského dozoru je právním předpokladem (pod-

mínkou) vzniku odpovědnosti projektanta za zpracovanou projektovou dokumentaci, nemá oporu v zákoně.

Z věcného hlediska však lze konstatovat, že provedení autorského dozoru projektantem stavby je ve vztahu k odpovědnosti za vady a dalším aspektům řešení jediné možné, aby byl naplněn smysl tohoto institutu a byly chráněny oprávněné zájmy stavebníka a zájmy veřejné.

Smyslem autorského dozoru je dozajista v první řadě dohled nad provedením stavby v souladu s projektovou dokumentací. Tento dohled, sám o sobě, by zřejmě mohl být skutečně proveden projektantem odlišným od autora (pomineme-li skutečnost, že by nadále neměla význam činnost technického dozoru investora). Problém nastává v okamžiku, pokud je z objektivních důvodů nutno provést v projektové dokumentaci jakoukoliv změnu. K tomu může dojít na žádost stavebníka či stavbyvedoucího, případně při zjištění vady projektové dokumentace. Takový požadavek je v praxi velmi běžný, a to zejména u rozsáhlejších staveb. Pokud situace nastane, a autorský dozor přitom neprovádí projektant (mysleno osoba odpovědná za daný projekt), dochází po právní stránce k zablokování stavby. Autorský dozor-„neprojektant“ nemá oprávnění rozhodnout o změnách na stavbě, resp. v projektu, jelikož jeho odpovědnost je omezena odpovědností za soulad stavby s projektovou dokumentací. Nemá ani oprávnění provádět další obvyklé součásti ATD, např. kontrolu projektové dokumentace (má-li být její součástí odstranění případných vad). Pokud by tento ATD připustil změnu na stavbě v rozporu s projektovou dokumentací, jednal by v rozporu se smluvním závazkem. Zároveň by se dopouštěl neoprávněného zásahu do autorských práv projektanta, který je jediným subjektem, jenž může dát ke změně svého autorského díla souhlas. Autorský dozor-„neprojektant“ by měl na výběr: buď řádně splnit svůj závazek a dohlížet pouze na realizaci stavby v souladu s projektovou dokumentací, a to nehledě na případné vady projektu (za tyto vady a jimi způsobenou škodu by pak nesl odpovědnost projektant), nebo jednat protizákonně a neoprávněně vydávat rozhodnutí o případných změnách oproti projektové dokumentaci (tuto nezákonnost by nemohla zhojit ani případná smlouva o výkonu autorského dozoru, která by ho k těmto výkonům opravňovala, jelikož tu by nešlo zákonně uzavřít bez souhlasu projektanta). Ani jedna z variant nesměřuje k ochraně zájmů stavebníka. V prvním případě by došlo k realizaci stavby s vadou způsobenou projektovou dokumentací, na čemž (i přes jednoznačně stanovitelnou zodpovědnou osobu) jistě není stavebníkův

zájem. V druhém případě, pomineme-li hrozící postihy z následků porušení autorského práva, dochází k zákonem nepředvídanému rozštěpení odpovědnosti, kdy projektant nese nadále odpovědnost za projekt, ovšem zjevně nemůže nést odpovědnost za změny, které vznikly v průběhu realizace stavby a byly schváleny autorským dozorem-neprojektantem. Objeví-li se na stavbě vada způsobená vadou projektové dokumentace, zcela jistě budou oba subjekty směřovat k vyvinění s odkazem na osobu druhou, která do projektu zasahovala (stejně budou postupovat jejich pojišťovny). Ani na tomto jistě není stavebníkův zájem.

Výkon autorského dozoru osobou odlišnou od projektanta je možný v případě, že se jedná o osobu projektantem pověřenou, anebo v případě, že došlo k uzavření licenční smlouvy (v kombinaci se smlouvou převádějící profesní odpovědnost), která umožní osobě ATD provádějící do projektové dokumentace zasahovat a nést za to odpovídající odpovědnost.

Mgr. Eva Faltusová
právní oddělení
Kanceláře ČKA

NOVÉ ZÁKONY A PŘEDPISY

Pro lepší obeznámenost architektů s relevantní legislativou si dovoluujeme upozornit na některé předpisy, které souvisejí s výkonem profese a k jejichž změnám došlo v poslední době. Ve Sbírce zákonů České republiky jsou zákony a vyhlášky pravidelně zveřejňovány, viz www.mvcr.cz v rubrice Legislativa.

Z předpisů uveřejněných ve Sbírce zákonů České republiky od 11. 5. 2013 do 15. 8. 2013 upozorňujeme zejména na:

Zákon č. 239/2013 Sb.,
kterým se mění zákon č. 56/2001 Sb., o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích a o změně zákona č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla), ve znění zákona č. 307/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony,

Nařízení vlády č. 180/2013 Sb.,
kterým se mění nařízení vlády č. 142/1994 Sb., kterým se stanoví výše úroků z prodlení a poplatku z prodlení podle občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů – zákonný úrok z prodlení se od 1. 7. 2013 zvyšuje o 1 %,

Zákon č. 179/2013 Sb.,
kterým se mění zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů – nově se zavádí ustanov-

ení, dle kterého je dohoda vylučující úroky z prodlení hrubě nespravedlivá; věřitel má právo na úhradu nákladů spojených s vymáháním své pohledávky.

Dne 1. 7. 2013 nabyly účinnosti některé části nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 305/2011 ze dne 9. března 2011, kterým se stanoví harmonizované podmínky pro uvádění stavebních výrobků na trh a kterým se zrušuje směrnice Rady 89/106/EHS. Důležité je znění přílohy I uvedeného nařízení, které zavádí nový požadavek na stavební výrobky – udržitelné využívání přírodních zdrojů. Dle tohoto požadavku musí být stavba navržena, provedena i zbourána takovým způsobem, aby bylo zajištěno udržitelné využití přírodních zdrojů, zejména opětovné využití nebo recyklovatelnost staveb, použitých materiálů a částí po zbourání, životnost staveb a použití surovin a druhotných materiálů šetrných k životnímu prostředí při stavbě. Hlediska udržitelného rozvoje je tedy třeba sledovat u výrobků od jejich návrhu po materiály, výrobu, zabudování až po jejich likvidaci a u budov od zadání zakázky po návrh, provedení, užívání až po jejich demolici. V návaznosti na tuto novinku jsou vydávány nové normy ČSN, podrobnější informace viz www.sgp-standard.cz/editor/files/stav_vyr/1_20_zp_7.htm.

Ing. Mgr. Daniela Rybková
právní oddělení
Kanceláře ČKA

OTÁZKY A ODPOVĚDI

Údaje povinně uváděné v projektové dokumentaci

Jaký je správný postup v systematizaci údajů v projektové dokumentaci podávané na stavební úřad? Je třeba vždy uvádět všechny části a jednotlivé položky (body) v souladu s vyhláškou, přestože se na projekt nevztahují?

V návaznosti na novelu vyhlášky č. 499/2006 Sb., o dokumentaci staveb, to nadále není nutné. V přílohách vyhlášky o dokumentaci staveb se v rámci novelizace na základě připomínek ČKA upravila úvodní formulace, která nyní říká, že „*Dokumentace musí vždy obsahovat části A až E s tím, že rozsah a obsah jednotlivých částí bude přizpůsoben druhu a významu stavby nebo zařízení (dále jen ‚stavba‘) a podmínkám*

v území.“ Nadále není uveden požadavek, aby byly části členěny na „jednotlivé položky“. Z toho plyne, že stavební úřad po Vás nadále nemůže požadovat absurdně vyplňovat každý jednotlivý bod s komentářem „Není předmětem řešení“ nebo „Neaplikuje se“, pokud se k předmětu řešení zřejmě nevztahuje. Dokumentace tak musí být členěna pouze do částí A až E a další obsah se (za respektování ustanovení vyhlášky) bude odvíjet od předmětu projektové dokumentace.

K náležitostem žádosti o územní rozhodnutí/stavební povolení

Je třeba k žádosti o vydání územního rozhodnutí či stavebního povolení přikládat všechna stanoviska dotčených orgánů?

V této věci došlo ke změně právní úpravy novelou stavebního zákona účinnou od 1. 1. 2013 a navazujícími novelami prováděcích předpisů. Nově je tedy stavebník povinen k žádosti o vydání územního rozhodnutí nebo stavebního povolení doložit všechna stanoviska dotčených orgánů. Neučiní-li tak, stavební úřad jej vyzve k doplnění a řízení přeruší. Uvedený požadavek vyplývá z § 86 odst. 1 písm. b) stavebního zákona v případě žádosti o vydání územního rozhodnutí a z § 110 odst. 2 písm. d) stavebního zákona v případě žádosti o vydání stavebního povolení, a dále pak v podrobnostech z příloh vyhlášky č. 499/2006 Sb., o dokumentaci staveb.

K projednávání územního plánu

Existuje nějaká možnost obrany pro občany města, kteří se o projednávání nového územního plánu dozvěděli až po lhůtě stanovené po podávání námitek a připomínek?

Požizovatel územního plánu je povinen oznámit konání veřejného projednání návrhu územního plánu veřejnou vyhláškou. Námítky a připomínky proti předloženému návrhu lze podávat nejpozději do doby 7 dnů ode dne veřejného projednání, zákon přitom výslovně stanoví, že k později uplatněným námítkám či připomínkám nelze přihlížet.

Po uplynutí uvedené lhůty tedy již nemohou do probíhajícího řízení vstupovat noví účastníci. Není však vyloučeno, aby se tyto osoby neformálně připojily k těm, kteří své připomínky včas uplatnili. Další kroky jsou pak odvislé od postupu pořizovatele; v případě, že pořizovatel nevyhoví námítkám dotčených subjektů, respektive připomínkám jednotlivých osob, je možné podat správní žalobu požadující zrušení územního plánu jakožto

opatření obecné povahy pro rozpor se zákonem.

Požadavky na osoby v soutěži s mezinárodní účastí

Může si zadavatel soutěže o návrh vymínit, aby členem každého zúčastněného týmu byla alespoň jedna osoba registrovaná v profesní komoře domovského státu zadavatele?

Je zapotřebí zde rozlišit dva aspekty – jednak charakter takto vypisované soutěže, jednak přesnou definici požadavku na registraci.

Pokud by se jednalo o víceméně nezávaznou ideovou soutěž, na kterou by nenavazovaly žádné další fáze, může se takové soutěže zúčastnit v podstatě každý, požadavek účasti pouze pro autorizované osoby je tedy zbytečně omezující. Naopak v případě soutěže, u níž lze očekávat, že vítězný návrh bude dále rozpracován do podoby projektové dokumentace a následně dle něj bude realizována výstavba, je požadavek autorizace oprávněný, především s ohledem na otázku odpovědnosti za zpracovaný návrh, když pouze osoba s náležitým vzděláním a praxí může zaručit potřebnou kvalitu.

Pod pojmem „požadavek registrace v profesní komoře domovského státu zadavatele“ je třeba chápat, že dané soutěže se mohou účastnit nejenom architekti z daného státu, kde se soutěž koná, ale i architekti s autorizací získanou ve státě jiném, kteří mají v domovském státě zadavatele statut „hostujícího architekta“. Příslušná komora architektů prověří, zda architekt žádající o registraci jako hostující architekt je ve svém domovském státě veden jako autorizovaný architekt, a pokud ano, zapíše ho do seznamu. Za diskriminující

by však bylo třeba prohlásit požadavek, že každý z týmů účastnících se soutěže musí mít ve svých řadách autorizovaného architekta z domovského státu.

Vztah mezi smlouvou o dílo dle občanského a obchodního zákoníku

Lze použít ustanovení obchodního zákoníku i v případě uzavření smlouvy o dílo s objednateltem-fyzickou osobou?

Obchodní zákoník se primárně používá na právní vztahy mezi podnikateli při jejich podnikatelské činnosti, účastníci smlouvy však mají možnost domluvit si použití obchodního zákoníku i v jiných případech (viz § 262 obchodního zákoníku – tzv. volba zákona). Uvedený paragraf však zároveň stanoví, že pokud taková dohoda o volbě obchodního zákoníku zhoršuje právní postavení toho účastníka smlouvy, který není podnikatelem, je neplatná.

V praxi se může často jednat o případy smluv o dílo na zhotovení projektové dokumentace ohledně jednotlivých rodinných domů či bytů, kde objednateltem je fyzická osoba – vlastník dané nemovitosti. Je zde tedy možné podřídit takovou smlouvu o dílo režimu obchodního zákoníku, z praktického hlediska však tento postup není příliš vhodný, a to zejména proto, že mohou vznikat zbytečné spory o to, zda určité ustanovení obchodního zákoníku není pro objednateltem nevýhodné, a zda se tedy nemá pro daný právní vztah použít zákoník občanský.

Ing. Mgr. Daniela Rybková,
Mgr. Eva Faltusová
právní oddělení
Kanceláře ČKA

VÝZNAM, TVORBA A PRÁVNÍ POSTAVENÍ TECHNICKÝCH NOREM

Motto: Technická normalizace není obohem na okraji jiných technických oborů, ale je jejich rovnocenným partnerem, bez kterého by se tyto obory nemohly rozvíjet. Technické normy jsou dobrovolné dokumenty definující technické požadavky nebo požadavky na kvalitu, jež mohou splňovat stávající nebo budoucí výrobky, výrobní postupy, služby nebo metody. Normy jsou výsledkem dobrovolné spolupráce mezi průmyslem, orgány veřejné správy a dalšími zúčastněnými stranami, které vzájemně spolupracují v rámci systému založe-

ného na otevřenosti, transparentnosti a konsenzu.

V závěru loňského roku ÚNMZ v rámci předávání cen profesora Vladimíra Lista připomněl 90. výročí národní technické normalizace. V této souvislosti je zajímavé připomenout normalizační zásady, které vytvořila Československá normalizační společnost v roce 1926:

→ Jednotné vedení podmínkou jednotnosti – je žádoucí, aby v každém státě byla pouze jedna národní normalizační organizace, uznaná národně i mezinárodně.

→ Národní normalizace je věcí zájemců – je důležité mít na zřeteli, že nenormalizuje kancelář, nýbrž že národní normy vznikají společnou prací a dohodou zájemců, v první řadě výrobců a spotřebitelů.

→ Princip demokracie – je třeba se snažit, aby každé skupině zájemců byla dána volná a dostatečná příležitost účastnit se práce na národních normách, aby se odborné komise skládaly ze zástupců všech důležitých skupin zájemců a aby jednotlivé skupiny zájemců byly co možná úměrně zastoupeny. Zvláštní péči je potřeba věnovat zastoupení skupin, které nemohou být dobře zastoupeny, protože nejsou např. dobře organizovány – spotřebitelé, řemeslníci apod.

→ Dobrovolná dohoda lepší kompromis – nejbezpečnější známkou, že je návrh normy v odborné komisi dostatečně projednán, je jistě doba, kdy se obě hlavní skupiny zájemců, tedy výrobci i spotřebitelé, přestávají na něj dívat jako na kompromis, tedy nesympaticky a jako na nutné zlo, a začínají jej považovat za nejlepší řešení, jež bylo možno za daných okolností učinit.

→ Spolehlivost národních norem požadavkem mezinárodním – ze stanoviska mezinárodní normalizace je nejvyšší žádoucí, aby bylo lze bezpečně a spolehlivě považovat národní normy jednotlivých zemí za normy reprezentující většinu praxe v těch zemích. Již tím, že bylo rozhodnuto organizovat mezinárodní normalizaci na základě normalizací národních, přestává být důkladnost, pravdivost a poctivost ve vedení normalizace věcí toliko domácí a stává se i mravní povinností k ostatním zemím.

V současné době je technická normalizace v evropském kontextu významným prvkem podpory konkurenceschopnosti a volného pohybu zboží. Ve své integrované výrobové politice Evropská komise poukázala na to, že normy mají velký potenciál podporovat trvale udržitelný rozvoj, zahrnující hospodářské, sociální a environmentální aspekty. Dokončená reforma evropského normalizačního systému směřuje k podpoře konkurenceschopnosti evropských firem a inovací – z Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1025/2012 o evropské normalizaci, které nabylo účinnosti 1. 1. 2013, vyplývají tři hlavní úkoly pro evropskou normalizaci pro následující období:

→ urychlení tvorby evropských norem;

→ zvýšení zapojení malých a středních podniků a dalších aktérů občanské společnosti (spotřebitelů, starších osob, zdravotně postižených a ekologických organizací) do evropské normalizace;

→ normalizace služeb, která ov-

šem musí respektovat národní praxi a vycházet z potřeb trhu. Neměla by kopírovat systém normalizačních mechanismů jako u výrobků.

Významným novým prvkem v evropské technické normalizaci bude využití odkazů na technické specifikace z oblasti ICT, vytvářené globálními fóry a konsorciemi ve veřejných zakázkách.

Právní úprava českých technických norem je obsažena v zákonu č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky, ve znění pozdějších předpisů. Úprava je poměrně stručná. To je odůvodněno tím, že pro právní regulaci v oblasti národních technických norem ve státech s tržní ekonomikou není žádný důvod.

Používání technických norem je založeno na principu dobrovolnosti. Tomu též odpovídá platná právní úprava, která stanoví, že „česká technická norma není obecně závazná“ (viz § 4 odst. 1 zákona č. 22/1997 Sb.). Shoda s technickou normou by měla být jedním ze způsobů, jak je možné stanovené požadavky splnit, přičemž taková technická norma by měla být technickým vyjádřením obecného právního požadavku, který však může být splněn i jinými prostředky. Dobrovolný charakter používání technických norem tak tedy umožňuje přijímat vyspělá technická řešení bez ohledu na rozdílnou technickou úroveň účastníků trhu.

Technické normy se na druhou stranu samozřejmě mohou stát smluvně závaznými v obchodních smlouvách mezi dodavatelem a odběratelem, nicméně v takových případech se jedná výlučně o soukromoprávní smluvní vztahy.

Námět na zpracování české technické normy může podat kdokoli. Prostřednictvím ÚNMZ může navrhnout i zpracování mezinárodní nebo evropské normy. Návrh je posuzován v příslušné Technické normalizační komisi (TNK) – odborném normalizačním orgánu s celostátní působností, registrovaném, metodicky řízeném a koordinovaném ÚNMZ. ÚNMZ zřizuje TNK na návrh zainteresovaných zájmových oblastí společnosti a na základě doporučení příslušného normalizačního výboru ke komplexnímu řešení všech otázek technické normalizace ve vymezeném rozsahu oboru jejich působnosti. V současnosti pracuje pro ÚNMZ 113 TNK, některé z nich mají oblast působnosti, která v podstatě odpovídá oblasti působnosti jedné technické komise evropské, respektive mezinárodní, oblast působnosti jiných TNK pokrývá až 47 technických komisí evropských a mezinárodních včetně organizací spolupracujících v oblasti technické normalizace.

V oblasti distribuce norem má nejširší dopad elektronický přístup do

knihovny českých technických norem prostřednictvím internetu – aplikace ČSN online. Levný a rychlý přístup do knihovny aktuálních textů ČSN, příp. dalších normalizačních dokumentů, je pozitivně hodnocen jak individuálními uživateli, tak firmami, svazy nebo profesními sdruženími. Ceny technických norem jsou s účinností od 1. 1. 2009 určeny Vyhláškou MPO č. 486/2008 Sb., kterou se stanoví odborné činnosti související se zabezpečením vydávání a řádné distribuce českých technických norem a úplata za jejich poskytování.

Prostřednictvím ČSN online jsou zájemcům zpřístupněny technické normy ČSN, jejich změny a opravy a také technické normalizační informace TNI. Dostupné jsou všechny platné normy a významná část norem zrušených. Mezi největší výhody ČSN online patří jednoduché vyhledávání v normách, okamžitá dostupnost plných textů a průběžná aktualizace celé aplikace – jakmile normy, změny nebo opravy projdou úspěšně schvalovacím řízením v ÚNMZ, jsou vystaveny na web a zpřístupněny uživatelům technických norem ještě před datem účinnosti. Dalším kladem je velmi příznivá cena za poskytovaný přístup k normám. Prodej tištěných norem zůstal zachován. Distribuce norem je rozložena do sítě distributorů, v ÚNMZ zůstal pouze pultový prodej.

Ing. Milan Holeček
Úřad pro technickou
normalizaci, metrologii
a státní zkušebnictví

PŘEHLED VYBRANÝCH ČSN VYDANÝCH VE DRUHÉM ČTVRTLETÍ ROKU 2013

Nové české technické normy týkající se zatížení staveb větrem a sněhem, výpočtu součinitele prostupu tepla lehkých obvodových pláštů, navrhování teplovodních otopných soustav, přejímek větracích a klimatizačních zařízení, navrhování prostorů a dočasných tribun pro diváky a navrhování vysokých zděných komínů.

ČSN EN 1991-1-4 ed. 2 (73 0035)
Eurokód 1: Zatížení konstrukcí –
Část 1-4: Obecná zatížení – Zatížení větrem

Vydání: duben 2013

V tomto konsolidovaném znění ed. 2 jsou do textu normy zapracovány všechny dosud vydané změny a opravy ČSN EN 1991-1-4:2007. Součástí je také aktualizovaná národní příloha NA, která určuje národně stanovené parametry (NSP) platné pro území České republiky včetně mapy větrných oblastí. Tato norma uvádí pokyny pro stanovení zatížení větrem pro navrhování pozemních a inženýrských staveb. Zahrnuje celé konstrukce, části konstrukcí nebo prvky na nich připevněné, tj. dílce, prvky obvodového pláště a zařízení pro jejich upevnění, svodidla a protihlukové stěny. Toto konsolidované znění platí souběžně s platnou ČSN EN 1991-1-4.

ČSN EN ISO 12631 (73 0321)
Tepelné chování lehkých
obvodových pláštů – Výpočet
součinitele prostupu tepla

Vydání: duben 2013

Tato mezinárodní norma stanovuje metodu výpočtu součinitele prostupu tepla pro lehké obvodové pláště, které jsou sestaveny z prosklených a/nebo neprůhledných panelů smontovaných v rámech. Výpočty zohledňují různé druhy zasklení, např. sklo nebo plast, jednoduché nebo vícenásobné zasklení, s pokovením o nízké emisivitě nebo bez pokovení, s meziprostorem mezi skly vyplněným vzduchem nebo jinými plyny. Dále zohledňují rámy (z jakéhokoliv materiálu) s přerušením nebo bez přerušování tepelných mostů a různé druhy neprůhledných panelů opláštěných kovem, sklem, keramikou nebo jakýmkoli jiným materiálem. Touto normou se nahrazuje ČSN EN 13947 (73 0321) z července 2007.

ČSN EN 12828 (06 0205) Tepelné
soustavy v budovách – Navrhová-
ní teplovodních otopných soustav
Vydání: květen 2013

Tato norma stanovuje návrhová kritéria pro teplovodní otopné soustavy v budovách s maximální provozní teplotou do 105 °C. Tato norma zahrnuje navrhování soustavy zdroje tepla, soustavy distribuce tepla, otopných ploch a systémů regulace. Dále požadavky na dodávku

tepla pro připojené soustavy a zařízení (např. příprava teplé vody, technologické teplo, klimatizace, větrání) při návrhu tepelného výkonu, ale nepokrývá návrh těchto soustav a zařízení. Norma nepokrývá požadavky na instalaci a přejímku teplovodních tepelných (otopných) soustav a pokyny pro jejich provoz, údržbu a užívání. Tato norma nezahrnuje navrhování palivových nebo jiných zařízení pro zásobování energií. Nahrazuje ČSN EN 12828 (06 0205) z března 2005.

ČSN EN 12599 (12 7031)
Větrání budov – Zkušební
postupy a měřicí metody pro
přejímky instalovaných větracích
a klimatizačních zařízení

Vydání: květen 2013

Tato norma stanovuje kontroly, zkušební metody a měřicí přístroje, které slouží k ověření způsobilosti instalovaných zařízení pro účely přejímky. Norma umožňuje volbu mezi zjednodušenými zkušebními metodami v případě jejich adekvátnosti nebo rozsáhlými měřeními v případě nutnosti. Nestanovuje postup sestavování, nastavování nebo vyvažování systému ani postup kontrol vnitřního řízení kvality před přejímkou. Tato norma se vztahuje na větrací a klimatizační zařízení navržená za účelem zachování podmínek pohody v budovách. Tato norma nahrazuje ČSN EN 12599 (12 7031) z července 2010.

ČSN EN 13200-1 (73 5905)
Zařízení pro diváky – Část 1:
Obecné charakteristiky prostorů
pro diváky

Vydání: květen 2013

Tato norma stanovuje všeobecná kritéria pro navrhování zařízení pro diváky a zajištění jejich funkčnosti. Stanovuje všeobecné požadavky pro navrhování hlediště a míst k sezení i stání. Stanovuje podmínky pro místa určená osobám na vozíku. Specifikuje technická zařízení – elektroinstalaci, komunikační systém, výsledkové tabule, ozvučení a informační značky. Zahrnuje zásady pro stanovení návrhové kapacity zařízení pro diváky. Stanovuje zásady pro křivku viditelnosti a největší vzdálenost sledování. Tato norma nahrazuje ČSN EN 13200-1 (73 5905) z března 2005.

ČSN EN 13200-6 (73 5905)
Zařízení pro diváky – Část 6:
Demontovatelné (dočasné)
tribuny

Vydání: červen 2013

Tato evropská norma stanovuje charakteristiky výrobu pro demontovatelné (dočasné) tribuny používané při pořádání stálých nebo dočasných akcí v místech, jako jsou sportovní stadiony, sportovní haly a vnitřní či venkovní zařízení. Na tribuny na výstavištích a v zábav-

ních parcích se tato norma nevztahuje (viz EN 13814). Tato evropská norma se nemá používat pro takové typy mobilních tribun, u kterých jsou poslední řady diváků ve výšce menší než 1 m nad úrovní terénu. Tato norma nahrazuje ČSN EN 13200-6 (73 5905) z dubna 2007.

ČSN EN 1991-1-3 ed. 2 (73 0035)
Eurokód 1: Zatížení konstrukcí –
Část 1-3: Obecná zatížení – Zatí-
žení sněhem

Vydání: červen 2013

V tomto konsolidovaném znění ed. 2 jsou do textu normy zapracovány všechny dosud vydané změny a opravy ČSN EN 1991-1-3:2005. Součástí je také aktualizovaná národní příloha NA, která určuje národně stanovené parametry (NSP) platné pro území České republiky včetně mapy sněhových oblastí. Tato norma uvádí pokyny pro stanovení hodnot zatížení sněhem pro navrhování konstrukcí pozemních a inženýrských staveb. Toto konsolidované znění platí souběžně s platnou ČSN EN 1991-1-3.

ČSN 73 4110 Vysoké komíny
zděné

Vydání: červen 2013

Tato norma stanoví principy pro navrhování a pokyny pro provádění samostatně stojících zděných komínů z pálených komínovek nebo z plných pálených cihel, určených k odvádění plynných spalin do ovzduší. Platí též pro stavební úpravy komínů již postavených. Pro tepelně-technické výpočty, které nejsou předmětem této normy, platí norma ČSN EN 13084-1. Tato norma nahrazuje ČSN 73 4110 z roku 1960.

Více informací o technických normách lze nalézt na www.unmz.cz.

Ing. Jan Kolomazník
Úřad pro technickou
normalizaci, metrologii
a státní zkušebnictví

STANDARDS V EVROPSKÉM KONTEXTU

Koncem června se v Helsinkách uskutečnila tento rok v pořadí již druhá konference pracovní skupiny pro standardy, která byla zřízena v rámci ACE (Evropská komora architektů). Cílem této pracovní skupiny je dozor při procesu vytváření jednotného standardu výkonů architekta v zemích EU a vlastní mapování rozdílného přístupu jednotlivých států k výkonu povolání. Proces jednotného standardu byl již před rokem nastartován Evropským parlamentem. Jeho smyslem je maximálně otevřít trh mezi jednotlivými státy v rámci EU. Ten dnes funguje především v oblasti výkonu fyzické pracovní síly, na poli služeb a duševní práce zůstává mezi státy stále celá řada bariér, které přeshraniční výkon profese komplikují. V této oblasti se nejedná o vzájemné uznávání autorizací, na to už dnes funkční nástroje a mezinárodní úmluvy existují, ale o praktickou stránku procesu nabídky služeb a s nimi spjatého pojištění. Jednotný standard tak architektovi v budoucnu poskytne vedle možnosti být autorem návrhu stavby také možnost stát se pro zahraničí ve všech ohledech plně zodpovědným generálním projektantem celého projektu.

Tvorbou jednotného standardu služeb byl pověřen Evropský standardizační úřad sídlící v Paříži (ČR hlasovala pro tento proces jako jedna z mála zemí bez doprovodných výhrad). Cílem je, aby nástroje pro odstranění bariér na trhu služeb byly platné nejpozději od roku 2020. Nejedná se přitom pouze o segment stavební, ale vůbec o celý průmyslově návrhový trh a je pochopitelné, že ACE se jako zástupce architektů snaží obhájit co největší prostor právě pro naši profesi. Není v tomto jediná, nemalou aktivitu vyvíjí také Evropská komora inženýrů. Výsledkem standardizační komise (CEN TC 395) má být srozumitelný dokument, popisující standard služeb a společný slovník pro jednotlivé procedury a sloužící jako čitelný podklad pro pojištění těchto služeb určený pro mezinárodně zadávané zakázky.

Podoba takového standardu sleduje čistě linii vztahu mezi klientem a projektantem a související nutné úkony vyplývající z lokálních legislativních podmínek jsou chápány jako paralelní proces, který se tohoto vztahu netýká. Vychází se přitom z představy vyspělejšího modelu stavební legislativy, která je v celé řadě zemí EU založena na jednostupňovém procesu, minimalizovaných vstupech ze stran správců sítí a koordinovaných stanoviscích dotčených orgánů.

Pracovní skupina pro standardy v rámci ACE podrobuje tento proces

standardizace hloubkovému průzkumu praktik při projektování v jednotlivých zemích a dává k němu svá doporučení. Používá k tomu různé metodiky, ať již dotazníky nebo podrobně popsané případové studie vzniku zakázky, představené na několika vybraných typech staveb. Zástupci jednotlivých komor členských zemí nebo jejich obcí jsou pověřeni vypracováním těchto vstupů, se kterými se nadále pracuje. Výsledky průzkumu poskytují informace o někdy značných rozdílech v přístupu k projektování a vyvolávají také logickou otázku, do jaké míry je vůbec žádoucí jednotlivé trhy otevřít. Nejedná se samozřejmě pouze o prvoplánový strach o vlastní práci, ale také o oprávněné obavy o uchování národního standardu. Napříč Evropou dosud existují nemalé rozdíly v přístupu ke vzdělání architekta stejně jako k podmínkám potřebným pro autorizaci k projektování a zdá se, že například státy jako Rakousko či Německo budou velmi zvažovat, zda mohou otevřít trh architektům ze Španělska aj. Přinejmenším do doby, než se vzájemně přiblíží také vzdělávací systém.

Závěry případových studií hodlá naše Komora využít k obeznámení naší odborné veřejnosti s praxí v zahraničí a nastartovat tak diskusi o tom, v čem je naše praxe oproti sousedům lepší a v čem je naopak možné si brát příklad. Není udržitelné vše svádět na nekvalitní legislativu, jsou to často právě sami projektanti, kterým buď tento systém vyhovuje ve smyslu snadného vykázání určitého množství práce, nebo jej v lepším případě považují za jediný možný.

Česká komora architektů bude postupně publikovat jednotlivé případové studie vybraných zemí. Na začátku září se také na půdě Komory uskutečnil seminář v rámci Otevřeného think tanku architektů (OTTA), který se tímto tématem, spolu s přesahem do standardů, zabíral. Na konec listopadu se v návaznosti na tuto akci plánuje také přednáška zástupce rakouské komory o zkušenostech jejich praxe. Všichni architekti jsou na tuto akci zváni.

Ing. arch. Pavel Martinek
člen ACE týmu ČKA

Česká komora architektů průběžně sleduje zadávání a realizaci veřejných zakázek, ke kterým patří i zadávání územních plánů měst a obcí. Zajímá nás tedy přirozeně i proces pořízení nového územního plánu pro Prahu. Pražské zastupitelstvo schválilo dne 26. dubna 2012 záměr na ukončení pořizování Územního plánu hl. m. Prahy (tzv. Konceptu 09) a následným usnesením schválilo záměr na pořízení Metropolitního územního plánu hl. m. Prahy. Výběr zpracovatele neproběhl urbanistickou soutěží, jak by ČKA u zadání veřejné zakázky a na základě praxe v českých městech očekávala. V srpnu 2012 zřídilo naše hlavní město na Útvaru rozvoje města novou Kancelář metropolitního plánu a jejím vedením pověřilo architekta Romana Kouckého. Informace o přípravě Metropolitního plánu jsou dnes, po roce práce kanceláře, jen obecného charakteru. V březnu 2013 byl vydán k připomínkování Návrh zadání územního plánu a v červnu tohoto roku byl na Ozvučné desce organizované primátorem Tomášem Hudečkem poprvé představen „Duch plánu, deset základních tezí k obrazu města Prahy“, který je prvním zveřejněným konceptem, naznačujícím, co a jak bude nový územní plán pro Prahu řešit. Jeho znění otiskujeme a při této příležitosti jsme požádali čtyři vybrané autory o jeho kritické zhodnocení. Konkrétně sociálního geografa Ludka Sýkoru, urbanistu Karla Maiera, architekta Michala Kohouta a historika architektury Martina Horáčka. Současně s pracemi na územním plánu poběží příští tři roky i výzkum „Inovace metodiky zadávání územních plánů“, o kterém informuje text hlavního řešitele Jana Jehlíka. Byli bychom rádi, kdyby téma Bulletinu Duch metropolitního plánu pomohlo k otevření diskuse, která může neformálně pokračovat na stránkách České komory architektů i na Facebooku.

V reakci na červnové události zařazujeme k tématu urbanismu i dvojici textů týkající se povodní.

redakční rada

METROPOLITNÍ



PLÁN

,

URBANISMUS

A

POVODNĚ

DUCH PLÁNU DESET ZÁKLADNÍCH TEZÍ K OBRAZU MĚSTA PRAHY

ROMAN KOUCKÝ A KOL.

Předkládáme první teze Metropolitního plánu. Metropolitní plán jsme slibovali jednoduchý, srozumitelný a uchopitelný. Metropolitní plán má být nejen cestou z marasmu územního plánování v Čechách posledních desetiletí, ale má být možností pro návrat Prahy mezi důležitá evropská města. Na to pochopitelně územní plán sám o sobě nestačí, ale může, a má, vytvářet podmínky. Jak?

Nově definovat hodnoty města, navrhnout jejich rozvíjení, koncentrovat energii, které (měřeno penězi) není zrovna nazbyt, a jednoznačně tak definovat potenciál...

Už nejde o to nařizovat, kde a jak má co stát, není cílem kontrolovat úplně všechno. Ze zkušenosti víme, že to nikdy dobré výsledky nepřinese. Jde o to, aby, pokud to bude jen trochu možné, byly jednotlivé zásahy ve městě nejen samy o sobě přínosem, ale aby docházelo k synergickým efektům. Musíme proto pochopit především smysl a účel plánu, musíme pochopit jeho ducha. Musíme se zbavit strachu z nového a musíme se naučit hledat v doplňování města krásu. Musíme znova nalézt důvěru v koncepci a kompozici, důvěru v architekturu, důvěru v celek.

Jsem si vědom, že ono „musíme se vrátit ke kořenům“ nebude jednoduché, a vím, že někteří toho, po svých zkušenostech, již nebudou schopní. Přesto se o to všichni musíme pokusit. Praha si to zaslouží. Nesmíme ale zároveň zapomenout na proměnlivost současného světa. Město je živý organismus a jeho účelné plánování je dnes velmi diskutabilní proces.

Otevíráme proto diskusi nad tezami plánu, nad deseti tématy, která skládají vyvážený a provázaný celek. Celek, ze kterého nelze libovolně odebrat, nelze k němu bezmyšlenkovitě přidávat, lze ho ale postupně v čase rozvíjet...

Jedná se skutečně o základní teze, na kterých bude plán postaven jako celek, a které bude možné dále zpodrobňovat. Postupně budou definovány konkrétní otázky o konkrétních místech, na které bude plán postupně hledat konkrétní odpovědi. Každé představené téma může vyvolat samostatnou diskusi, každé může být vysvětlováno na mnoha dílčích příkladech. Při samostatném řešení však nelze zapomínat na celek. Jednotlivá témata jsou proto seřazena do systému tak, aby byly zřejmé souvislosti i protiklady, synergie i konflikty.

Jsem přesvědčen o tom, že nejprve musíme pochopit a přijmout celek, teprve potom můžeme řešit jednotlivosti a detaily. Proto předkládáme k širší diskusi právě celek, nikoli detaily. Detaily, byť by byly z jednotlivých osobních pohledů důležité, nejsou pro celek podstatné, nebo se, při pohledu na celkové řešení, zdá být jejich řešení dokonce zavádějící a chybné.

Na základě celkové koncepce města, na základě strategických směrů, které budou zpracovány souběžně s koncepcí Metropolitního plánu, budou definovány dílčí problémy a následně bude jejich možné řešení opět diskutováno. Předpokládáme, že takovým postupem vznikne objektivizovaný podklad, na jehož základě bude zpracován návrh plánu, který bude

předložen k projednání. Projednávání plánu jako celku bude na základě těchto tezí přehlednější, jasnější, a především odpovědnější.

Deset tezí k Metropolitnímu plánu Prahy je deset témat k diskusi. Deset se jeví jako dokonalé a pro potřebu objasnění základních témat města mimořádně vhodné číslo, které by mělo zaručit, aby veškerá témata byla vždy přehledně a soudržně zobrazena a logicky hierarchicky seřazena.

Záměrem je, aby bylo možné o jednotlivých tématech diskutovat samostatně, aby nic nebylo opomenuto a abychom se mohli k řečenému případně vracet. Každé z témat má v systému své pevné místo, a proto je možné, ale i nutné, hovořit zejména o souvislostech.

Roman Koucký
Kancelář metropolitního plánu

„Imploze“ architektury

Praha nemá dostatečnou hustotu zastavění, osídlení ani dějů a činností. Je potřeba zastavit její rozpínání do krajiny a aktivovat její vnitřní potenciál. Rozvoj musí být chápán jako zlepšování stavu, nikoli jako expanze. Hledáme smysluplnou intenzivní náplň plochy města, kterou definovalo rozmařilé dvacáté století. Nejmenší jednotkou plánu bude lokalita popsaná na základě charakteru zástavby. Pro jednotlivé lokality bude stanovena struktura veřejných prostranství a kvalita sousedství. Identita. To jsou základní kameny budoucího uspořádání. Rozvojové zásahy musí probíhat na různých místech a mají být koordinovány tak, aby vytvářely mimořádnou synergií. Pevně uchopené „jádro“ města umožňuje skrze své sebeuvědomění být partnerem těm okolo a může tak mentálně vykročit ze svých hranic.

Historické město

Praha má dlouhou a významnou historii. Praha se vyvíjela jako komponované mnohoměstí, které spojovala Královská cesta od východu k západu. Nové Město pražské bylo založeno na magickém geometrickém rozvrhu plném mystiky. Pro budoucnost je nutné tyto vyšší kompoziční principy nejen ochraňovat, ale je nutné je znovu probudit k životu a založit na nich další rozvoj obrazu města. Výjimečnou vlastností Prahy je její heterogenita a vrstevnatost. Je potřeba posilovat právě všechny projevy vrstevnatosti, doplňovat město kvalitními současnými stavbami, ale i aktivitami v nich. Ochrana historického dědictví musí generovat novou vrstvu špičkové architektury, zejména na volných místech v okrajových částech chráněných území. Není třeba se bát, genius loci vždy přizpůsobí nové vrstvy svému obrazu.

Moderní město

Historické jádro je rámováno náhrdelníkem modernistických struktur. I tato území jsou již nedílnou součástí historie a dnešního celkového obrazu města. Je potřeba hledat především nové kvality periferií, které už půl století patří k celku a jsou dnes pro město nepostradatelné. Tyto nové kvality je nutné dále rozvíjet. Modernistické město je autorským dílem, autorství je to, co jednotlivá sídliště od sebe odlišuje. Odlišnosti je potřeba podporovat i přesto, že Praha není polycentrická. Různorodost obrazů města je žádoucí. Většina sídlišť dodnes zůstává nedokončenou kompozicí. Ve volné zástavbě bude nejdůležitějším úkolem definování veřejných prostranství včetně parků. Je nutné také naznačit možnosti vkládání nových vrstev městského života do okrajových částí města.

Městské parky

Dramatická morfologie území, podpořená množstvím městských parků, je pro Prahu nenahraditelná. Celkovou kompozici je potřeba přečíst a doplnit. I parky jsou ve své různorodosti architekturou a je potřeba zakládat nové nebo stávající

plochy do formy parku upravovat. Zároveň je nutné parkové plochy mezi sebou propojovat a násobit tím jejich kompozice. Rekreační aktivity v parcích vyniknou zejména při jejich hustém obestavení. Do stávajících struktur města i krajiny je nutné vkládat nové a nové kulturní vrstvy. Klíčem k obrazu města Prahy je provázanost a zároveň ostré kontrasty parků a jednotlivých hustých městských lokalit. Parky jsou vnitřním rekreačním potenciálem, který dává šanci zlepšit celkovou kvalitu života města.

Vltava

Budoucí charakter města definuje především topografie místa. Modelace terénu je pro utváření města vždy určující. Řeka vytvořila prostor budoucího města, a je tak dnes i do budoucna pro Prahu hlavní osou a klíčovým veřejným prostranstvím. Řeka a její významné přítoky určují také kompozici parků a celkový obraz města. Pocit z města je pocitem z řeky, z obou jejích břehů, svahů nad nimi i z horních hran, které vytvářejí základní pražský pohledový horizont. Potoky, sbíhající se k páteři Vltavy, mají obdobný prostorový význam. Proto je většině potoků nutné vrátit jejich důstojnost. V podmínkách Prahy jsou vodní toky a jejich nábřeží základním potenciálem nových nebo obnovených veřejných prostranství.

Zelené rozhraní a krajina

Zelený pás je v evropském kontextu srozumitelný termín. I v našem plánování má již svoji tradici, i když krátkou a ne příliš přesvědčivou. Oddělení města od aglomerace je důležitým kompozičním krokem. Musí být zřejmé, kde je uvnitř a kde je vně. Krajinový pás, chápaný jako rozhraní města a krajiny, by tomu měl napomoci. Komponovaný pás krajiny na náhorní plošině doplní horizont periferií a definuje rozhraní okolo města. Jeho síla je především v jeho provázanosti a nezastavitelnosti. Jeho význam je v přesnějším definování samostatnosti okolních obcí. Ve své délce a různorodosti struktury má potenciál stát se vnějším rekreačním zázemím města a bude zajímavým cílem i pro širší metropolitní region.

Výšková regulace a potenciál

Praha je prý stověžatá. Kdy byla v Praze naposledy postavena věž? Člověk se snažil stavět do výšky po celou dobu své historie. Proč by tomu dnes mělo být jinak? Praha není žádnou výjimkou a výškové budovy v ní již stojí. Praha je srdcem nejen regionu, ale celých Čech, je přirozeným centrem, a proto je logické, že investory vysokých domů přitahuje. Praha potřebuje kompoziční výškovou regulaci. Situace, kdy se téměř kdekoli může překvapivě objevit vysoký solitér, je špatná. Východiskem je pozitivní výšková regulace, doporučení, kam energii směřovat. Současná vrstva města chce být někde vysoká. Místa, kde je to možné, musí být určena vyváženou kompozicí celku, nikoli nahodilostí dílčích možností.

Nové mosty a vnitřní propojení

Je-li Vltava středem Prahy, pak nesmí být bariérou, ale spojovacím prvkem města, jejím ústředním prostorem. Proto je nezbytné vnímat oba břehy řeky i její ostrovy jako jednolitý celek. Jako celek, který souvisí nejen s centrem, nejen s okrajem, ale také s celým přilehlým regionem. Praha potřebuje nové mosty. Mosty, které nejen spojí břehy, ale stanou se také prodloužením důležitých ulic, propojí i vzdálenější místa a umožní tak rozproštění dopravní zátěže uvnitř města. Veškeré zásahy do komunikačního rastru v centru města musí být určeny kompozicí celku a provázaností systému, nikoli lokálními zájmy. Pražské mosty mají své zákonitosti a tradice pražských mostů je zavazující.

Hlavní třídy 1+xx

Obraz města je pro mnoho lidí dán především strukturou ulic a náměstí. Dnes je nutné nejen posilovat stávající náměstí

a lokální hlavní třídy, ale i nově definovat městské třídy metropolitního měřítka. Bulváry Prahy pro jedenadvacáté století musí být lemovány živým a otevřeným parterem, musí si svoji sílu zasloužit. Musí propojit město s jeho okolím, provázat region. Nesmí však být jen dopravním koridorem, musí se stát důležitým veřejným prostranstvím, liniovým rozšířením centra. Klíčové bude křížení tradiční (historické) trasy severojižní magistrály a nově koncipovaného Severního diametru. Tato nejdelší souvislá trasa od východu k západu velkoryse propojí nejen důležité části města, ale i obě letiště. Severní diametr bude další paralelou Královské cesty.

Potenciál transformace vs. rozvoje

Rozvoj města nelze zastavit. Jeho plošné nároky na krajinu však ano. Rozvoj už je nutné chápat výlučně jako zlepšování stavu. Praha má velké množství volných ploch uvnitř města. Je potřeba posilovat periferie nikoli od okraje, ale od středu. Je potřeba doplňovat především místa blízko centra. Město musí koncentrovat energii, musí se chovat dostředně. Toho je možné dosáhnout transformací mnoha ploch uvnitř. Holešovičský meandr a údolí Rokytky se zdá být největším souhrnným potenciálem rozšířeného centra pro další desetiletí. Extenzivní rozvojové plochy je nutné omezit a přiřadit spíše k zázemí města. Budou tím definovány nové hranice, za které nebude potřeba jít v horizontu celého jedenadvacátého století.

Zveřejněný text vyšel jako část publikace *Duch plánu. Deset základních tezí k obrazu města Prahy*, kterou vydal Útvar rozvoje hl. m. Prahy, Kancelář metropolitního plánu. Čerpáno je z druhého, nezměněného vydání, publikovaného 24. června 2013. Publikace je k dispozici na www.uppraha.cz/clanek/201/teze-metropolitniho-planu-duch-planu.

Autorský tým textu: doc. Ing. arch. Roman Koucký, Ing. arch. Annamaria Bohuniczky, Ing. arch. Jaromír Hainc, Ing. arch. Michal Leňo, Ing. arch. Kristýna Lhotská, RNDr. Martin Kubeš (krajina), Ing. Jan Špilar (doprava), Ing. Petr Hrdlička (technická infrastruktura)

MOST PŘES ROZBOUŘENÉ VODY?

LUDĚK SÝKORA

Na Metropolitní ozvučné desce, která je poradním orgánem Rady hl. m. Prahy v otázkách rozvoje města, byl v sobotu 22. června 2013 představen dokument „Metropolitní plán – Duch plánu: Deset základních tezí k obrazu města Prahy“. Oficiální informace MHMP (uppraha.cz/clanek/198/praha-potrebuje-nove-parky-mosty-a-vyskovou-regulaci-ozvucna-deska-reagovala-na-prvni-teze-metropolitniho-planu) vyznívá spíše v duchu souhlasu s dokumentem. Až bude na stránkách Metropolitní ozvučné desky (www.ozvucnadeska.cz) uveřejněn videozáznam, odkryjí se nám i dost zásadní připomínky k duchu, v jakém je na územní plán Prahy nahlíženo autorským kolektivem pod vedením doc. Ing. arch. Romana

Kouckého. V pondělí 24. června 2013 byly teze Duch plánu představeny i zástupcům městských částí hl. m. Prahy. Každý si může udělat vlastní úsudek nahlédnutím do tezí Metropolitního plánu, které jsou ke stažení v pdf (uppraha.cz/uploads/assets/dokumenty/mup/teze_mp.pdf). Sám přikládám pár osobních poznámek k dokumentu „Metropolitní plán – Duch plánu: Deset základních tezí k obrazu města Prahy“, jeho představení doc. Ing. arch. Romanem Kouckým a diskusi na jednání MOZD 22. června 2013.

Dokument „Metropolitní plán – Duch plánu“ je normativním náhledem na estetickou makrokompozici města (ten má být prosazován MHMP prostřednictvím územního plánování). Tato makrokompozice je autorským počinem Ing. arch. Romana Kouckého a jeho týmu (jak ostatně v debatě potvrdil). Praha určitě diskusi o kompozici města potřebuje. Roky se v tomto duchu volá po znovunastolení role hlavního architekta. Kouckého představa je ale jen jedním z možných pohledů na kompoziční makrorámec města. Ten by měl být konfrontován s náhledy alternativními (jak v diskusi poznamenal Ing. arch. MgA. Osamu Okamura).

Mnohem větší nebezpečí však vidím v tom, že kompozice je vnímána jako určující pro funkcionalitu města a jeho částí. Kompoziční estetické ignorující funkcionalitu je ale ekonomickou sebevraždou města. Potažmo pak politickou sebevraždou reprezentace města podporující takový přístup k městskému rozvoji. Přemýšlení o funkcionalitě města, o každodenním fungování města, o potřebách obyvatel a firem v náhledu Romana Kouckého abscentuje. Varující pak jsou vyjádření Romana Kouckého, že ho vůbec nezajímá, co v těch domech je, že je to jeho autorský názor a prostě to takto má být. Už ale neříká, proč to tak má být. Na snahu o nastolení diskuse k tématu vztahu mezi kompozicí a funkcionalitou města Koucký reagoval velmi podrážděně s tím, že jde o otázku minulého století, které dnes nejsou relevantní. Doc. Ing. arch. Michal Kohout se přitom snažil Romana Kouckého velmi citlivě upozornit na to, že funkcionalitou se nerozumí jen funkční plochy v územním plánu.

Územní plán nemůže zůstat jen v úrovni makrokompozice města. Měl by být i podkladem pro rozhodování na mikroúrovni. Vedle makrokompozice města zatím chybí úvahy o podrobnější územní regulaci výstavby. Jak se zdá, s územním plánem ve smyslu funkčního zónování nechce mít Roman Koucký nic společného. Považuje ho totiž za slepou cestu, na niž se urbanismus vydal ve 20. století a již je nutné ignorovat.

Plán nemůže být pouze o kompozici, ale musí být také o funkcionalitě a dialektické jednotě těchto dvou složek. V návrhu jsem postrádal zvážení dvou vzájemně provázaných úrovní makrokompozice města a územního detailu lokalit. Makrokompozice musí být odvozována od funkcionalitě města jako celku. Dílčí lokality nemohou být jen o funkčním členění ploch, ale vyžadují rovněž kompoziční řešení. Zásadní je pak propojení jednoty kompozičního a funkčního mezi úrovní města jako celku a dílčích lokalit město utvářejících.

Doc. Ing. arch. Roman Koucký bohužel nepřipouští jiný než jeho vlastní diskurs. Silný názor je sice potřebný, ale bez vnímavosti k městu a jiným názorům se stává skleněným hradem. Uchýlení se k magii tetraktysu a decimalizace (deset tezí Metropolitního plánu) přináší zajímavé podněty, jimiž je odlišení tří rovin konceptu pro město (metropoli), konceptu pro střed (centrum) a konceptu pro okraj (periferii). Démoničnost této magie však odsouvá do pozadí možná přizemnější, ale velmi důležité otázky.

Pár poznámek přidávám k některým tezím. Teze 1: „Imploze“ architektury. Dokument praví: „Praha nemá dostatečnou hustotu zastavění“ – nikde ale není řečeno, v jakém vymezení a co je dostatečná hustota zastavění. Koucký přitom v diskusi a priori odmítá jakoukoliv kvantifikaci jako přežitek minulého století. Teze 6: Zelené rozhraní a krajina. Dokument praví: „Oddělení města od aglomerace je důležitým kompo-

zičním prvkem. Musí být zřejmé, kde je uvnitř a kde je vně. Krajinný pás, chápaný jako rozhraní města a krajiny, by tomu měl napomoci.“ Kresba nazvaná „zelené hradby kolem Prahy“ je vskutku kompozičním prvkem. Má i významnou symbolickou, a potažmo funkční hodnotu (nikoliv ale ve smyslu tradičních zelených pásů). Prstenec město uzavírá a konzervuje v jeho stávající ploše. Ostatně území za tímto pásem Koucký za město ani nepovažuje (toho by si měly všimnout některé z městských částí). Má se město a krajina oddělovat, či spojovat? Otázky o zvažování alternativ, například zelených prstů, jaké má například Kodaň a které umožňují pulzování města a krajiny, Koucký zcela odmítl s tím, že zde jsme v Praze. Stejně tak odmítl i otázky prof. Ing. arch. Karla Maiera, zda čerpal nějaké podněty ze zahraničních zkušeností, s tím, že Praha je unikátní. Zajímavý náhled najdeme i v Tezi 4: Městské parky, kde dokument říká „Rekreační aktivity v parcích vyniknou zejména při jejich hustém obestavení“. Nápad „pozitivní výškové regulace“, tj. míst, kde se mohou/mají stavět výškové domy v Tezi 7: Výšková regulace a potenciál, je podnětný. Nepřerušeny oblouk směřující z Pankráče přes Karlín do Vysočan však varuje, aby kompozičně dotvořenou metropoli jednou nepůlila nejen stávající magistrála, ale i hradba věžáků. Ostatně Teze 9: Hlavní třídy 1+xx nám vedle „severo jižní magistrály“ nabízí nově koncipovaný „severní diametr“. „Tato nejdelší souvislá trasa od východu k západu velkoryse propojí nejen důležité části města, ale i obě letiště. Severní diametr bude další paralelou Královské cesty.“ Zde se nám úroveň úvah o funkcionalitě nových kompozičních prvků odkrývá v plné nahotě (a to nekomentuji brutalitu nového bulváru v městské struktuře) – s lehkým nádechem humoru můžeme usuzovat, že se třeba na jednom z letišť bude přistávat a z druhého odlétat. Návrh nových osmi mostů v Tezi 8: Nové mosty a vnitřní propojení je zdůvodněn skoupým tvrzením, že „Praha potřebuje nové mosty“.

Praha vskutku potřebuje nové mosty. Mosty mezi lidmi, mosty mezi uvažováními o budoucnosti Prahy, mosty mezi správou města a každodenním životem obyvatel a firem. Jednostranný a úzký náhled není mostem, který nás převede přes rozbouřené vody. Dokument „Metropolitní plán – Duch plánu“ pro mě vskutku představuje „implozi architektury“, Prahy odříznuté od světa, od obecného uvažování, Prahy jako díla jednoho významného architekta s výrazným tvůrčím potenciálem, bohužel ale odmítajícího reflexi okolního světa.

prof. RNDr. Luděk Sýkora, Ph.D.

sociální geograf, působí v Centru pro výzkum měst a regionů a katedře sociální geografie a regionálního rozvoje na Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy v Praze

NOVÁ NADĚJE, ČI DALŠÍ ZKLAMÁNÍ PRO PRAŽSKÝ URBANISMUS?

KAREL MAIER

V podtextu diskuse o urbanismu a územním plánování Prahy je očekávání, že připravovaný Metropolitní územní plán hlavního města Prahy vyvolá zásadní obrat v metropolitním rozvoji. Urbanistické koncepci plánu představované v podobě Ducha plánu je přikládán téměř mystický význam: duch při formulaci základních principů koncepce plánu pracuje s numerologií a svatými symboly. Přichází s koncepcí monocentrického města, kterou poněkud koriguje požadavkem na „vkládání nových vrstev městského života do okrajových částí města“. Myslím si ale, že bez ohledu na snahu pořizovatele a erudici projektantů připravovaného plánu nás v jeho realizaci čeká zklamání. Pokusím se krátce osvětlit proč.

Absence metropolitní rozvojové vize = nevíme, co chceme

Metropoli především chybí obecně sdílená strategická vize, přesahující téma prostorového uspořádání a územního rozvoje. Takovouto strategickou vizi si města a regiony vytvářejí ve strategických plánech. Praha sice strategický plán má, ale jeho vize je velmi všeobíhající a v praxi se k ní vlastně téměř nikdo nehlásí (skoro nikdo ji ani nezná). Územní plánování vychází v praxi z dílčích oborových koncepcí apolitik, často navzájem rozporných (například doprava, ochrana přírody a památek), a snaží se projekty vycházející z těchto politik a koncepcí nějak kompromisně do fyzického prostoru „vyskládat“.

Metropolitní územní plán se pokouší vakuem chybějící vize vyplnit Duchem plánu. Územní plánování ale nemůže suplovat chybějící shodu o principech týkající se řady ne-územních témat, protože jeho působnost je omezena stavebním zákonem pouze na ovlivňování změn fyzického prostředí, zatímco strategická vize nutně musí toto omezení se na fyzické prostředí překračovat do oblasti sociální, hospodářské, institucionální atd. Duch plánu nemůže být strategickou vizí také proto, že je koncipován jako autorské dílo, zatímco strategické vize vznikají v politické diskusi za účasti reprezentantů nejrozumnějších zájmových skupin a odborníků nejširšího zaměření.

Současně (tedy nikoliv v předstihu) s pořizováním Metropolitního územního plánu Praha vytváří také nový strategický plán. Pozornost odborné veřejnosti a publicita věnovaná strategickému plánování je nesrovnatelně menší, nežli je tomu u územního plánování. Vize strategického plánu zřejmě vznikne teprve poté, kdy již bude na stole urbanistická a krajinná koncepce územního plánu, a bude na rozdíl od územního plánu nezávazná. První hroule bude tedy hrát územní plán, ale jen na některých strunách.

Absence provázaného systému nástrojů územního plánování = namísto plánování děláme plán
Územní plán může regulovat pouze způsob, popřípadě

intenzitu využití ploch, nikoliv ale usprádaní budov, které vymezují prostor. K tomu mají sloužit regulační plány, popřípadě územní (dříve urbanistické) studie, které obsahují stavební čáry, podlažnost, tvary střech a další regulační prvky prostorového uspořádání. Hlavní město Praha má jediný regulační plán, který pokrývá asi 0,04 % území města; v posledních letech nebyla pořizena žádná územní / urbanistická studie a ty, které pocházejí převážně z minulého století, jsou většinou neaktuální.

Metropolitní plán slibuje, že bude jednoduchý a že nebude kontrolovat „úplně všechno“. Podle zadání má Metropolitní plán vyznačit území pro eventuální pořízení „podrobného“ územního plánu a „ve zvláště odůvodněných případech“ po prověření splnění řady podmínek popřípadě i regulační plán, územní studii či uzavření dohody o parcelaci. Z díkce zadání vyplývá, že se bude jednat spíše o výjimečné případy, nikoliv tedy o co nejuplněnější pokrytí území „podrobnými“ územními plány, a už vůbec ne o víceméně automatické pořizování regulačních plánů pro všechny rozvojové plochy, jak tomu je například v Německu. V důsledku se v naprosté většině případů veškerá tíha zodpovědnosti za urbanistickou regulaci vztahující se k budovám a navazujícím veřejným prostranstvím přenesou na stavební úřady.

Absence provázanosti územního plánování Prahy a jejího metropolitního zázemí = město jako ostrov v moři Středočeského kraje

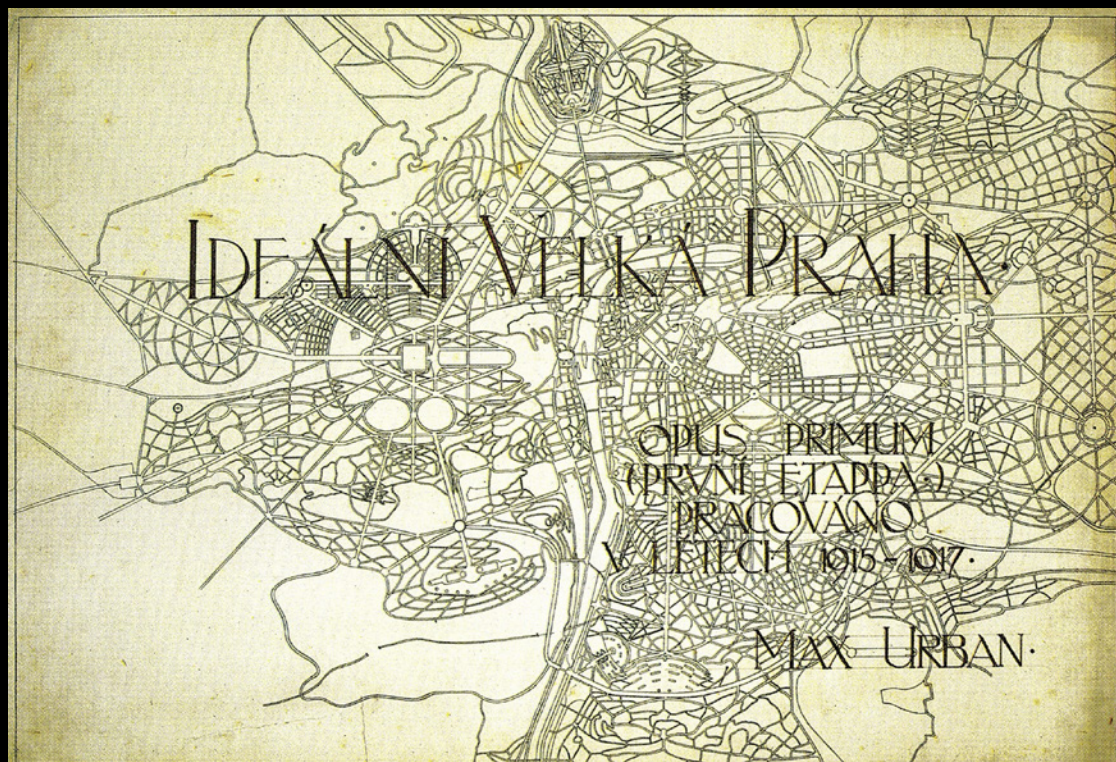
Hlavní město Praha je současně obec a kraj. Ze všech stran je obklopeno několika desítkami obcí Středočeského kraje. S velkou částí Středočeského kraje Praha tvoří jeden společný funkční metropolitní prostor (v evropské terminologii LUZ, *large urban zone* neboli rozsáhlou urbanizovanou zónou). Celý tento prostor je propojen četnými vztahy (dojíždka za prací, vzděláním, vybaveností, rekreací...) a infrastrukturními sítěmi. Pro koordinaci plánování metropolitního prostoru neexistuje žádný nástroj; mezi Prahou a okolními obcemi leží krajská hranice, která neumožňuje ani (zcela minimální) koordinaci prostřednictvím zásad územního rozvoje kraje. Suburbaní sídelní „kaše“ je jedním z důsledků. Metropolitní plán je metropolitní pouze v hranicích města a jeho duch se ani nepokouší naznačit, že za těmito hranicemi je také cosi, co s Prahou těsně souvisí a na čem existence Prahy bytostně závisí.

Můžeme jen s nostalgií zavzpomínat na časy Státní regulační komise pro hlavní město Prahu a okolí z dob první republiky, jejíž působnost obsáhla nejen tehdejší Velkou Prahu, ale i obce v okruhu přibližně 20 kilometrů od jejích hranic.

Absence institucí a prostředků pro realizaci plánů = plán jako zbožné přání

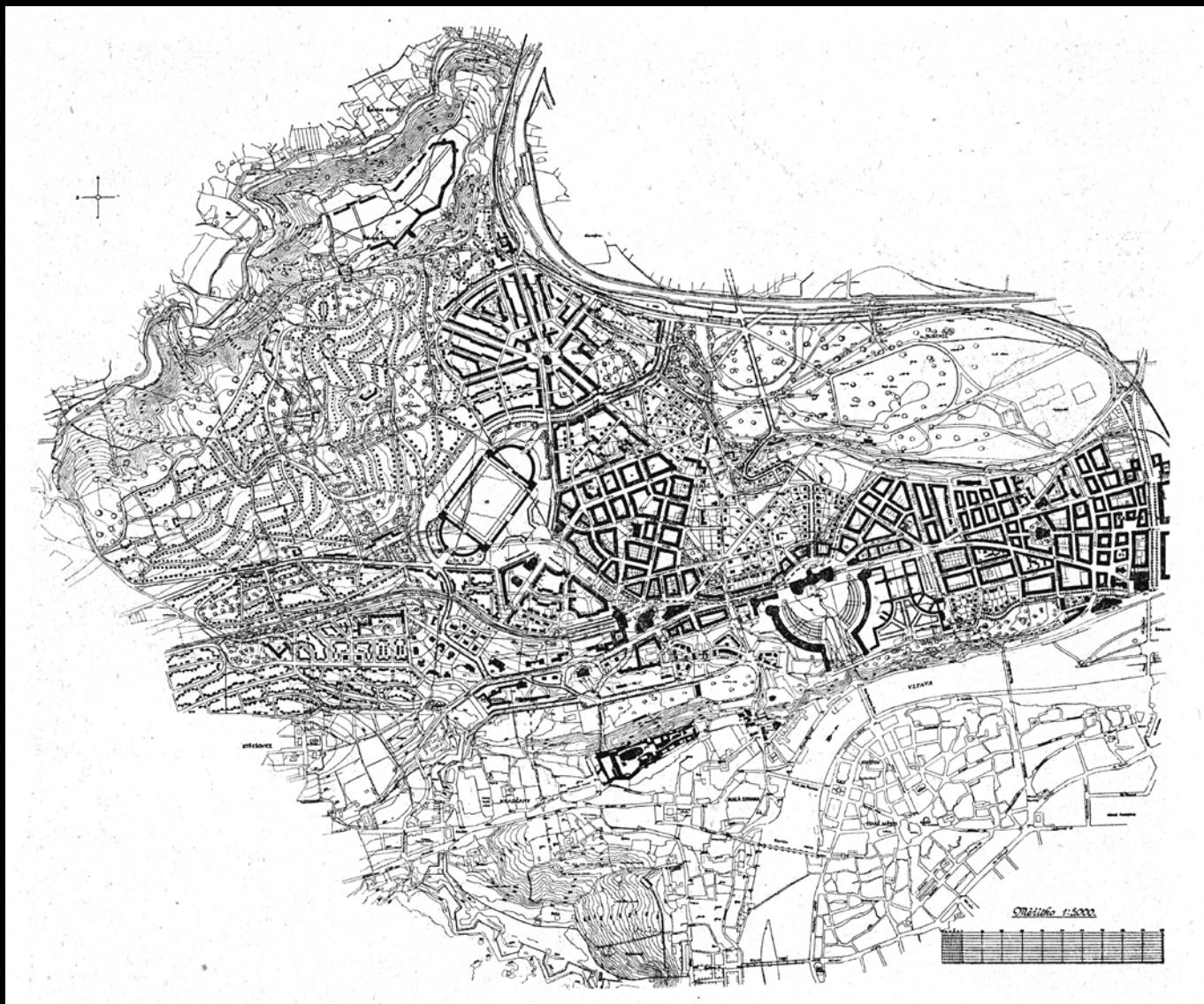
Hlavní město Praha nemá soustavu institucí, které si jiná evropská města vytvořila pro uskutečnění svých vizí a implementaci z nich vycházejících plánů: V Praze není rozvojová agentura, která by cíleně podporovala hospodářský a sociální rozvoj města. Město nemá pozemkovou politiku, kterou by systematicky „do zásoby“ vytvářelo portfolio pozemků ve vlastnictví města v potenciálních rozvojových územích, a tak mělo účinný nástroj pro prosazení veřejného zájmu i v případech, kdy se samo nehodlá stát investorem. Neexistují ani stimuly k dosažení „imploze“ postulované Duchem plánu – například relativním zvýhodněním konverzí a obnovy v zastavěných plochách namísto expanze do „zelených luk“.

Předchozí bonvivánská investiční praxe hlavního města způsobila, že ho teď po nějakou dobu čeká investiční půst, takže řada rozvojových investic do infrastruktury se zřejmě odloží, jakkoliv budou v územním plánu zaneseny. Zadlužené město s korupční pověstí a malou důvěryhodností koncepcí a plánů zřejmě nebude příliš atraktivní ani pro projekty partnerství veřejného a soukromého sektoru, které by mohly alespoň částečně chybějící investiční prostředky dodat. Nedo-



1915–1918

Titulní list díla Ideální Velká Praha architekta, urbanisty a filmaře Maxe Urbana (1882–1959). Na pětasedmdesáti listech, vytvořených v letech 1915–1918, shrnuje jeho „architektonický sen se smělým programem“ o městě, plánovitě rozrostlém o nové specializované čtvrti, které je kulturním středem Evropy. Soubor byl s nemalým ohlasem vystaven v roce 1919 v pražské Lucerně. Zdroj: Praha v plánech a projektech. Praha: Útvar rozvoje hl. m. Prahy 1999, s. 45.



1920

Jednou z manifestací nové státnosti byla hojně obeslaná soutěž na regulaci Letné a okolí Pražského hradu v roce 1920, která řešila mimo jiného průstup hranou Letenské pláně a umístění parlamentu a dalších institucí ve vztahu k městu a Hradu. Soutěžní návrh Maxe Urbana, plán situace 1: 5000. Zdroj: Styl II (VII), 1921-1922, s. XLI.

statek peněz bude určitě ovlivňovat i pořizování „podrobných“ územních plánů, regulačních plánů a studií.

Sečteno a podtrženo = pesimistický scénář

Pokud se opravdu hlavní město Praha se Středočeským krajem a s hlavními aktéry rozvoje neshodne na jasné a srozumitelné vizi rozvoje metropolitního prostoru a na strategii, jak se k této vizi přibližovat, pořizování územně plánovací dokumentace se soustředí jen na Metropolitní plán a město nezačne systematicky vytvářet a rozvíjet instituce a nástroje pro implementaci svých plánů, nevypadá to, že se naděje pro pražský urbanismus naplní.

Ve městě budou o urbanismu a stavění rozhodovat hlavně úředníci stavebních úřadů, vydávající bez účasti veřejnosti územní rozhodnutí a ovlivňovaní místními lobby. Možná se díky zjednodušení regulace podaří snížit korupční tlaky na změny územního plánu. Vše bude totiž možno daleko snáze zařídít přímo s úředníkem, který se nebude moci vymlouvat na závazný regulativ plánu a jen těžko obstojí vůči „silnému“ investorovi s nějakým tvrzením o charakteru zástavby lokality.

Zdánlivě přátelský liberální postoj města vůči investorům může mít svůj rub v rostoucí nejistotě o tom, co se může stát v sousedství mojí nemovitosti a zda budou postačovat sítě a systémy dopravní, technické a občanské infrastruktury, které ji obsluhují. I toto ovlivňuje kvalitu péče o nemovitosti a investice.

Město bude vystaveno silící konkurenci svého metropolitního zázemí. Okolní obce budou z Prahy i nadále „vytahovat“ silnější sociální vrstvy a investory, kterým budou nabízet atraktivní možnosti výstavby „na zelené louce“, zatímco Praze zůstane břemeno veřejných infrastruktur pro obsluhu suburbanitů včetně dále narůstající dopravní zátěže – zejména pokud se prosadí představa monocentrického uspořádání.

Ve výsledku se metropole může proměňovat podle vzoru některých amerických měst: *central business district* a historické jádro s turistickým průmyslem obklopené deprivovanými periferiemi, odkud všichni, kdo mohli, odešli. A za správními hranicemi města kaše enkláv různých kvalit bydlení, kancelářských, výrobních a logistických areálů.

prof. Ing. arch. Karel Maier, CSc.
vedoucí Ústavu prostorového plánování
Fakulty architektury ČVUT

NEJEN DUCHEM ŽIVO JE MĚSTO

MICHAL KOHOUT

Mám-li se vyjádřit k materiálu Duch plánu připravenému Kanceláří metropolitního plánu (KMP), rád bych začal trochu zešíroka. V podtextu lze totiž číst i otázku: Jak vnímat změny probíhající v posledních přibližně dvou letech v systému pražské územní správy a plánování?

Zpětně viděno, neprožila Praha – ostatně jako většina českých měst – v průběhu polistopadového vývoje z hlediska územního plánování nijak oslnivé období. Přes nesporně pozitivní kroky – zlepšení technického stavu prakticky všeho, přes období hospodářského rozvoje a dlouho nevídanou soukromou investiční aktivitu, přes posílení a obnovu demokratické samosprávy se nelze ubránit pocitu, že hloubka společenských změn a množství vynaložených prostředků vcelku oprávněně zakládaly naději v mnohem důraznější růst kvality městského prostředí. Přestože se obytné kvality Prahy v mnohém zlepšují, v poměru k městům srovnatelného měřítka a kontextu (Vídeň, Mnichov, Dráždany) Praha za posledních dvacet pět let spíše dále ztrácěla, než že by se jim výrazněji přibližovala.

Tento trend přitom nebyl, především v průběhu 90. let a počátkem nultých let, zcela zřejmý: pozitivní dojmy z rekonstruovaného staršího stavebního fondu i zvýšená péče věnovaná dosud zanedbávanému veřejnému prostoru a městské infrastruktuře, investice z evropských dotačních programů, to vše vyvolávalo dojem rychlého vyrovnávání odstupu zanechaného čtyřiceti lety totalitního režimu. Postupně se však začaly projevovat slabiny našeho polistopadového politického i plánovacího systému: nepřítomnost dlouhodobé koncepce, neschopnost dosáhnout efektivního kompromisu, roztržitost jednotlivých procesů a majetkové držby, neprůhlednost rozhodování, malé zapojení i angažovanost občanů a nakonec i přetechizovaný systém územního plánování.

Tyto tendence v posledních letech jako by ještě sílily. Především stavební boom, který Praha zažívala od poloviny nultých let, ukázal naplno slabiny a nekonceptnost, které charakterizovaly přístup politického vedení města. Do příchodu Tomáše Hudečka na místo náměstka primátora před necelými dvěma lety Praha za celé polistopadové období prakticky neměla na vrcholné pozici politika, který by byl tématu územního rozvoje města ochoten věnovat takové úsilí, chápal jeho potenciál a současně měl i dostatečnou politickou podporu, aby své záměry dokázal prosazovat.¹

Praha nyní simultánně pracuje na řadě úkolů, které se běžně vyladují a vzájemně koordinují do integrovaného systému třeba i desítky let: reorganizují se instituce, struktura plánů i předpisy. Současně se teprve hledá zadání a celková strategie rozvoje. Dohání se řada klíčových koncepčních úvah, které se na relevantních místech vážně nepromýšlely od dob primátora Kasla. K tomu všemu je politická situace nepřehledná a během volebního období se několikrát proměnila skladba politického vedení města. To je situace, za které by do veřejné funkce šel jen málokdo. Přesto se nyní podařilo sestavit několik pracovních týmů s vysoce kompetentním obsazením. Vedle Kanceláře metropolitního plánu Romana Kouckého je to Kancelář strategie a rozvoje Tomáše Ctibora,

Kancelář veřejného prostoru Pavly Melkové, Hnilíčková skupina pro Pražské stavební standardy a další. Intenzivněji než kdy dříve se spolupracuje s občanskou sférou a Praha začala cílevědomě využívat i potenciálu výzkumných a školských pracovišť na svém území. Nově přichází jsou erudované osoby se vztahy v akademických sférách a se zkušenostmi s prací v soukromém sektoru. Do systémové přípravy nového plánu je zapojena i univerzita. To nastavuje úplně jiné standardy v odbornosti i nasazení.

Všichni pracují pod velkým tlakem, protože cítí, že se otevírá příležitost, která zde nebyla desítky let. V něčem to připomíná bohatýrské doby počátku 90. let, kdy se leckde hledaly nové polohy územního plánování jako integračního nástroje obce. Příkladem za všechny budíž polistopadové Ústí nad Labem za primátora Lukáše Mašína. Jenže Praha je trochu jiné zvíře: v překotném úsilí občas skřípe koordinace a souslednost jednotlivých kroků má daleko k ideálu. Ale zase: česká společnost a s ní i její politici a architekti přece jenom za bezmála dvacet pět let svobodného vývoje nějaké zkušenosti pobrali.

To je tedy kontext, do kterého přichází dokument Duch plánu. Jistě není nijak lehkou úlohou připravovat plán v okamžiku, kdy město teprve přehodnocuje svoje priority, kdy možná již ví, co nechce, ale ne úplně, co vlastně chce. Kdy celý evropský region hledá po dvou stech letech industriální dominance novou odpověď na otázku, čím se budou jeho obyvatelé žít a jak tomu přizpůsobit naše města. Je proto skoro příznačné, že navzdory svému názvu (Duch plánu) řeší dokument z velké části především otázky městské formy (= Těla) a současně se dosti důsledně vyhýbá problematice fungování města (= Život). Má-li však být uvedena diskuse smysluplná a má-li se do ní efektivně zapojit i veřejnost, nelze se tomuto aspektu vyhnout. Rovnocenné, navzájem k sobě poukazující aspekty tvoří trojice Duch – Tělo – Život (když už se chceme o městě bavit v těchto pojmech). Pakliže tedy chci poukazovat k Duchu = smyslu pomocí Těla = formy, nemůže se mi to efektivně podařit bez zapojení aspektu Života = fungování.

Jeden potom neví, k čemu má vlastně předložený dokument sloužit. Je to podklad pro odbornou diskusi? Potom se nezdá dosti zacílený a jednotlivá témata dosti propracovaná. Nebo je to nástroj, jak komunikovat záměry KMP směrem k veřejnosti? Potom v něm ale chybí dostatečné zdůraznění toho, co veřejnost zajímá nejvíce, čemu nejvíce rozumí a přes co především je schopna posoudit smysluplnost (= duchaplnost) plánu: tedy jaký způsob života předložená řešení generují, jaké potenciály uvolňují, jakým hrozbám čelí a jak náročná jsou v porovnání s efekty, které přinášejí. Nikdo tady nechce téma „libovolně odebírat“ ani „bezmyšlenkovitě přidávat“. Pakliže ale má mít diskuse smysl, je třeba volit formu, která vůbec *připouští odebírat* a umožňuje i *rozmyslem přidávat*.

K samotnému obsahu jednotlivých témat se dá stručně říci asi to, že se zde mísí náměty vážné s méně vážnými, ale jsou zde i některá tvrzení vyloženě sporná. K těm prvním lze jistě řadit téma „Imploze“, tj. omezení plošné expanze, rozvoj cestou zlepšování stavu, zvyšování hustoty. Jen není úplně jasné, čím se liší od tématu (10) „Potenciál transformace vs. rozvoj“, které je zdůvodňováno často úplně stejnými slovy. Rovněž v Praze vždy bude stát za to připomínat si téma řeky a sítě jejich přítoků (5) jako základního krajinnotvorného motivu, ale i páteře jejího přírodního zázemí a – to je osvěžující slyšet – také sítě veřejných prostranství a parků. Naopak námět zeleného pásu (6) je evidentně pouze jednou z možných alternativ, jak omezit růst zástavby, stejně tak jako myšlenka pravobřežního srpku výškových staveb – je-li to skutečně to, co je míněno bodem (7). U teze Nové mosty a vnitřní propojení (8) není úplně zřejmé, co se myslí, zda obecnější cíl – dopravní řešení, nebo skutečně pouze nové mosty – to by bylo trochu málo. Stejně tak není úplně zřejmé, je-li téma Hlavní třídy (9) symbolem pro zvýšenou péči o veřejná prostranství,

či jedná-li se skutečně pouze o snahu doplnit nebo modifikovat dvě pražské třídy – jakkoliv významné. Mezi sporné myšlenky plánu musí každý, kdo považuje čitelnost města za vlastnost *sine qua non*, zařadit teze o nutnosti pracovat s pražskými sídlišti (3) jako s autorskými díly. Naopak k absentsujícími otázkám lze řadit vztah města a regionu, identitu městských celků nad velikostí lokality nebo veřejnou dopravu jako významný městotvorný element, přičemž zde vyjmenované oblasti jsou minimálně na úrovni, či jako významný partner řady v dokumentu zmíněných témat.

Určitá přetíženost formální stránkou věci se projevuje i v důrazu, který dokument klade na pojmy jako krása, kompozice, autorství atd. To vše jsou jistě významné aspekty urbanistického návrhu a v kontextu zbyrokratizovaného českého územního plánování lze jejich obranu chápat. Nicméně vyvozovat z tohoto faktu, že představují jakési hodnoty *a priori*, o kterých lze rozhodovat bez vztahu k fungování, nelze. Představa, že architekt může dle kompozičních či jiných úzce profesních hledisek správně rozhodnout o tom, jak mají města vypadat (tj. jak se v nich má a bude žít), by byla stejně pošetilá jako myslet si, že o našich tělech mají rozhodovat lékaři, o vzdělání a výchově našich dětí učitelé a o podobě našich ulic dopravní inženýři. Zlatá šedesátá léta a s nimi všechn ten techoptimistický svět! Znělo a vypadalo to krásně, ale jak všichni víme, moc to nefungovalo.

Závěr: Duch plánu je pozoruhodný dokument, osobitou formou třídící témata, kterým se z velké části budoucí plán nebude moci vyhnout. Kdyby Praha vypsala architektonickou soutěž na hlavní témata územního plánu, dosti pravděpodobně by to byl kandidát na nějakou tu cenu. Ale jako oficiální výkop diskuse o městě a jeho plánu ho právě pro jeho osobitost za příliš šťastný nepovažují. ÚRM není soukromou kanceláří a územní plán města není one-man-show (a u města velikosti Prahy už vůbec ne). Čím dříve si to v KMP uvědomí, tím lépe pro ně samotné i pro všechny, kteří drží novému kurzu palce. Především však tím lépe pro Prahu a její nově se rodící plán.

doc. Ing. arch. Michal Kohout
vedoucí Ústavu nauky o budovách Fakulty
architektury ČVUT

1) Při vši úctě k Janu Kasloví a pár dalším čestným výjimkám, kdokoliv kdy přišel s nějakou smysluplnější myšlenkou, byl eliminován dříve, než se mu cokoliv vážnějšího podařilo prosadit.

POZNÁMKY K BODU 7 VÝŠKOVÁ REGULACE A POTENCIÁL Z DUCHA PLÁNU KANCELÁŘE METROPOLITNÍHO PLÁNU ÚTVARU ROZVOJE HL. M. PRAHY

MARTIN HORÁČEK

Jedním z deseti „témat k diskusi“ dokumentu nazvaného Duch plánu, popisujícího „základní teze“ připravovaného územního plánu české metropole, je Výšková regulace a potenciál. Píše se v něm (s. 21) mj. toto: „Kdy byla v Praze naposledy postavena věž? Člověk se snažil stavět do výšky po celou dobu své historie. Proč by tomu dnes mělo být jinak? Praha není žádnou výjimkou... Současná vrstva města chce být někde vysoká.“

Z těchto vět ani z připojené mapky není představa autorů o optimální výškové regulaci výstavby zřejmá; již nyní se však zdá vhodné upozornit na několik skutečností, které by mohly budoucí, konkrétnější debatu produktivně nasměrovat.

Je třeba rozlišovat mezi věžemi a výškovými stavbami s převažující administrativní nebo obytnou funkcí (pro zjednodušení mrakodrapy). Tradice obytných nebo obranných věží napojených na městské paláce, jak ji známe z Boloně, San Gimignano nebo gruzínské Mestie, se v Praze nerozvinula. Magistráty budovaly městské věže a farnosti zvonice – věž s takovou funkcí vyrostla například při komunitním centru svatého Prokopa v Nových Butovicích v roce 2001. Pokud podobných věží v posledních letech nevzniká mnoho, je to ze dvou důvodů: zvonice ani hlásky nejsou tolik zapotřebí a na jejich symbolický význam pro orientaci v městském organismu a pro lokální patriotismus se zapomíná.

Co se týče převýšených kancelářských nebo obytných staveb, ty se v Praze začaly budovat teprve za socialismu a každý rok jich nemálo přibude. Běžné jsou dvanáctipatrové nebo čtrnáctipatrové bytové domy, ojediněle se objevují solitéry s výškou kolem 100 metrů. Dosavadní rezervovanost vůči mrakodrapům má svoje estetické i kulturně-historické příčiny. Jak věděl už Adolf Loos, „vertikální“ stavby účinkují výrazněji v rovině než v kopcovitém terénu (oproti Praze srov. siluetu New Yorku nebo Chicaga na břehu velkých vodních ploch). V Evropě obecně se mrakodrap jako typ prosazoval pomalu: nejstarší vyrostly na přelomu 19. a 20. století v přístavech u Atlantiku (Rotterdam, Liverpool). Až do počátku padesátých let měly téměř všechny evropské mrakodrapy tradičnější slohový plášť, takže v panoramatu působily nekonfliktně (Antverpy, Stockholm, Madrid, Moskva). Estetické kontroverze nastaly teprve tehdy, když se do blízkosti historických dominant začaly vkládat modernisticky tvarované a opláštěné věžáky (zpravidla krabicovité a skleněné) a to se vydávalo za důkaz „pokroku“ či „modernizace“. Takto bylo narušeno měřítko



Přizpůsobení pomoci měřítka a slohu: Antverpy. Foto: Martin Horáček, 2012.



Přizpůsobení pomoci měřítka a slohu: Madrid. Foto: Martin Horáček, 2009.



„Musíme se zbavit strachu z nového“ (Duch plánu, s.5): Rotterdam. Foto: Martin Horáček, 2012.



Soubor titánů? Daniel Libeskind vs. Lev Rudnev, Varšava. Foto: Martin Horáček, 2013.

a slohová soudržnost stovek evropských měst, velkých i malých – Bruselem nebo Londýnem počínaje a Karvinou či Sokolovem konče. Shluky mrakodrapů na způsob amerických downtownů vznikly nicméně jen v několika evropských velkoměstech, obvykle na plochem území (Londýn, Paříž, Madrid, Frankfurt, Benidorm, od devadesátých let přibyla Varšava, Moskva, Vídeň či Rotterdam).

Výškové stavby jsou obecně dražší než stavby o stejné kubatuře rozložené horizontálně. Jejich budování se vyplatí pouze tehdy, když a) jsou ceny parcel extrémně vysoké, anebo b) když se spekuluje s realitami a bankovními půjčkami, anebo c) když jde o záměr s významným symbolickým smyslem pro komunitu. V Česku počet obyvatel několik dekád stagnuje, ekonomika má relativně stabilizovanou strukturu a konkrétně Praha je plná brownfieldů, takže příčina a) a doufejme i b) odpadá. Pokud jde o c), je třeba zvážit tři aspekty:

Za prvé, výtvarnou náročnost a sloh. Věže gotických nebo barokních kostelů, secesní vodárenské věže nebo mrakodrapy ve stylu art deco jsou bez výjimek prvotřídní umělecké výkony a hrají klíčovou roli v utváření vizuální identity místa. Naproti tomu brutalistické, postmodernistické nebo hi-tech mrakodrapy nepatří k tomu nejlepšímu, co bylo v daném slohu vytvořeno. Dokonce i ty nejhodnotnější jsou postradatelné, srovnáme-li je s dominantami v tradičních slozích: byla by jistě škoda, kdyby z Milána zmizel Pontiho mrakodrap Pirelli, ale mnohem větší škoda by byla milánského dómu. Předpoklad, že v Praze se po korekci výškové regulace objeví nové věžáky srovnatelné po umělecké stránce třeba s Dientzenhoferovými zvonnicemi, odporuje zkušenosti.

Za druhé, význam. Výšková hladina bývala už od starověku odstupňována tak, že soukromé budovy byly nejnižší, veřejné profánní vyšší a sakrální nejvyšší. Skutečnost, že se to dnes nedodržuje v Dubaji, ještě neznamená, že by si odtud měla Praha brát příklad. Zrovna *Duch plánu*, používající jinak pozoruhodné spirituální a holistické argumenty, by mohl mít pro tento druh symbolického strukturování zástavby vnímavost.

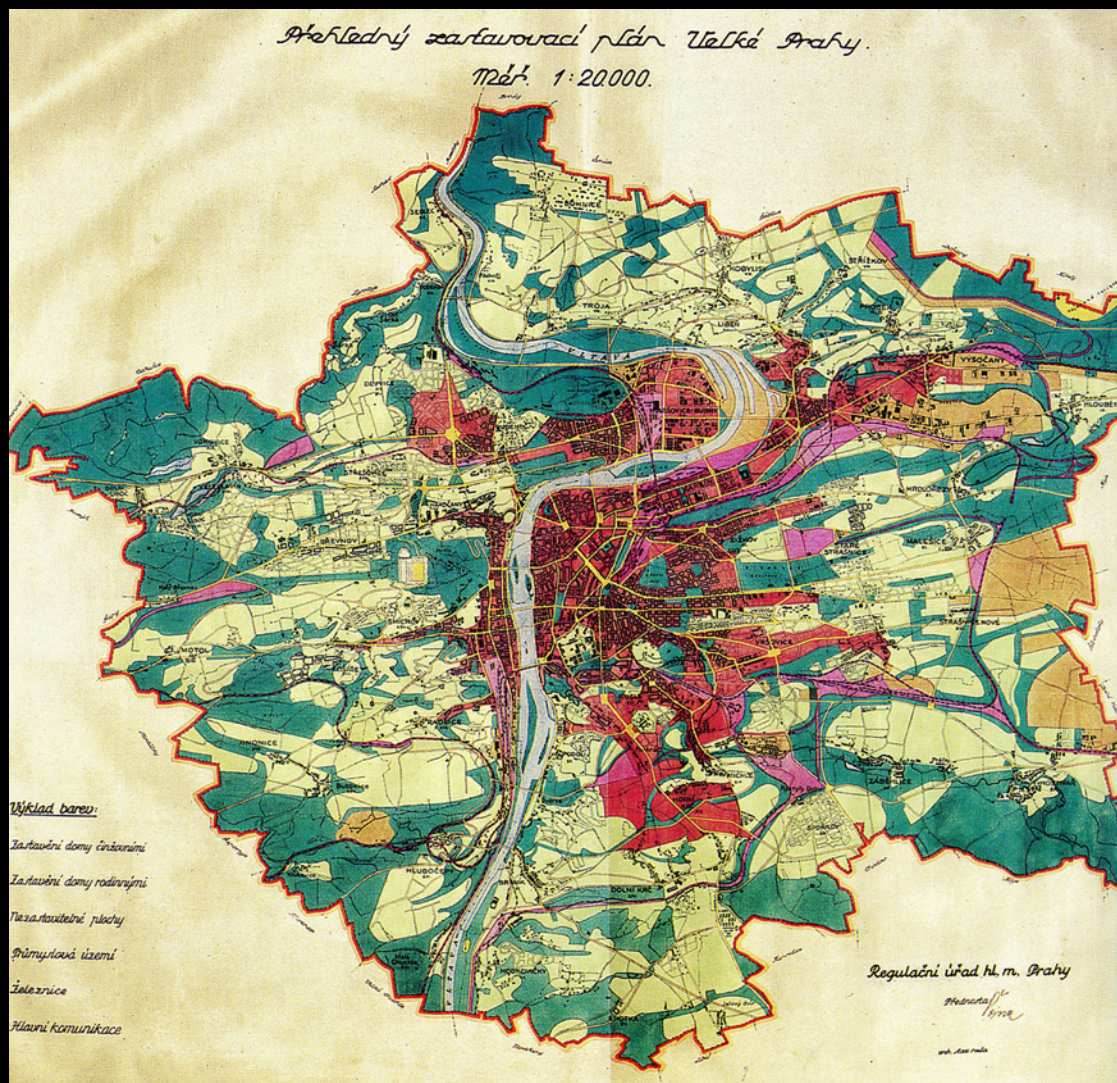
Za třetí, architektonickou exkluzivitu. V celosvětovém srovnání zbývá málo větších měst, jejichž panorama bylo ušetřeno „dialogu“ drobně článkovaných tradičních věží s triviálními deskovými nebo válcovými objemy nebo (podle aktuální módy) se zvětšenými napodobeninami malých předmětů (Trenýrky – Koolhaas v Pekingu, Okurka, Střep a Mobil – Foster, Piano a Viňoly v Londýně). V *Duchu plánu* se tvrdí, že „současná vrstva města chce být někde vysoká“. Aby se o věci dalo diskutovat, jak si autoři *Ducha plánu* přejí, měli by nejprve prozradit, jak na popsané přání „současné vrstvy“ přišli a co nebo koho tím vlastně myslí. Kdo konkrétně by ocenil, že by se Praha připojila k zástupu esteticky unifikovaných metropolí?

PhDr. Martin Horáček, Ph.D.

pedagog Fakulty stavební Vysokého učení technického v Brně a Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci

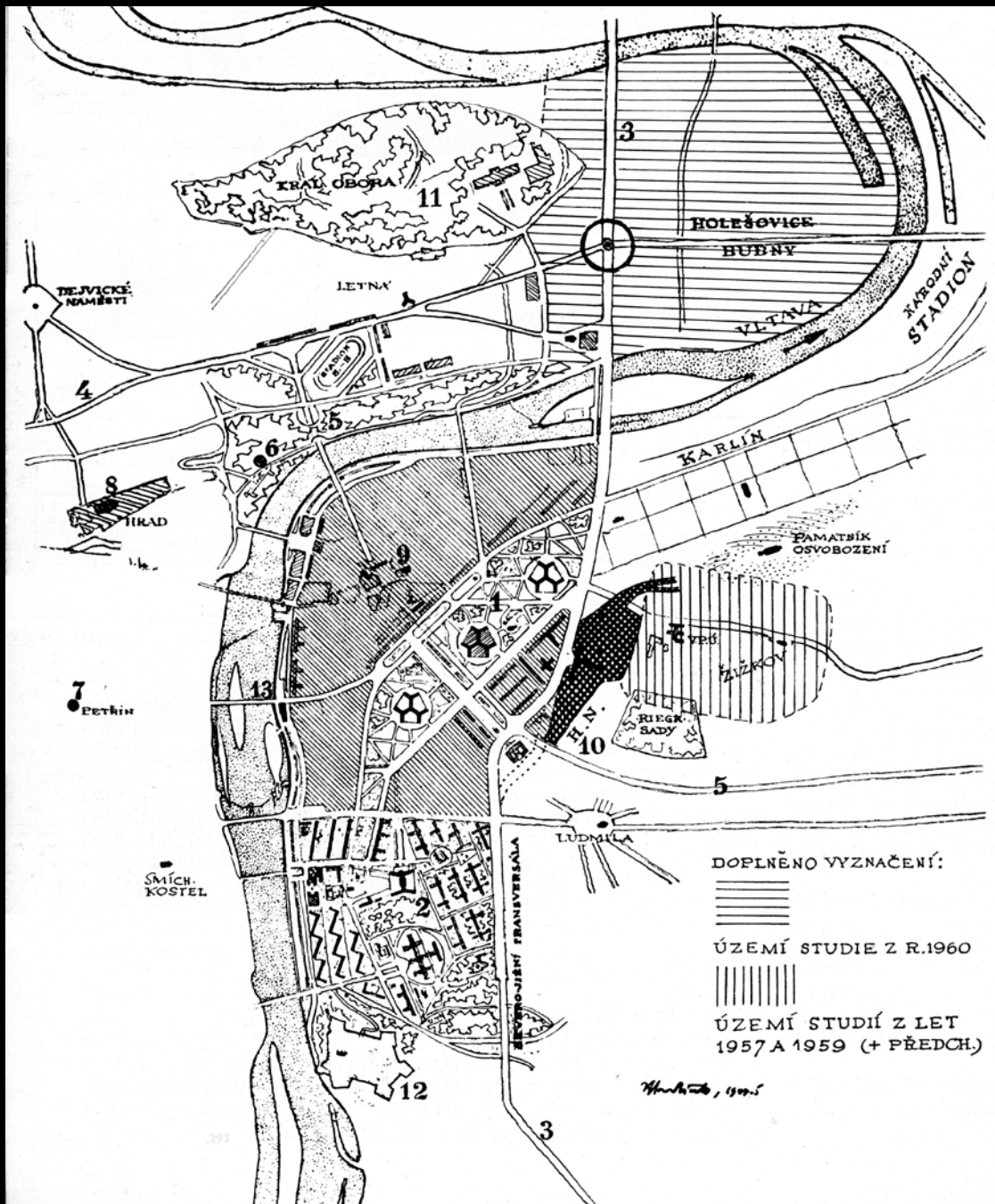


(Anglikánská) katedrála pod (katarským) Střepem, Londýn.
Foto: Martin Horáček, 2012.



1929

Přehledný regulační a zastavovací plán pro Velkou Prahu z roku 1929 byl výsledkem práce Státní regulační komise pro Prahu a okolí, ustavené v roce 1920. Komise byla podřízena ministerstvu veřejných prací, příslušný ministr jmenoval osm jejích členů, jmenování předsedy příslušelo vládě. Prvním předsedou byl Josef Sakař, od roku 1923 stál v čele komise Eustach Mölzer (1878–1953). Regulačnímu plánu předcházela řada soutěží a individuálních iniciativ. Hojně diskutován, opravován a doplňován, nedospěl nikdy ke schválení, nacistická okupace přišla dřív. Zdroj: Praha v plánech a projektech. Praha: Útvar rozvoje hl. m. Prahy 1999, s. 48.



1943–1960

Josef Havlíček (1899–1961) shrnul pro připravovanou knihu Návrhy a stavby své starší i novější návrhy přestavby city. Základem je přestavba Nového Města s trojicí mrakodrapů pro centralizovanou státní správu a univerzitní město. Zdroj: HAVLÍČEK, Josef. Návrhy a stavby. Praha: Státní nakladatelství technické literatury, 1964, s. 94.

Legenda

1 - areál plánované městské city, kde je zachováno Václavské náměstí jako shromaždiště, ale bez dnešní soustředěné frekvence; 2 - areál univerzitního města; 3 - severojižní transverzála; 4 - východozápadní transverzála; 5 - radiála Letná až Vinohradská třída, ve Starém Městě sestupuje v délce asi 500 m pod zem; 8 - Hrad; 9 - Staroměstské náměstí jako uzavřené shromaždiště; 10 - ústřední stanice dálkové osobní dopravy (nové Hlavní nádraží) s přílehlými Riegrovými sady; 11 - Stromovka a areál výstaviště; 12 - vyšehradské hradby s kostelem sv. Petra a Pavla; 13 - Národní divadlo, před jehož užší (vstupní) frontou nové, zčásti sadové náměstí, vroubené hotelovými stavbami s vyhlídkou na Hradčany a s pomníky Smetany a Dvořáka

VÝZKUMNÝ PROJEKT: VZTAH ROZVOJE MĚST A PŘÍPRAVY ÚZEMNĚ PLÁNOVACÍ DOKUMENTACE

JAN JEHLÍK

Na konci roku 2012 vyhrála Fakulta architektury Českého vysokého učení technického v Praze jednostupňovou veřejnou soutěž ve výzkumu, vývoji a inovacích na programový projekt hlavního města Prahy. Projekt, který bude v následujících třech letech zpracovávat, nese název Inovace metodiky a metodologie zadávání územních plánů, jejich věcných a formálních stránek, vztah strategie rozvoje města a způsobu zpracování plánů se zvláštním zřetelem k formulování fenoménu obrazu měst.

Jedná se o výzkum zadaný hlavním městem Prahou, který se ale týká problému kvalitního zadávání územních plánů velkých měst v soudobých podmínkách jejich rozvoje. Zásadním cílem výzkumu je vytvoření metodiky zadávání územních plánů vzešlé z širokého výzkumu aktuálních projevů a zásadních tendencí rozvoje českých měst v evropském kontextu. Smyslem výzkumu je ověření procesů a relevantních nástrojů územního plánování ve vztahu k zadávání územního plánu. Jde především o ověření z hlediska jejich smyslu a účelu, tedy z hlediska vhodnosti jejich stávajícího právního ukotvení. Všude tam, kde se budou výsledky výzkumu od platné legislativy průkazně odchylovat, to jest všude tam, kde pro dosažení smyslu a účelu plánování nebude právní forma zkoumaného nástroje vyhovovat, nebo bude dokonce na překážku, budou tyto odchylky podrobně popsány, dostatečně zdůvodněny a budou navrženy odpovídající změny práva.

Zadání

Hlavním cílem práce tedy je vypracování obecné metodiky kvalitního zadávání územních plánů, jejich věcných a formálních stránek a vymezení vztahu strategie rozvoje města a metody a metodologie zpracování plánu se zvláštním zřetelem ke specifikaci rozhodujících hodnot města.

Dílčím cílem je pak nastavení podmínek a požadavků na digitální zpracování územně plánovací dokumentace, dále v rámci zadání územně plánovací dokumentace vytvoření předpokladů pro vznik ujasněné celistvé koncepce péče o civilizačně-kulturní a přírodně-krajinné hodnoty. Vytvoření má být také návrh koncepce územních plánů jakožto nástrojů vyjadřujících přiměřenými prostředky prostorovou strukturu města (jeho stav i návrh) jakožto urbánní formu vzešlou z procesu utváření (tj. využívání a uspořádání) území. Zkoumána bude míra regulace odpovídající charakteru území a zvolené plánovací úrovni, nástroje obrany před fragmentací území, posílení stability plánu, nepodléhajícího častým změnám bez účinné kontroly a koordinace. Výzkum se bude týkat i aspektů čitelnosti a srozumitelnosti plánu, sdělitelnosti plánu širší veřejnosti, a tudíž jeho použitelnosti v rozhodovacích procesech samosprávních i při výkonu státní správy a snahou bude nale-

zení vhodných forem součinnosti s laickou i odbornou veřejností a prezentace procesů a výsledků těchto procesů.

Dalšími cíli je vymezení fenoménu „obrazu města“ a „strategie vývoje města“ jako základního interpretačního rámce pro utváření města v širším prostorovém kontextu, definování případů s potřebou dvojvrstvého územního plánu se současnou změnou měřítek a podrobností a přechod od funkčního vymezení k vymezení (uspořádání) území města podle urbánního charakteru – lokality – a jejich vřazení do systému území stabilizovaných, transformačních a rozvojových.

Téma

Základním tématem je vztah plánování, stavění a rozvoje města. Jedná se o výzkum nástrojů plánování a jejich vztahu k zadávání územního plánu na jedné straně a k reálnému řízení a budování města a k cílům jeho rozvoje na straně druhé. Jinak řečeno, jde o výzkum vazeb mezi dynamikou rozvoje města a státností územního plánu v době velkých a nepředpokladatelných sociálních akcelerací, vědeckých inovací či kulturních proměn. Otázkou je, jak dosáhnout stability plánu i města jako výsledku jejich adaptability.

Základní výzkumné otázky jsou

1. Jak zadat a jak a co kontrolovat?
2. Jaké jsou znaky kvalitního sídla?
3. Jaké jsou plánovací nástroje kvalitního rozvoje sídla?
4. Co je to kvalitní plán?
 - Jak vypadá zodpovězení otázek v zadání?
 - Jak vypadá komplexní informace?
 - Jak se ověřuje právní relevance (nárokovost, vymahatelnost apod.)?
5. Kde jsou omezení plánu (k čemu tento nástroj je a k čemu není)?

Základní princip práce

Principem práce je intenzivní strukturovaná spolupráce interního výzkumného pracoviště univerzity (Výzkumné centrum Fakulty architektury ČVUT) v synergii s jednotlivými ústavy FA a v součinnosti s externími renomovanými profesionály v oboru. Formátem pro sdílení různorodých názorů a pojetí jsou konference, workshopy a řízená diskusní fóra s expertními vyhodnoceními. Metoda je založena na postupných krocích, zpřesňujících cíle a zužujících široké názorové pole. Cílem je sjednocování formy do obecně sdělitelného finálního tvaru. Výzkum principiálně vychází z platné legislativy. Tam, kde se budou výsledky výzkumu od platné legislativy průkazně odchylovat, budou tyto odchylky dostatečně zdůvodněny a budou navrženy legislativní změny.

Řešitel

Hlavním řešitelem je doc. Ing. arch. Jan Jehlík, v týmu hlavního řešitele jsou JUDr. PhDr. Jiří Plos, doc. Ing. arch. Radek Kolařík, Ing. arch. Petr Hlaváček, doc. Ing. arch. Irena Fialová a Ing. Radmila Fingerová a zaměstnanci a doktorandi Ústavu urbanismu FA ČVUT.

Dalšími řešiteli (vedoucími týmů) jsou Ing. arch. Milan Körner (tým 1), Ing. arch. Jan Sedlák a Ing. arch. Ivan Plicka, CSc. (tým 2), doc. Ing. arch. Michal Kohout (tým 3), Ing. arch. Tomáš Prouza a Ing. arch. Jaroslav Zima (tým 4), prof. Ing. arch. Karel Maier, CSc. (tým 5). Kromě toho jsou řešiteli dílčích částí další významní čeští architekti, a to jak z řad pedagogů FA ČVUT, tak z řad externích odborníků.

Konzultanty jsou Ir. Rein Geurtsen, Ing. arch. Ivan Nosek, RNDr. Milan Svoboda, prof. Ing. arch. Robert Votický, prof. Dipl. Ing. Andreas Wolf a prof. Ing. arch. ir. Zdeněk Zavřel.

doc. Ing. arch. Jan Jehlík
hlavní řešitel projektu, vedoucí Ústavu
urbanismu Fakulty architektury ČVUT

SOUVISLOST KVALITY ÚZEMNÍHO PLÁNU S ROZLOHOU ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ

MILAN KOŠAŘ

Velmi sledovaným tématem nejen pro odborníky, ale i pro politiky v Praze je připravovaný Metropolitní plán hlavního města Prahy, zatím prezentovaný dokumentem Metropolitní plán – Duch plánu.

Přestože se jedná v této fázi spíše o proklamace, nadřazující prostorové uspořádání a estetické hodnoty nad ostatní hlediska, umožňující fungování a další vývoj města, nenechaly na sebe reakce na tento dokument dlouho čekat. Překvapením není ani skutečnost, že jsou více či méně kritické, důležité však je, že se nad tímto tématem otevřel prostor pro diskusi, která může ve výsledku znamenat určitý posun v poněkud přetechizovaném procesu územního plánování, avšak pouze za předpokladu, že se často protichůdné argumenty nebudou vzájemně ignorovat či popírat.

Praha zaujímá mezi našimi městy zcela výjimečné postavení, já se však zaměřím na problematiku menších měst a sídel, která se ve své strategii a koncepci rozvoje vypořádávají s obdobnými okruhy problémů jako hlavní město, ale ve vazbě především na svoji velikost v mnohem menším měřítku. Společným jmenovatelem a základním koncepčním dokumentem rozvoje je i v případě ostatních měst územní plán, ať už se jedná o statutární město s více než 100 000 obyvateli nebo město o 15 000 obyvatelích. Kvalita tohoto dokumentu a dále způsob jeho využívání a nakládání s ním jsou nesporně určující pro další směřování a vývoj města. Kvalitní územní plán by měl přinášet nejen vizi a inspiraci, měl by být nikoliv diktátem, ale dohodou, koordinovat často protichůdné zájmy v území a zároveň by měl dostatečně chránit hodnoty v něm. Měl by být dostatečně flexibilní a schopný reagovat na změny podmínek v území, aniž by musel hned procházet procesem „změň“, jejichž četnost může vést až k rozpadu vlastní urbanistické koncepce.

Vývoj v posledním období kvalitě územních plánů bohužel příliš nenahrává kvůli trvalému poklesu cen územních plánů, způsobenému kritériem výběru jejich zpracovatele. V drtivé většině se jedná o kritérium jediné – nejnižší nabídnutou cenu. To je problém na samostatné téma a ČKA se jím intenzivně zabývá. Tady je na místě připomenout materiál *Metodika výběru zhotovitele územního plánu formou soutěže o návrh* nebo aktuálně zpracované *Standards pro územní plánovací dokumentaci*. Ještě důležitější je dostat tyto informace a materiály do povědomí starostů měst a obcí a jejich zastupitelstev.

Z vlastní dlouholeté zkušenosti působení v roli architekta města mohu konstatovat, že právě v této pozici spatřuji možnost, jak v kladném slova smyslu ovlivňovat vývoj daného území, přestože ve stavebním zákoně nemá tento post bohužel žádnou oporu, a tím i minimální pravomoci. Zejména u menších měst je snahou zadavatele „dostat“ do územního plánu co nejvíce podrobností a regulací, které do měřítka územního plánu nepatří, a ušetřit tak náklady na regulační plán. Obdobný tlak

bývá často i ze strany stavebních úřadů (aby měl úředník při rozhodování vše jasné a nemusel nad ničím přemýšlet). Pokud autor územního plánu podobným tlakům podlehne, může být výsledkem přeurečený, svazující a nepřehledný územní plán, z něhož se základní vize a urbanistická koncepce vytrácí a který pravděpodobně velmi brzo čeká řada „změn“. Poměrně často je tak zejména otázka urbanistické struktury a kompozice daleko více v rukou stavebního úřadu, který má v lepším případě možnost opřít se při svém rozhodování o odborný názor architekta města, případně odboru rozvoje, odboru hlavního architekta (na názvu nezáleží), pokud takové odborné zázemí samospráva má zřízeno.

Procesu územního plánování u nás určitě prospěje otevřená debata na téma většího důrazu na prostorové uspořádání měst, strukturu jejich zástavby a estetická hlediska vůbec. Podle mého názoru mu prospěje i méně technokratický způsob vyjadřování a určitě také širší a otevřenější platforma pro diskusi s veřejností. To však zároveň neznamená popření dosavadních fungujících postupů nebo ignorování platné legislativy. To platí jak pro budoucí Územní plán hlavního města Prahy, tak i pro kterákoliv jiná města jakékoliv velikosti.

Ing. arch. Milan Košař
předseda PS ČKA pro územní
plánování, urbanismus a krajinu

STANDARDNÍ KVALITA ÚZEMNÍHO PLÁNU JAKO PODKLAD PRO STANOVENÍ CENY

VLASTA POLÁČKOVÁ

Většina z nás se domnívá, že víme, co je dobrý územní plán. Pokud se ucházíme o zakázku, hovoříme o plánu, který přináší vizi, je inspirativní, dostatečně pružný, schopný reagovat na proměny podmínek, o plánu, který umožňuje vznik odvážně pojeté moderní architektury, a přitom bezpečně chrání hodnoty území. Zároveň musíme myslet na uživatele, kterými jsou veřejnost, politici, úřady územního plánování, a zejména stavební úřady. Ti ocení hlavně přehlednost, srozumitelnost, věcnost a přesné, o předpisy opřené formulace.

Komplexnost pohledu na území jako na organismus s mnoha funkcemi je u nás tradiční. Na územních plánech spolupracoval vždy tým složený z mnoha odborníků na různá témata, neboť panovalo přesvědčení, že právě tato rozmanitost pohledů zajistí městu harmonický územní plán pro uvážený, všestranný a přiměřený rozvoj. Po revoluci územní plánování reagovalo na demokratizaci poměrů mimo jiné snahou o zapojení veřej-

nosti do procesu přípravy a projednání územních plánů, týmy byly rozšířeny o experty na participaci veřejnosti a ekonomy. Řešení sídel se rozšířilo na celé správní území měst a obcí, mnohem více se uplatňují odborníci na řešení krajiny.

Proti naplnění těchto velkých ambic kladených na územně plánovací dokumentaci pro města a obce stojí již několik let trvající pokles cen územních plánů, způsobený praxí výběrových řízení na zhotovitele veřejných zakázek, kdy jediným kritériem výběru je často jen cena. ČKA na tento neblahý stav, který se dotýká všech oborů architektury i stavebnictví, průběžně reaguje. Zejména podporou soutěží o návrh a vypracováním standardů.

Obhájit cenu za územní plán je možné jen v případě, že přesvědčíme veřejnost o významu kvality a komplexnosti plánu. V tom lze hodně udělat prostřednictvím práce s veřejností, médií, školami, prezentací kvalitních příkladů. Současně, chceme-li se opírat o jakýkoliv výkonový a honorářový řád, měli bychom umět našim klientům – městům a obcím – říci, co jim za danou cenu nabízíme.

Proto Komora pracuje na standardech pro územně plánovací dokumentaci, mimo jiné pro územní plán. Standardy prošly v minulém roce vnitřní oponenturou Komory a byly zaslány k vyjádření i Ministerstvo pro místní rozvoj (MMR). V tomto roce byly upraveny v souladu s novelou stavebního zákona a prováděcích vyhlášek.

Standardy výkonů a činností autorizovaných osob v územním plánování mají v oddílu věnovaném územnímu plánu dvě základní části:

→ Standard výkonů projektových prací v rámci územního plánu a součinnost při pořizování,

→ Obsah dokumentace územního plánu.

Ve „Standardech výkonů“ je celý proces tvorby územního plánu rozložen do výkonových fází s určením činností projektanta, pořizovatele a zadavatele (města či obce). U projektantů jsou striktně odděleny standardní činnosti (vyplývající ze zákona, respektive vyhlášek) od činností nadstandardních. Obsah dokumentace územního plánu je rozpracováním požadavků zákona a prováděcích vyhlášek s komentářem.

Právě na tuto část standardů navazuje pracovní skupina ČKA pro územní plánování, urbanismus a krajinu zpracováním modelu pracnosti, respektive nákladů na územní plán pro několik velikostních kategorií měst a obcí (např. o 200, 500–700, 2000, 10 000 obyvatelích). Aproximací může být aktualizována tabulka pro stanovení orientační pracnosti v závislosti na počtu jejich obyvatel.

Cenu konkrétního územního plánu lze dopočítat vynásobením pracnosti koeficienty (v podstatě dle „tradičního“ modelu stanovování cen za územní plány) a hodinovou sazbou. Z dříve používaných koeficientů doporučujeme uplatnit koeficient za zvláštní podmínky a za rozlehlost území.

Hlavním problémem však není schopnost doložit zadavateli pracnost, respektive cenu za nabízenou práci. Je to soupeření architektů o zakázku ve výběrových řízeních nabízením dumpingových cen, tedy takových, které nepokryjí ani náklady na zakázku, má-li být standardně zpracována.

Pracovní skupina Územní plánování, urbanismus a krajina doporučuje dodržení alespoň minimálních cen pokrývajících náklady. Hledá způsob, jakým přesvědčit architekty o nezbytnosti dodržování těchto „bezpečných“ cen, které jsou podmínkou kvalitní práce, přežití našich firem a ve výsledku zachování důstojnosti naší profese.

Ing. arch. Vlasta Poláčková

členka PS ČKA pro územní plánování,
urbanismus a krajinu a PS ČKA pro standardy

V probíhajících debatách se několikrát připomněl Klub Za Novou Prahu. Připomínáme jej manifestem, který vyšel v roce 1924 ve 3. čísle III. ročníku měsíčníku Stavba na s. 43 v nejvýraznější úpravě, jakou časopis disponoval, orientovaný na šířku, aby bylo možno užít větší typy. Manifest provázela v témže čísle jen následující noticka v rubrice Rozhled (s. 59): „KLUB ZA NOVOU PRAHU zahájil již činnost. Cílem spolku je propagovati a při realizacích prosazovati moderní názory a principy nauk o stavbě měst, bude se řídit směrnicemi urbanistickými a bude potírati všecky vžitě předsudky, bránící plnému rozvoji moderního života a moderní stavební tvorby. Cílem je tedy, aby Nová Praha byla vybudována jako vskutku moderní evropské velkoměsto.“

KLUB ZA NOVOU PRAHU

u s t a v e n d n e 1 0 . č e r v n a 1 9 2 4

pro

Intenzivnější využití pomocných věd pro účely stavby měst;
(stavba měst jest problémem vědeckým, nikoliv uměleckým).

Organisaci a ekonomii bydlení.

Účelné vybudování, zmnožení, zrychlení, zlevnění a prodloužení dopravních prostředků.

Organisaci a ekonomii provozu.

Radikální assanaci.

Maximální využití nejmodernějších konstruktivních vymožeností technických.

Nový racionelní stavební řád.

proti

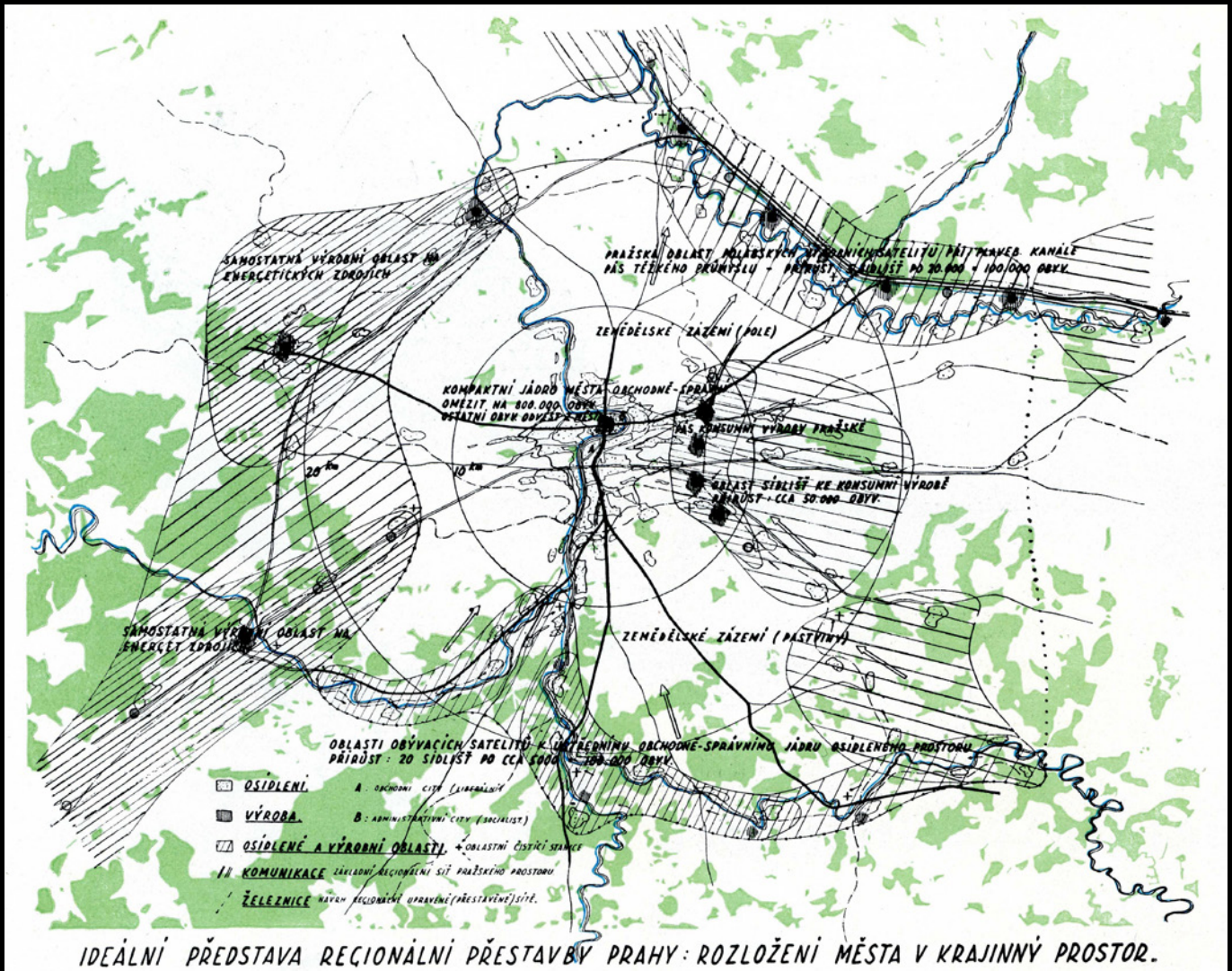
Pověře genia loci.

Dochovanému rázu města.

Desorganisaci města (parcielní regulace).

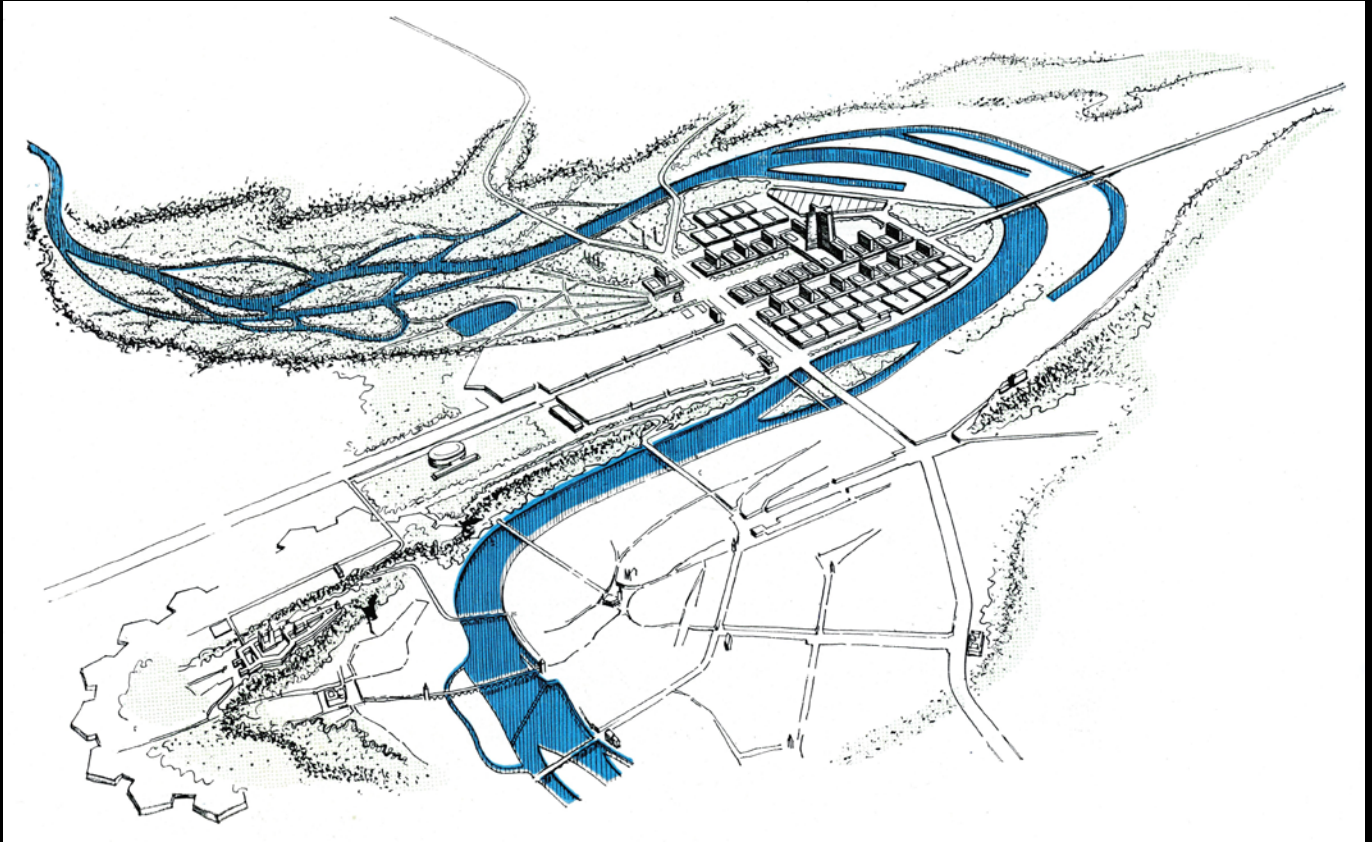
Diletantismu stavebních a regulačních úřadů (státních i městských).

PŘEBUDOVÁNÍ PRAHY JE PODMÍNKOU JEJÍ PROSPERITY. FORMA MODERNÍHO MĚSTA JE TOLIKO VÝSLEDKEM MODERNÍ ORGANISACE PRÁCE.



1947

Emanuel Hruška (1906–1989) v letech druhé světové války podrobně analyzoval aktuální stav Prahy a možnosti jeho řešení. Vystával mu „obraz neovládnutých technických sil“ a nemožnost pokračovat cestou dalšího nastavování periferií podél dálkových komunikací: „K nové urbanistické formě dojdeme pořádním sil, t. j. vnitřním ozdravením města a jeho krajinného obvodu.“ Je třeba nejprve odvést obyvatele z příliš hustě obydlených čtvrtí a ze čtvrtí určených k asanaci, pak přistoupit k postupné rekonstrukci města. Jeho podstatou je „přesun city z těžiště středověké Prahy do těžiště Prahy technické civilizace“. →



To se nachází ve středu regionálně rozloženého města, na průsečíku dopravních tepen, v těžišti, které je dáno širokým krajinným prostorem města. Své náměty publikoval Hruška časopisecky a v roce 1947 ve vlastním nákladem vydané knize Urbanistická forma. Osídlení a plán. Zdroj: Blok II, 1947, č.4, nepag.

POVODNĚ A SÍDLA

JIŘÍ LÖW

Je zvláště naléhavé si uvědomit právě dnes, v období klimatických změn, které jsou již svými extremitami zřejmé všem mimo některých starších ekonomů, že hra na desítky či desetitisíce průtokových m³ pomalu končí a jsme v situaci 12.–13. století, kdy změny klimatu lidstvo rychle přivedly k nové úctě před nevypočitatelnými živly. Je důležité se podívat nejen do historie lidí, ale přírody, zejména georeliéfu, abychom pochopili, co nás může čekat. Jak jsme se do současného stavu dostali?

Po době ledové (která vytvořila drtivou většinu našich subcentrálních niv) postupně nastalo období lesního klimatického optima a téměř celá země byla pokryta hlubokými listnatými lesy s obrovskou retenční schopností. Povodně tak byly sice pravidelné, ale mírné. Je to doba, kdy si naši Velkomoravané mohli dovolit žít v hradištích v dnešních nivách. To se změnilo na přelomu tisíciletí, hradiště byla opuštěna a nová sídla vznikala na okrajích, tj. hranách niv, které se pomalu, jako šlo odlesňování a chladné klimatické periody, měnily v neobyvatelné močály a vlhké louky a lesy. Je to doba, kdy byla založena naše dodnes trvající sídelní struktura. Když jsme v roce 1997 na Moravě porovnávali zatopená území s těmito středověkými jádry vesnic, zjistili jsme, že až asi na dvě vesnice tato jádra nebyla nikde zaplavena. Temný středověk tedy velmi přesně odlišoval místa bezpečná od nebezpečných (a to doslova po metrech!) a nikoho, kdo nemusel, až prakticky do konce 18. století nenapadlo v nivě stavět.



Dub nad Moravou – obec v současné podobě a zátopová hranice při povodni 1997



Dub nad Moravou – historické jádro sídla před r. 1840 a zátopová hranice v r. 1997

Výše proti proudu však jsou díky mlýnům dodnes dlouhé úseky našich řek spoutány soustavami jezů a náhonů, takže naše představy o přírodních řekách jsou zkreslené. Vzpomeňme jen zmíněné moravské povodně, kdy lidé kolem Bečvy u Hustopečí nevěřičně zírali na široké šterkové koryto plné ramen a jazyků. Koryto znovu srovnali a mají pocit, že už je zase všechno v pořádku (naopak – v pořádku to bylo po oné povodni).



Koryto Bečvy nad Hranicemi po povodni 1997

Až 19. století přineslo radikální změnu – heslo této Verneovské doby, že „když něco nevíme, nevadí – naši skvělí inženýři to včas vymyslí“, vedlo k přesvědčení o naší všemocnosti a výsledky se dostavily. Ekonomové požadovali vyhrázování niv pro pěstování cukrovky a stalo se. Rostoucí města potřebovala nové stavební pozemky – nejrovnější jsou v nivách – a stalo se. Z louky koupené za babku se pak díky regulaci řek staly přes noc lukrativní stavební pozemky. Naši skvělí inženýři (v tomto případě vodohospodářští) nám tvrdili a tvrdí, že nás dokážou před povodněmi ochránit – je to jen otázka peněz – a my jim to rádi věříme a platíme. Po celých sto let je tak naše krajina neustále vědecky regulována a přetvářena a za obrovské peníze „chráněna“ před povodněmi. Ale přišly v letech 1997, 2002, 2006, 2009, 2010, 2013... Až poslední dobou sem tam zní hlasy, aby se pořádek nestavělo na stejném špatném místě.

Naše člověkem ovlivňované krajiny lze z hlediska povodní rozdělit přibližně do pěti zón – od rozvodí po ústí. Těm také odpovídají přirozené (a proto zcela bezpečné) způsoby ochrany sídel:

I. Zóna

Oblasti rozvodí, většinou lesní či luční krajiny, bez sídel (pouze samoty). Jsou klíčovými oblastmi pro vznik lokálních povodní (z přívalových dešťů). Cíle ochrany jsou zde v rozložení přívalu na co nejdelší dobu, aby se co nejvíce vody vsáкло do půdy a zbytek otekl co nejpomaleji (a tedy s malým vzduťím). Tato opatření musí být co nejjednodušší a pokud možno automaticky fungující. K tomu slouží již dvě století používané techniky hrazení bystřin v lesích (a proč ne i v polích).

II. Zóna

Horní části povodí (v hercynské části ploché pláně pavin, v karpatské části dolní části svahů). Jde o krajiny převážně zemědělské s hustým, převážně vesnickým osídlením. Hlavním problémem jsou zde socialisticky velké pozemky polí s monoploidinami, zejména širokořádkými, a celkově nepořádek v mikropovodích (vzpomeňme jen lidských obětí v Lukách nad Jihlavou, kdy propustek ucpaný balíky slámy a harampádím vyvolal povodňovou vlnu 2 m vysokou). Dříve byly polní bloky hustě „šrafovány“ úzkými pásy pozemků, které v prostorově křivé ploše znesnadňovaly vznik erozních rýh a svou různorodou drsností povrchu zpomalovaly přímý odtok z polí. Cílem ochrany sídel je zde, vedle cílů I. zóny, i časově rozdělení propouštění povodňových vln z jednotlivých dílčích povodí

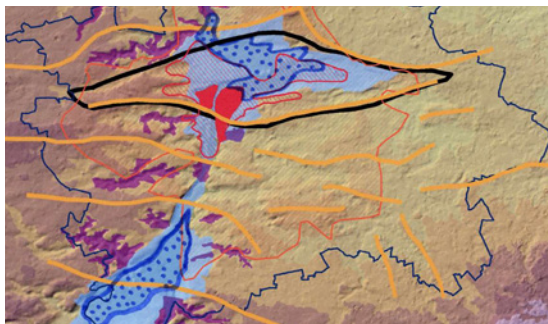
a jejich bezkolizní provedení intravilány. K tomu slouží, vedle po staletí využívaných retenčních rybníků a příkopů, i nově budované a vysoce účinné malé suché poldry, v polích příkopy a oratelné průlehy. Stejně důležitá však je sousedská kontrola „pořádku“, aby pole přímo nad vesnicí nebylo oseto kukuřicí, aby sousedé v preferovaných odtokových trasách (nejen v potocích) neskládali dříví či slámu a nestavěli ploty. A přímo ve vesnici? Nejdříve se podívat, kde před r. 1840 nebyla zástavba, a tam potoky zvláště pečlivě udržovat.

III. Zóna

Zaříznutá údolí (především v hercynské části krajiny). Jde o do náhorních parovin hluboce zařezaná údolí řek a potoků se zalesněnými svahy a s úzkou nivou na dně. Na dně údolí, v zatvrzlé nivě, byly historicky pouze samoty mlýnů se splavky, pravidelně při jarních povodních čištěných přes náhony. V těchto údolích nebylo místo pro zemědělské zázemí (plužinu) sídel, a vesnice zde proto nikdy nebyly. Osídlovány začaly být až s rozvojem železnic, které těmito údolními stoupaly z nížin do vrchovin a u nádražíček vznikaly drobné tvorny. Až tato zástavba s přidruženým kovozemědělským bydlením způsobila povodňové problémy, kdy jednak byly a jsou zanedbávány dnes nevypustitelné jezy a zástavba z nedostatku místa obsadila i nivy a navíc je mnohonásobně přehradila ploty a chatkami. Cílem zde musí být úplné uvolnění aktivní zátopové zóny, omezení všech zón pasivních a rozhodně na dnech těchto údolí nepovolovat novou zástavbu. Tato stísněná údolí nikdy nebudou rozvojovými plochami sídel. Naopak jsou neustále atakována betonáři – pro přehradní elektrárny.

IV. Zóna

Přechody z nížin do vrchovin (z hlubokých údolí do rovin širokých říčních niv), kdy se jedná o přechod z erodovaného k sedimentovaného reliéfu. Jde, společně s následující zónou, o preferovaný prostor vzniku raně středověkých měst. Ta se v první řadě odvíjela v zaříznutých údolích od pevných brodů přes velké řeky, spojené s komfortními možnostmi sestupu na dno údolí. Typickým příkladem je Praha (s křížením zaříznutého toku Vltavy s příčnými údolními geologického Pražského zlomu), ale i města jako Plzeň či České Budějovice. U těchto prahů je často významná možnost rozlivu v širší nivě povodní po proudu (v Praze v Holešovickém meandru), která pomáhá udržet nižší stav vody na brodu i při povodni! Taková města se mohou u brodů obracet ke klidnějším řekám čelem = nábržežemi. Zhoršené odtokové poměry v povodí nad nimi však je dnes často nutí používat protipovodňové zábrany. Jiná situace je však ve zmíněných nivách po proudu, kde se řeky rozlévaly do šíře a kde jsou nábržeží nemožná a zužování rozlivů navíc nebezpečně ohrožuje hladký průtok povodně nad nimi. Nová



Schematické znázornění prostorových souvislostí v Praze: hřbety (žlutě), pražský zlom (černě orámován), kotliny Vltavy (modře), říční nivy = záplavové území (modře tečkováno), zaříznutá údolí (fialově), historické město (červeně), zástavba do konce 19. století (červená křížová šrafa), zástavba 20. století (oranžová šrafa)

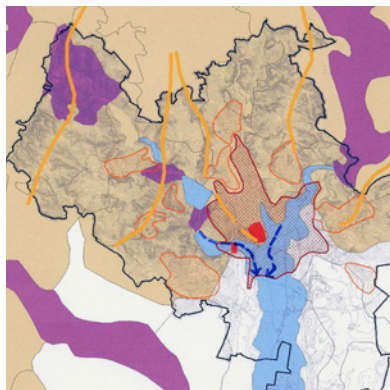
zástavba a nábržeží v Holešovicích, Libni či Karlíně jsou proto tragickým omylem.

Tato zóna je současně místem, kde sčítáním menších přítoků vznikají ony opravdu velké povodně. Cílem ochrany tak je zajistit bezkolizní průchod povodňových vln a jejich rozliv v nivách. Znamená to nezastavovat úzké nivy na dnech údolí a řeky nechat pokud možno přirozeně divočit.

V. Zóna

Dolní části povodí, zde se jedná o nejurodnější krajiny, odlesněné a intenzivně využívané od pravěku, tvořené plochými pahorkatinami až rovinami subrecentních říčních teras, protkanými širokými recentními říčními nivami. U nás jsou to krajiny Polabí, Moravských úvalů a Slezské nížiny. Právě široké říční nivy jsou královstvím velkých povodní (však také jimi byly vytvořeny). V široké nivě se po každé povodni mění jak mikrorelief, tak trasy hlavního vodního toku i toků vedlejších. Vnitřní uspořádání nivy je tak vždy nejisté a rychle proměnlivé. Předci věděli, že s fluvialními procesy se dá těžko bojovat, a od středověku byly nivy brány, jako by po celé ploše šlo o vodní tok, který je třeba respektovat. Nivy byly vyhrazeny lesům, mokřím loukám a mokřadům, nikdy ne sídlům.

Zbytek zóny je hlavním prostorem vývoje velkých sídel, spojených polohou na hranách (okrajích) niv. Jsou to města jako Brno, Olomouc, Ostrava, Pardubice či Hradec Králové. Tato města, dříve na brodech v užších úsecích niv (Staré Brno v Brně, skalnatý plochý ostroh v Olomouci apod.), byla povodněmi vytlačena na její bezpečné okraje. Voda v nivě tak byla pro potřeby města obtížně dosažitelná a města si pomáhala využíváním krajních říčních ramen při hraně nivy. V Brně tak vznikly za jeho humny dodnes zčásti zachované „náhony“. Brno a jemu podobná města se proto musí k řece v nivě obracet zády.



Schematické znázornění prostorových souvislostí města Brna: Brněnská vrchovina (hnědá), ploché pahorkatiny a roviny (bílé), široké říční nivy = záplavové území (modře), říční náhony - Svratecký a Svitavský (modře čárkované), zaříznutá údolí (fialově), hřbety (žlutě), historické město (červeně), zástavba do konce 19. století (červená křížová šrafa), sídliště 20. století (oranžová šrafa).

Při dalším rozvoji se však města rozšiřovala pod zámlinkou regulace povodní i do niv, kde pak dochází ke katastrofálním záplavám celých těchto nových čtvrtí. V Olomouci zástavba od jádra města k nádraží sevřela tok Moravy natolik, že možný průtok je mnohem menší než povodňový. Místo aby se zbořilo šest domů (odhadem 50 starších bytů) a průtok se uvolnil, postaví se vysoké hráze a betonové zdi, které z města udělají poldr. Nivy ve svých přirozeně nejužších místech jednoznačně ukazují, jak široké území povodně potřebují, a kontinuitní, stovky metrů široký pás okolo řek by měl být ponechán v přirozeném stavu. Cílem ochrany je tedy zajistit co nejjednodušší a bezkolizní průchod velkých povodňových vln dál po proudu. Znamená to znovu nezastavovat říční nivy a řeky nechat co nejpřirozeněji proudit.

doc. Ing. arch. Jiří Löw

autor se zabývá propojením územního plánování s krajinnou ekologií a ochranou životního prostředí

O POVODNÍCH A LIDECH

JOSEF SMUTNÝ

Domníval jsem se, že díky vlastní drsné zkušenosti s povodní z roku 2002 a díky soužití s vodou od narození bude maličkost napsat pojednání o povodních. Ale téma „povodně a architekt, povodně a domy“ je jakoby nové. Kromě přímé zkušenosti s vodou jsem se rozhodl vyhledat i související dokumenty, a to jak technické, tak politické. Nutno podotknout, že mezi nimi převládají informace týkající se dotací na nápravu následků. Prevenci se věnuje málo pozornosti a v průběhu 20. století prováděné regulaci řek také moc ne. V médiích se pak píše převážně o špatných rozhodnutích pražských primátorů, o konání zodpovědných správců toků už ne tolik.

Povodně jsou jediná česká živelní pohroma, která nás aktuálně trápí posledních 15 let (1997, 1998 Morava, 2002 a 2013 Čechy). Povodně jsou silným tématem. Politickým i lidským.

Na povodně jsem expert asi jako každý, kdo nějakourazil. Jako Otavan – Strakonice, Sodoměř, Písek – žiji s Otavou (z keltského atawa, „bohatá voda“) dlouhodobě, nejbliže jsem však povodeň zažil ve spojitosti s Vltavou, v Praze na Kampě. Když mám svou zkušenost vyhodnotit, určitý klid mi přinášelo zjištění, že většina zařízení se dá demontovat a bahno se dá odstranit. Zneklidnilo mě naopak setkání s podivným chlapíkem potulujícím se po Kampě okolo 10. srpna 2002, tedy po první vlně povodní. Ani jsem si s ním nechtěl povídat, ale měl jsem pocit, že mi chce něco říct on sám. Historická zkušenost podle něj říká, že po první vlně povodní přichází druhá, mnohem větší. Sdílel to tak nenuceně, že mne zásadně vylekal. Pak ještě dodal, že pracuje pro Povodí a že ve zprávách lžou... Okamžitě jsem zahájil demontáž všeho odstranitelného, do 12. srpna jsem to stihl jen tak tak.

Voda je živěl. V případě, že se v její blízkosti nacházíte, je třeba počítat s blízkým kontaktem. Dnes už víme, že se nelze spoléhat jen na regulace. To byl optimistický pohled z pozice klimaticky poměrně klidné druhé poloviny 20. století, podpořený vírou ve smysl budování velkých vodních děl a hromadnou regulaci nábřeží ve městech, k nimž v jižních Čechách, ke kterým se vztahují především, docházelo od roku 1954. Díky tomu se podařilo omezit menší povodně. Platí ovšem, že kdo bydlí u vody, tomu hrozí zaplavení, kdo bydlí v lese, tomu hrozí padající stromy. Na skutečně velkou vodu se tato opatření prostě nemohou vztahovat.

Nutné je však vyvracet obecně rozšířený názor, že nás teď povodně stíhají neúměrně. Stačí se podívat na seznam povodní na Otavě a doplnit jím chybějící osobní zkušenost. Na povodně se tak nějak zapomnělo. V 19. století je jich zaznamenaných dvanáct, tedy každých osm let, ve 20. století je jich uvedeno sedm, ale všechny právě do roku 1954, kdy se začalo s výstavbou přehrad a vodních děl, tedy vlastně také v průměru každých osm let.

Nelze se nikomu divit, když vodu podcení poprvé. Následně ale musí zkušenosti aplikovat a předávat, aby se dalším škodám maximálně předcházelo nebo bránilo. Existují historicky daná místa, kde nelze škody eliminovat zcela.

Na Otavě/Blanici už po zkušenostech z roku 2002 lidé umí dům zatěsnit, ucpat kanalizaci a docílit toho, že se voda nedostane do interiéru. Případně vše demontovat a zatápnět souběžně interiér vodou čistou, takže se dovnitř nedostane všudypřítomné likvidační bahno a daří se i vyrovnávat tlaky vody na zdivo. Tomu se říká naučit se žít s vodou a naučit se zacházet s živlem. Systémový problém ovšem je, že tento šťastný hrdina nejenže nedostane medaili a finanční pomoc za chytré řešení a na eliminaci škod, ale bohužel nedostane nic ani od pojišťovny, neb si škodu fakticky způsobil sám. Ti, co nic nedemontovali, pak dostanou třeba dotaci na nový kotel. To je zatím významný rys naší dosavadní politiky ve vztahu k povodním a jejich následkům.

Ale povodně mají i svoji světlou stránku. Lidé po určité čas soucítí s druhými, dokonce si i pomáhají. Povodně čistí špinavé sklepy, likvidují slabá místa, slabé konstrukce. Mění krajinu, jako vždy měnily. Přinášejí jako každá likvidace nové aktivity. Jsou spouštěčem investic, přinášejí práci. A nejen na domech, ale i na povodňových plánech, manuálech, jak se chovat po povodni, mění politiku. Přinášejí hodně práce architektům a stavařům.

V poslední době (přibližně od roku 2010, po kritikách od roku 2006) se Ministerstvo pro místní rozvoj (MMR) začalo věnovat úloze územního plánu v prevenci a omezování škod. Na základě moravských povodňových pohrom z let 1997 a 1998 vznikla *Strategie ochrany před povodněmi v České republice*, schválená vládním usnesením č. 382 ze dne 19. dubna 2000. Lze ji považovat za základní dokument k povodním. Popisuje povodně jako fenomén, kterému nelze zabránit. Vyčísľuje neuvěřitelně vysoké škody a počet obětí na životech a kritizuje urbanizaci posledních 100 let v územích ohrožených povodněmi. Uznává přínos vodohospodářských staveb a přehrad při minimalizaci dopadů méně rozsáhlých povodní. Povodňovou problematiku dává do souvislosti s fenoménem globálního oteplení. Dokument definuje konkrétní postupy a vytváří podklady pro rozhodování veřejné správy při konkrétních úkonech týkajících se usměrňování rozvoje území. Opakovaně upozorňuje na nutnost prevence. Obecně popisuje složitě a dlouhodobě zášahy, od opatření krajinářského rázu po změny využívání pozemků. Ukládá zmapování záplavových území do mapy záplavových území, bohužel ne přímo do územních plánů. Snaží se omezit stávající obytné a výrobní funkce v aktivních zónách zaplavení a zmiňuje pro Čechy běžnou tradici obnovování majetku v záplavových zónách.

V dokumentu *Úloha územního plánování při prevenci povodní* ze dne 9. listopadu 2010, tedy deset let po vzniku usnesení vlády, žádá odbor územního plánování MMR, aby „vodoprávní úřady poskytly údaje zejména o záplavových územích, aktivních zónách záplavového území, atd.“. Text obecně vymezuje aktivní zónu záplavového území, kde se nesmí umísťovat, povolovat ani provádět stavby. Popisuje možnosti zástavby mimo aktivní zónu obecně popsanou podmínkou konstrukce přízemí nad hladinou stoleté vody. Mapa záplavových území však není dodnes zcela dokončena, dosud shromážděné informace jsou na www.dibavod.cz/70/prohlizecka-zaplavovych-uzemi.html. Dokument se vyhýbá popisu úrovní záplavové hranice (Q), žádá, aby zastavitelné plochy byly náležitě a posouzeny, neříká ale kým. Tímto přístupem umožňuje různé výklady.

V dubnu 2011 vydává MMR ve třetím vydání dokument *Ochrana před povodněmi v územním plánování*. Jedná se o velmi přehledný výčet veškeré k povodním se vztahující legislativy související s územním plánováním (především vodní zákon). Propaguje a zdůrazňuje význam územního plánu a rekapituluje od roku 2000 vydávané informace ke krajinářským opatřením proti povodním.

Pokud mají být architekti spoluodpovědní za rozvoj území, jeho ochranu a také nápravu škod, potřebují k tomu účinné nástroje a zdravý rozum.

Povodně na Otavě (včetně tzv. dřenic, tedy jarních povodní s krami)

Povětšinou se jednalo o přelom únor a března nebo červenec. Informace o výškách hladin a průtoků nejsou přesné či doložené. Za povodeň však byl pokládán stav, při němž došlo k poškození majetku. Dobově lze doložit, že povodně se povětšinou dotýkaly jen chudých a nemajetných obyvatel a sídla byla vždy dokola obnovována, především kvůli nutné blízkosti zdroje vody (mlýny, koželužny apod.). Nejsou ale dokládány četné ztráty na životech, na rozdíl od povodní v roce 1998, kdy se uvádí 60 osob.

| | | |
|------|---|-----------|
| 816 | velká voda poničila četné zlatodoly | |
| 841 | poškodila řadu mlýnů a nastal hlad | |
| 1118 | nebylo od potopy světa tolik vody na zemi | |
| | (Kosmas o Vltavě – 6 m nad normál povodní) | |
| 1432 | březen i červenec – protržen Karlův most (tehdy nový), na staroměstském náměstí se jezdilo na lodkách | |
| 1445 | | |
| 1481 | | celkem 3 |
| 1501 | | |
| 1537 | | |
| 1551 | | |
| 1569 | | |
| 1570 | | |
| 1582 | | celkem 6 |
| 1626 | | |
| 1655 | | celkem 2 |
| 1740 | | |
| 1768 | | |
| 1784 | velká – 470 cm | |
| 1789 | | |
| 1799 | | celkem 5 |
| 1800 | | |
| 1810 | | |
| 1823 | | |
| 1830 | | |
| 1841 | | |
| 1845 | | |
| 1853 | | |
| 1874 | velká 950 m ³ /s | |
| 1888 | | |
| 1890 | velká – 800 m ³ /s, 380 cm (30 cm pod oblouky – viz 2013) | |
| 1897 | | |
| 1899 | | celkem 12 |
| 1902 | | |
| 1915 | | |
| 1932 | | |
| 1939 | | |
| 1940 | velká březen a květen, 280 cm (pod oblouky) a 310 cm (na oblouky) | |
| 1954 | velká 800 m ³ /s, 600 cm | |
| 1993 | Q20 | celkem 7 |
| 2002 | velká 1400 m ³ /s, asi 900 cm (50× víc než průměr) | |
| 2013 | velká | zatím 2 |

Zdroj: PRÁŠEK, Jiří. *Historie píseckých povodní*. Písek: J & M, 2002.

Ing. arch. Josef Smutný

V tomto Bulletinu jsou zveřejněny výsledky dvou soutěží, které měly z pohledu ČKA problematický průběh. Připojujeme k nim proto komentáře, o které jsme požádali členy PS pro soutěže:

Centrum halových sportů v Českých Budějovicích

V soutěži se objevily dva problémy, které měly dopad na její další osud. Prvním z nich bylo stanovení výše maximálních nákladů na stavbu jako závazné podmínky, jejíž nedodržení je dle právních předpisů § 10 Soutěžního řádu a také dle § 106 a 76 zákona o veřejných zakázkách důvodem pro vyloučení. Při soutěži přizvaný odborný znalec konstatoval, že investiční limit nedodržel žádný z návrhů, přestože tak bylo jimi uvedeno, přičemž porota rozhodla, že to není důvod k vyloučení. Kvůli stížnosti jednoho z účastníků záležitost skončila u ÚOHS, který ji z tohoto důvodu s odvoláním na posudek znalce zrušil.

Druhá problematika část soutěže se týká účasti jednoho ze soutěžících s návrhem, který byl již dříve prezentován. Účast autorů se soutěžními návrhy vycházejícími z již zveřejněných prací je jednoznačně otázkou morálního přístupu. Jakým způsobem řešit takové případy z hlediska právního, je nutné dořešit. Případem se zabývá Dozorčí rada ČKA.

Hrad Bečov nad Teplou

Soutěž byla provedena jako pilotní projekt Národního památkového ústavu (NPÚ) ve snaze používat architektonickou soutěž i v případě rekonstrukcí a dostavb objektů ve správě NPÚ. Po vyhlášení výsledků účastník oceněný druhým místem napadl rozsáhlým právním elaborátem návrh vítězný. ČKA doporučila vyhlášovateli námítky neakceptovat jako nevěcné. Vyhlášovatel je s výjimkou jediné zamítl. Tou byla, podobně jako v případě sportovní haly v Českých Budějovicích, námítka vůči porušení závazné podmínky investičního limitu.

Vyhlášovatel se obával postoupení stížnosti na ÚOHS a zrušení celé soutěže (tedy situace, která nakonec nastala v Českých Budějovicích), neboť nepřesnosti s výpočtem investičních nákladů byly u více návrhů. Porota proto vyzvala tyto účastníky soutěže, aby objasnili své propočty. Původně vítězný tým, v reakci na požadované objasnění překročení finančního limitu, přepracoval napadenou část návrhu a byl z tohoto důvodu porotou vyloučen a hodnocen mimo celkové pořadí. Počátek problémů lze vysledovat v momentě, kdy se při tvorbě soutěžních podmínek nepodařilo v některých bodech stanovit adekvátní míru jejich podrobnosti a závaznosti. NPÚ přesto dále s použitím architektonické soutěže počítá.

Z problémů tedy vyplývá zřejmé poučení: je nutné nastavovat co nejméně závazných podmínek, je potřeba vysvětlovat organizátorům soutěží, zejména právním kancelářím, specifickou architektonických soutěží, je nutné apelovat na kolegialitu mezi účastníky a schopnost uznat porážku (jinak u potencionálních vyhlášovatelů převládá strach z architektů) a je vhodné vysvětlovat, kdy je správné zapojit veřejnost do soutěže – na počátku při zpracování zadání formou řízené participace.

VÝSLEDKY SOUTĚŽÍ

Územní rozvoj Starých Kyjů, potenciální nové lokální centrum MČ Praha 14

Dvoukolová veřejná anonymní architektonická projektová soutěž o návrh

Vyhlašovatel: Městská část Praha 14

Účelem a posláním soutěže bylo získání urbanistického návrhu, který pomůže zadavateli definovat identitu městské části, podpoří spojitost urbanizovaného prostoru, vytvoří lokální centrum při respektování a zhodnocení osobitě podmínky místa.

Termín konání soutěže: 22. 3.–4. 6. 2013

Porota: Radek Vondra, Milan Veselý, Pavel Hnilička, Václav Škarda, Pavel Obermann, náhradníci: Josef Kutmon, Miroslav Soukup, Klement Valouch, Petr Starčevič

Počet odevzdaných návrhů: 4

Ceny a odměny celkem: 270 tis. Kč

1. cena: neudělena
2. cena (90 tis. Kč): Atelier Headhand, s. r. o., Petr Hlaváček, Miroslav Šajtar, Zdeňka Zemáková, Eliška Kochová, Jiří Kárník, Filip Zelenka, Lukáš Ilko
3. cena (60 tis. Kč): Michal Fišer, Ondřej Vojtišek, Eva Hrubanová, Eliška Kosová
3. cena, snížená (30 tis. Kč): atelier Šafer Hájek Architekti, s. r. o., Oldřich Hájek, Jaroslav Šafer, Jakub Koníř, Pavel Lesenský



Hodnocení druhé ceny:

Centrum je uspokojivě řešeno formou uzavřeného náměstí s dominantním postavením kostela sv. Bartoloměje. Východně za vloženým špalíčkem navazuje komornější prostranství před školou. Práce s objemy budov je přesvědčivá zejména v okolí kostela a ve vazbě na Broumarskou ulici. Autoři vědomě doplňují stavby tak, aby veřejná prostranství měla lidské měřítko a ohraničení. Současná úprava okolí kostela nenavozuje dojem významnosti místa, autoři doplněním zástavby prostor přiměřeně uzavírají. Rozšířením chodníků a vysázením stromů posilují charakter městské ulice a zdůrazňují důležitost uličních a stavebních čar pro definici veřejných prostranství. Podnětné je řešení dvou velkých dvorců s novým využitím, avšak diskusi vzbuzuje řešení na východní straně náměstí – plocha dvorce se jeví jako nedostatečně využitá a (bez průchodů) též jako bariéra.

Podobně se neosvědčuje návrh severně od ulice Broumarské, lze jej považovat za poddimenzovaný, nepostačující pro oživení místa – rozvolněná nízkopodlažní zástavba rodinnými domy není adekvátní, zintenzívnění přitom nemusí být závislé jen na výškové hladině. Větší intenzita a integrace funkcí je dosažitelná v kompaktních formách. Vzhledem k zadání úkolu je na zváženu „měkká vazba“ na vodní plochy a Rokytku prostřednictvím luk – ty se jeví jako předdimenzované. Celkově je návrh dobře provedený a nabízí možnosti dalšího dopracování.

Více informací: www.praha14.cz

Modernizace smuteční síně v Plané

Dvoukolová veřejná anonymní architektonická projektová soutěž o návrh

Vyhlašovatel: Město Planá

Předmětem soutěže bylo zpracování architektonického návrhu na obnovu a modernizaci stávající budovy smuteční síně v Plané. Smuteční síň je stavbou ze 70. let. V současné době sice stavba plní svůj původní účel, ale prostor budovy již kapacitně nevyhovuje a poněkud zastaralé pojetí exteriéru a interiéru budovy nekoresponduje s představami o prostoru, který má umožnit důstojné rozloučení se zesnulými.

Termín konání soutěže: 24. 1.–31. 5. 2013

Porota: Ludvík Grym, Martina Portyková, Pavel Nutil, Kateřina Melenová, Karel Vrzala; **náhradnice:** Kristina Ullmannová
Počet odevzdaných návrhů: 27

Ceny a odměny celkem: 150 tis. Kč

1. cena (70 tis. Kč): Marie Hlavatá
2. cena (50 tis. Kč): Hana Ryšavá, Martin Štěpánek, Markéta Kamenná
3. cena (30 tis. Kč): APRIS 3MP, s. r. o., Miroslava Tylšová, Michal Votruba, Michaela Dejarová, Karel Filsak



Hodnocení vítězného návrhu:

Návrh předkládá čisté, jednoduché řešení, jeho základním znakem je abstrakce, která se promítá i do detailů, jako je nábytek či řešení osvětlení. Porota oceňuje způsob, jakým návrh pracuje s vnikáním denního světla do interiéru smuteční síně, foyer s portrétem zemřelého a místnosti pro pozůstalé. V případě realizace bude nutné dbát o zachování konceptu osvětlení smuteční síně, resp. její horní části, tak jak je naznačeno ve vizualizaci – svítidla zavěšená na stropě neodpovídají vizualizaci a čistší řešení by bylo najít takový způsob, aby atmosféry bylo dosaženo nejlépe bez zavěšených

svítidel. Diskusi v porotě vyvolalo symetrickému uspořádání podřízené řešení dvou stejných vstupních dveří do prostor foyer a prostorů pro nejbližší pozůstalé. Návrh kvalitně pracuje se zapojením objektu do situace, s jeho vnějšími návaznostmi, zvýrazněním pohledových os. Umístění technického vstupu do zadní části objektu spolu s novou přístupovou cestou zamezuje křížení provozů. Před objektem, v prostoru směrem k parkovišti a přístupu od města, je navržen zelení stíněný shromažďovací prostor s plastikou, který by v podmínkách poměrně malého provozu a za pěkného počasí mohl sloužit jako jakési venkovní foyer. Návrh je co do rozsahu stavebních úprav i celkového objemu stavby poměrně úsporný, a dá se tedy předpokládat, že investiční náklady na jeho realizaci i provozní náklady objektu budou v porovnání s některými dalšími návrhy spíše nižší. Bude nutno ověřit, zda dimenzování technického zázemí budovy (v prostorách přípravy zemřelých) je dostačující a bude plně vyhovovat provozu. Celkově navržený objekt vyniká způsobem, jakým nese na první pohled znaky svého účelu. Porota rovněž doporučuje důsledně promyslet uspořádání obřadu ve smyslu návazností na rozloučení nejbližších se zemřelým a vlastním obřadem, k nalezení moudrého, prostého a městu Plané odpovídajícího obřadu. Návrh je schopen realizace.

Více informací: www.muplana.cz

Radnice a knihovna v Kardašově Řečici

Dvoukolová veřejná projektová architektonická soutěž

Vyhlašovatel: Město Kardašova Řečice

Předmětem soutěže bylo zpracování architektonického návrhu pro následný projekt stavebních úprav a případné dostavby radnice a knihovny v Kardašově Řečici na pozemku p. č. 237/1 k. ú. Kardašova Řečice. Jedná se o dobře dochovanou stavbu klasicistní radnice z let 1822–25, dominantu náměstí, s hodnotnou, převážně klenutou dispozicí a kvalitním zevnějškem

Termín konání soutěže: 12. 3.–20. 6. 2013

Porota: Petr Nekut, Karel Mach, Radek Zeman, Petr Hruša, Michal Fišer; **náhradníci:** Stanislav Haruda, Karel Staněk, Dana Machová, Jan Brotánek
Počet odevzdaných návrhů: 29

Ceny a odměny celkem: 300 tis. Kč

1. cena (90 tis. Kč): Petr Kouřimský, Nikol Kouřimská
2. cena: neudělena
- 2x 3. cena (60 tis. Kč):
 - Eugen Řehoř, Štěpán Řehoř, Vít Šimek
 - Jakub Žiška, Pavel Šmelhaus
- 4x Odměna (22,5 tis. Kč):
 - Ivan Březina, Václav Matějka, Eva Šaročová
 - Martin Jelínek, Martin Březina
 - Jakub Masák, Miroslav Kouba, Jan Vebr, Martin Stejskal, Michaela Václavská
 - Ondřej Beneš, Marcel Šípka, Ondřej Duchan

Hodnocení vítězného návrhu:

Architektonická koncepce ukazuje jasný pozitivní vývoj od řešení v 1. kole. Návrh zachovává velmi kvalitní zpracování parteru. Elegantně je vyřešen bezbariérový přístup dvěma rampami. Urbanistické řešení, včetně otevřenosti dvora,



je přínosem, dům tak získává odstup. Návrh ctí starý dům, je umírněný, konzervativní, pracuje s tradičními materiály a vhodnými barvami. Profesionální práce s omítkami a tvaroslovím je spojena ve druhém kole s promyšlenějším řešením novotvarů: střešního světlíku a přístavku. Kladně je vnímáno neporušení vzhledu střechy střešními okny či vikýři. Střešní nadsvětlík umožňuje příjemné vertikální osvětlení víceúčelového sálu. Stejný prvek střešního světlíku je použit i na přístavbě, která je i přes nedostatečný kontakt se dvorem – pouze jedno okno – vnímána z architektonického hlediska pozitivně. Kladně je hodnocena zelená stěna zakrývající přístavbu směrem do dvora. Dispoziční řešení je i přes drobné výhrady kladem tohoto návrhu. Provoz radnice je vhodně umístěn do přízemí. Drobnými výhradami jsou: nevhodně umístěná matrika mezi sekretářku a starostu. Diskutabilní je umístění výtahu. Řešení knihovny umístěné do 1. NP je plně vyhovující. Víceúčelový sál s horním osvětlením umístěný ve 3. NP plně odpovídá požadavkům. Přístavba však není opodstatněna závazně požadovaným stavebním programem, a může tedy představovat rezervu pro další rozvoj. Konstrukčně navržena zbytečně složitě, s diskutabilní volbou materiálu a s tepelnými mosty. Návrh řeší energetický koncept komplexně, v tomto směru patří k těm lépe zpracovaným, a to i přes některé výhrady. Kladně je hodnoceno zateplení stěn původní budovy. Z energetického hlediska je značně problematicky navržený detail řešení střešního pláště z hlediska difuze vodních par a světlíku s horním zasklením pouze dvojsklem bez stínění, odvětrání či jiného zamezení tvorby kondenzátu. Stavební detail světlíku je složitý a s tepelnými mosty, je třeba ho vhodně dořešit, jinak bude zdrojem provozních obtíží, kondenzace vlhkosti, vzniku plísní atd. Neekonomická je vzhledem k plánovanému provozu cirkulace vody. Zcela nepřijatelné je použití klimatizační jednotky. Chybí zmínka o rekuperaci tepla. Vzduchotěsnost není řešena. Navrhované investiční náklady ve výši 26,6 mil. Kč jsou značně podhodnoceny. Hrubě podhodnocené jsou zejména náklady na sanaci suterénu a základů i náklady na vestavbu a přístavbu. Odhad experta je o 2 až 3 mil. Kč vyšší. Celkově však vyšší náklady (oproti druhým dvěma oceněným návrhům) souvisí zejména s relativně větším obestavěným objemem – návrh využívá podkroví a realizuje přístavbu s dvěma kanceláři. Shrnutí: Kladem je silná architektonická koncepce a s drobnými výhradami i dispoziční řešení a energetické řešení. Záporům jsou relativně vyšší investiční náklady a nedořešení některých konstrukčních detailů.

Více informací: www.kardasova-recice.cz/urad/investicni-akce/budova-radnice/

Urbanistické řešení širšího centra města Karlovy Vary

Jednokolová veřejná ideová urbanistická soutěž o návrh

Vyhlašovatel: Statutární město Karlovy Vary

Účelem a posláním soutěže o návrh bylo zpracování urbanistické koncepce území širšího centra města Karlovy Vary. V rámci urbanistického řešení byl důraz kladen jak na funkční a prostorové uspořádání a využití řešeného území, tak také na jeho dopravní koncepci. V rámci této dopravní koncepce byl dále důraz kladen na koncepci dopravy veřejné.

Termín konání soutěže: 30. 1.–23. 4. 2013

Porota: Petr Kulhánek, Petr Bursík, Jaroslav Růžička, Antonín Juštík, Josef Janů, František Lehovec, Milan Körner, Radek Kolařík, Petr Moos, Irena Fialová, Václav Škarda; náhradníci: Milan Rusev, Jiří Janisch, Richard Mundil, Ladislav Komrska, Jan Sedlák, Jiří Plos, Petr Mráz

Počet odevzdaných návrhů: 13

Ceny a odměny celkem: 680 tis. Kč

1. cena: neudělena

3× 2. cena (170 tis. Kč):

→ Cigler Marani Architects, a. s. – Jakub Cigler, Tomáš Bíma, Radka Bínová Argayová, Andrea Honejsková, Kristýna Stará + ateliér DUA: Václav Malina, Petr Jakovec, Petr Kučera, Michal Podruh, Petr Zajíc
→ Vojtěch Sosna, Michal Gabaš, Zdeněk Rothbauer, Václav Pivoňka

→ A69architekti, s. r. o. – Boris Redčenkov, Prokop Tomášek, Jaroslav Wertig, Jitka Macáková, Michal Nohejl, Petr Král, Ota Řezanka

3. cena: neudělena

2× Odměna (85 tis. Kč):

→ František Novotný, Jaroslav Suchan, Karel Wirth, Jiří Křepinský, Petr Preininger, Martin Vachtl
→ Patrik Kotas, Lucie Krotilová, Tibor Csukás, Václav Juppá



Hodnocení poroty (Cigler Marani Architects, a. s. – Jakub Cigler, Tomáš Bíma, Radka Bínová Argayová, Andrea Honejsková, Kristýna Stará + ateliér DUA: Václav Malina, Petr Jakovec, Petr Kučera, Michal Podruh, Petr Zajíc):

Návrh je kvalitní v podstatných hlediscích. Předložené řešení dobře vystihuje a reflektuje dvě očekávané vývojové fáze urbanismu širšího centra města – aktuální etapy, se silničním průtahem na levém břehu, a vzdáleného výhledu – pro realizaci silničního obchvatu města. V jednotlivém výčtu patří k nesporným přednostem návrhu:

→ umístění komplexního uzlu (terminálu) veřejné dopravy do optimální polohy v prostoru ulice Varšavské a tržnice;

→ uvolnění pěšího tahu z centra města přes náměstí Republiky a dále na západ od automobilové dopravy, propojení pěších zón;

→ plnohodnotný městský park na pravém břehu Ohře, optimálně dimenzovaný i šířkově, nikoli jen jako pobřežní zeleň, a to za cenu přiměřené redukce šířky zastavitelné plochy na dolním nádraží; ve výhledu včetně odstranění bariéry železnice na pravém břehu řeky;

→ přitom zachovává prostorové poměry pro smysluplné provedení revitalizace stávajícího brownfieldu dolního nádraží plnohodnotnou zástavbou;

→ ve vzdáleném výhledu odklon trasy bečovské železnice na hlavní trať, a tím koncentrace železnice na Horní nádraží, s odstraněním bariérového efektu železnice v prostoru pravého břehu (dolní nádraží);

→ silničnímu průtahu na levém břehu je v aktuální etapě plně přiznána a ponechána páteřní (kapacitní) funkce. Teprve ve výhledu (časově velmi vzdáleném), po vybudování obchvatu města, dojde k přeměně této průtahové komunikace na městské třídy a k odstranění bariéry této rychlostní komunikace I/6 na levém břehu řeky. Návrh umožní dotvoření kvalitního městského centra jako pokračování města lázeňského. Za přínosné je považováno definování dvou fází (etapa) a výhled (po odvedení dopravy z centra obchvatem). Návrhu je však vytýkáno kapacitně nedostatečné dopravní řešení v aktuální etapě, bez nového mostu. Dopravně přetížený bude most Chebský včetně jeho dosti nevhodného dopravního napojení na ulici Horovu. Tímto návrhem je městu předkládáno urbanistické řešení do jisté míry využitelné pro územně plánovací činnost



Hodnocení poroty (Vojtěch Sosna, Michal Gabaš, Zdeněk Rothbauer, Václav Pivoňka):

Návrh je taktéž kvalitní v podstatných hlediscích. Jeho řešením se přetváří prostor širšího centra Karlových Varů na plnohodnotné městské centrum. Překonávají se současně urbanistické bariéry. K hlavním přednostem návrhu patří:

- intenzivní propojení městských prostorů na levém a pravém břehu řeky Ohře, a to třemi optimálně umístěnými mostními spojnícemi, včetně jejich vyústění v předpolí na obou březích;
- intenzivní zástavba klíčových ploch na obou březích s docíleným efektem sjednocení města. Osvědčená forma zástavby, městské kompaktní bloky, s odpovídající výškou, návaznost na kontext a uliční síť historické zástavby na obou březích města jako vyjádření pokračování tradičního města;
- Chebský most je přestavěn, rozšířen, s přeorganizováním křižovatek na obou stranách, most je věnován především pěšímu a městskému veřejnému prostoru;
- jako reprezentant jedné ze dvou možných koncepcí řešení

dopravního terminálu, a to jako ucelený terminál na ploše dolního nádraží, slučující systémy městské hromadné autobusové dopravy, železniční i vnitrostátní autobusové dopravy. Návrhu je ale vytýkáno přílišné přiblížení intenzivní zástavby k řece Ohři a redukce zeleně v tomto prostoru. Návrh obsahuje odvážné vize, které jsou až na pomezí reálnosti. Negativně je hodnoceno příliš dlouhé zatunelování levobřežního silničního průtahu a situování budov na něm. A také akceptace starší ideje tuhnické a bohatické železniční spojky. U tohoto návrhu se jedná o řešení, které zadavatel může v některých částech využít pro další územně plánovací činnost.



Hodnocení poroty (A69architekti, s. r. o. – Boris Redčenko, Prokop Tomášek, Jaroslav Wertig, Jitka Macáková, Michal Nohejl, Petr Král, Ota Řezanka):

I tento návrh je kvalitní v podstatných hlediscích. Přesvědčivě ukazuje možný směr urbanistického vývoje města, rozšíření atraktivity tradiční lázeňské části i do dřívější periferie. Vytváří logickou a čitelnou městskou strukturu, navzájem propojenou, prostupnou, prostou kolizí a konfliktů.

K přednostem návrhu patří:

- optimální umístění a uspořádání jediného hlavního dopravního terminálu, integrujícího všechny druhy veřejné dopravy, v prostoru trojúhelníkového pozemku mezi stávající přestupní stanicí MHD Tržnice a křižovatkou u Becherovky; terminál má být první etapou a předpokladem dalšího rozvoje, je proto navržen v prostoru nejméně problémovém a zároveň velmi vhodném pro MHD i napojení na stávající centrum;
 - zřízení nového mostu přes řeku Ohři v optimální poloze, který propojí levobřežní průtah a navrženou dostavbu ploch v oblasti dolního nádraží; most je možné na průtah připojovat postupně, nejprve jednostranně, později kompletní, křižovatkou;
 - zklidnění náměstí Republiky a prodloužení pěšího tahu z lázeňského centra do Rybář, i když ne v takové důslednosti jako u jiných návrhů;
 - paralelní nábrežní bulvár s kolonádou, propojující nové těžiště města;
 - zklidněný Chebský most, uvolnění obou jeho předpolí, možnost obnovit konturu předválečné zástavby a obnovení kompoziční osy soud – magistrát;
 - důraz na plochy kolem tržnice a ústí Teplé, kde je nové městské centrum s hlavním náměstím;
 - na nový most navazuje křižovátka pod pivovarem, nové propojení nahoru do centra Rybář;
 - uvolnění jižního nábreží Ohře od kolejí Dolního nádraží.
- I tento návrh obsahuje odvážné vize, které jsou až na pomezí reálnosti. Vytýkáno je přílišné přiblížení intenzivní zástavby k řece Ohři a redukce zeleně v tomto prostoru. Negativně je hodnocena ne dosti odůvodněná přeložka levobřežní páteřní

komunikace, příliš dlouhé obestavení železnice na pravém břehu a umístění budov na zatunelované části levobřežního silničního průtahu. U tohoto návrhu se jedná o řešení, které zadavatel taktéž může zčásti využít pro další územně plánovací činnost.

Více informací: www.mmkv.cz/index.asp?menu=398&record=23535

Územní plán Čelákovic – ideový návrh

Jednokolová veřejná ideová urbanistická soutěž o návrh

Vyhlašovatel: město Čelákovice

Účelem a posláním soutěže bylo zpracování základní strategie a koncepce územního rozvoje celého správního území města Čelákovice včetně koncepce uspořádání krajiny a řešení širších vazeb.

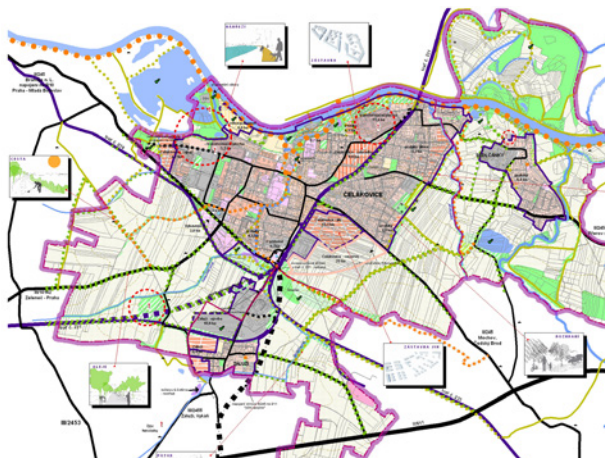
Termín konání soutěže: 4. 3.–22. 5. 2013

Porota: Milan Svoboda, Jan Sedlák, Milan Körner, Marek Tichý, Renata Fialová; **náhradníci:** Václav Škarda, Veronika Šindlerová, Petr Studnička, Dana Teichmanová

Počet odevzdaných návrhů: 8

Ceny a odměny celkem: 180 tis. Kč

1. cena (75 tis. Kč): Jitka Fikarová, Jiří Němeček, spolupracovníci: Jan Richtr, Vladimír Budinský, Daniel Řehák, Libor Horálek
2. cena (40 tis. Kč): Michal Dvořák, Ivan Gogolák, Lukáš Grasse, Pavel Grasse
3. cena (35 tis. Kč): Josef Starý, spolupracovníci: Jiří Datinský, Milan Poledník, Eva Stará



Hodnocení vítězného návrhu:

Návrh představuje velice solidní, profesionální a realistické řešení, které dobře odhadlo možnosti města, což dokládá mimo jiné bilanci rozvojových ploch v textové části. Návrh je velmi vyvážený v názoru na celek i řešení detailů, zejména v intravilánu města, týkajících se rozvojových ploch a transformačních území. Ze všech předložených návrhů má nejvíce dotažené řešení krajiny včetně názoru na rozhraní mezi zástavbou a volnou krajinou. Rovněž velice podrobně zpracovává cyklistické a pěší trasy. Energií rozvoje města tlačí k řece a nejlépe využívá potenciál polohy města na řece. Dopravní řešení odpovídá potřebám města a šir-

šího území. Jako slabinu návrhu vnímá porota grafické zpracování a konstatuje, že prostorové vyjádření návrhu na řešení rozvojových lokalit působí nepřesvědčivě.

Více informací: www.celakovice-mesto.cz

Děčín – Revitalizace Podmokel

Jednokolová veřejná anonymní urbanistická soutěž o návrh

Vyhlašovatel: Statutární město Děčín

Účelem a posláním soutěže bylo nalezení nové podoby významných prostorů centra města, slučující lépe, nežli je tomu dnes, charakter historické zástavby se současnými kulturními, společenskými a komerčními aktivitami, a vytvoření odpovídajícího pobytového a krátkodobě rekreačního místa.

Termín konání soutěže: 5. 3.–14. 5. 2013

Porota: Radek Kolařík, Tomáš Jiránek, Rudolf Wiszcior, Valdemar Grešík, Eva Cerhová; **náhradníci:** Jan Aulík, Otto Chmelík

Počet odevzdaných návrhů: 10

Ceny a odměny celkem: 1100 tis. Kč

1. cena (550 tis. Kč): Michal Kuzemský, Ida Čapounová, David Pavlišta, Ondřej Synek, Jan Vlach, Jiří Žid
 2. cena (300 tis. Kč): Atelier urbi, s. r. o., Jana Benešová, Hana Zemanová, Daniel Matějka, Rostislav Košťál
 3. cena (200 tis. Kč): Michal Fišer, Ondřej Vojtíšek, Eva Hrubanová, spolupracovala: Eliška Kosová
- Odměna (50 tis. Kč): Martin Chlanda, Artur Magrot, Alessandra Svatek, Michal Rouha, Jana Fischerová, Václav Mudra



Hodnocení vítězného návrhu:

Autoři předložili ucelený, citlivý, koncepční názor v detailu i nadhledu. Návrh je kvalitní v každém měřítku a proporcích. Autoři pracují s městem bez zbytečných stavebních a terénních zásahů, včetně jasného názoru na koncepci zeleně, použití městského nábytku a veřejného osvětlení. Nevytěšňuje z města automobily, přesto adekvátně reguluje automobilovou dopravu včetně parkování ve městě. Návrh okolí Jilovského potoka neodpovídá hloubce názoru na ostatní zpracovávané části. Cílová atmosféra prezentovaných míst se jeví jako uvěřitelná a zcela vystihující hodnotu prostředí Podmokel.

Více informací: www.mmdecin.cz/soutez-podmokly

Urbanistická koncepce obce Nelahozeves

Jednokolová veřejná ideová urbanistická soutěž

Vyhlašovatel: Obec Nelahozeves

Předmětem soutěže bylo zpracování strategie územního rozvoje, urbanistické koncepce a koncepce uspořádání krajiny celého správního území obce Nelahozeves, zahrnujícího katastrální území Nelahozeves, Lešany a Podhořany.

Termín konání soutěže: 5. 4.–18. 6. 2013

Porota: Jan Sedlák, Jiří Plos, Michal Fišer, Petra Urbanová, Milena Jakeschová; náhradníci: Milan Körner, Dana Rymelová
Počet odevzdaných návrhů: 4

Ceny a odměny celkem: 160 tis. Kč

1. cena (80 tis. Kč): Michal Dvořák, Ivan Gogolák, Lukáš Grasse, Pavel Grasse
2. cena (55 tis. Kč): Karel Hasenblas, Jiří Koten
3. cena (25 tis. Kč): Eduard Žaluda, Michaela Dejdarová, Michal Filsak, Petra Hušková, Edita Vávrová



Hodnocení vítězného návrhu:

Návrh představuje nejvyvážnější a nejkompaktnější řešení všech uvedených bodů. Velmi kvalitní je prvotní urbanistická strategie, založená na polycentrické struktuře obce. Z tohoto pohledu není úplně vyjasněn vztah anglického resortu s Lešany.

Více informací: www.nelahozeves.cz

Řešení vstupního prostoru budovy ZŠ Jasanová 2 a přilehlé prostranství

Jednokolová veřejná projektová architektonická soutěž

Vyhlašovatel: Statutární město Brno, městská část Brno-Jundrov

Předmětem soutěže bylo zpracování architektonického návrhu „Řešení vstupního prostoru budovy ZŠ Jasanová 2 a přilehlé prostranství“ – vstupní částí budovy se rozumí obvodová zeď budovy stojící na pozemku p. č. 1688/75 k. ú. Jundrov, situovaná na jižní stranu, vstupní schodiště včetně dveří a závětrí.

Termín konání soutěže: 29. 3.–13. 5. 2013

Porota: Zdeňka Vydrová, Tomáš Kotas, Tomáš Beránek, Ivana Fajnorová, Jana Ocelková; náhradníci: Eva Wagnerová, Irena Koláčná

Počet odevzdaných návrhů: 7

Ceny a odměny celkem: 45 tis. Kč

1. cena (20 tis. Kč): Jan Voltr
2. cena (15 tis. Kč): Jan Horký, spoluautor: Kateřina Špidlová
3. cena (10 tis. Kč): Tomáš Čech



Hodnocení vítězného návrhu:

Předností návrhu je jeho komplexnost, neztrácí ze zřetele celkovou logiku a jednotu místa. Členěním prostoru do dvou výškových úrovní přirozeně vytváří prostor scény stupňovitým zakončením plochy. Přínosem návrhu je celková vyzrálost řešení, související s vazbami na okolí, a ucelená koncepce veřejného prostoru. Významným přínosem tohoto řešení je přiměřené snížení opěrné stěny. Střízlivé barevné a materiálové řešení dává vyznít památkově chráněnému keramickému reliéfu u hlavního vstupu, který se tak stává zaslouženě výrazným prvkem souvisejícím s fasádou budovy a je jednou z dominant vstupního prostoru. Stejně tak přemístění plastiky kohouta do volné plochy před budovou působí elegantně a důstojně. Navazující členění zpevněných ploch s lineárním odvodněním je čistým řešením. Citlivě je řešena také celková geometrie dlažby, její návaznost na odvodnění a začlenění ploch pro aktivní výzdobu zpevněných povrchů. Nevýhodou projektu je absence bezbariérového přístupu do budovy. To, jak je navrženo venkovní osvětlení, dává prostor k pochybnostem, zda bude dostačující intenzita osvětlení v prostoru. Taktéž absence alespoň minimální zeleně je drobnou nevýhodou. Proto hodnotící porota doporučuje:

- dopracování bezbariérového řešení hlavního vstupu,
- doplnění zeleně,
- dopracování osvětlení celého prostoru.

Více informací: www.jundrov.info/uredni-deska/verejne-zakazky

Víceúčelové kulturně- společenské zařízení Háječek v Českých Budějovicích

Jednokolová veřejná ideová
urbanisticko-architektonická soutěž

Vyhlašovatel: Statutární město České Budějovice
Předmětem soutěže bylo zpracování ideového urbanistického a architektonického návrhu řešení přeměny letního kina a navazujícího městského parku Háječek v Českých Budějovicích na víceúčelové kulturně-společenské zařízení, v jehož prostorách naleznou občané i návštěvníci města příjemné místo pro zábavu, odpočinek, neformální aktivity a sociální komunikaci a kontakty.
Termín konání soutěže: 12. 11. 2012–15. 2. 2013
Porota: Ivana Popelová, Eva Hajerová, Petra Šebestíková, Petr Heteša, Vladimír Zdvihal, Ivan Plicka, Zdeněk Sendler;
náhradníci: Juraj Thoma, Mirek Vodák
Počet odevzdaných návrhů: 21

Ceny a odměny celkem: 180 tis. Kč

1. cena (80 tis. Kč): Viktor Jindra, Štěpán Hirsch, Ondřej Kučera, Petr Fabík, Andrea Prajsová, Ľubomíra Olasová, Martina Štollová
2. cena (60 tis. Kč): Kateřina Frejlichová, Martin Špičák, Tadeáš Říha
- 2× 3. cena (20 tis. Kč):
→ Sofie Othmanová, Kateřina Páterová, Iveta Pešková
→ Marek Ječmen, Michaela Kubinová



Hodnocení vítězného návrhu:

Návrh člení řešené území na dvě části: klidnou část vlastního parku, jež je zbarvena všech vnesených staveb, a živou část Na špici s hvězdárnou, kam jsou směřovány veškeré aktivity včetně nově vytvořeného prostoru letního kina.

Přínosy návrhu: celé řešené území je otevřeno jako veřejný prostor, bez bariér a omezení přístupu; rozdělením řešeného území na dvě části je vytvořen prostor pro různorodé aktivity (v projektu přesvědčivě popsané), přičemž aktivity klidové, až kontemplativní (v parku) nejsou v konfliktu s aktivitami rušnými (Na špici); návrh umožňuje zásadní rehabilitaci vlastního parku; navržené řešení lokality Na špici je šancí a výzvou pro otevření hvězdárny a jejího bezprostředního okolí veřejnosti; doplněním o další aktivity se zvýší atraktivita této lokality a zároveň její význam ve struktuře města; umístění a koncentrace zvolených aktivit do této lokality je výhodná a žádoucí; návrh přináší patrně velice reálnou úvahu o velikosti, sezonnosti a víceúčelovosti letního kina.

Rizika návrhu: zásadní otázkou, kterou bude nutno vyřešit, je dohoda otevření hvězdárny a prostoru s ní souvisejícího směrem k veřejnému prostoru; o tomto postupu by nemělo

být pochyb, může však být předmětem nejjednoduššího vyjednávání; pro realizaci parku bude rovněž významné, do jaké míry se podaří vymezit jej stávající a doplněnou stromovou zelení vůči silným budovám v sousedství (Budvar aréna, EON, věznice) – zvolený přístup se jeví správný, rozhodující bude jeho realizace; pro řešení parteru lokality Na špici byl zvolen atraktivní materiál (pryžová drt s polyuretanovým pojivem), umožňující zajímavé tvarování parteru – klíčová bude v tomto případě kvalitní realizace a finanční náročnost. Jedná se o návrh se silným názorem, ukazujícím rozhodně správný směr jak v přístupu k dnes částečně (novodobými dostavbami) degradovanému parku, tak v přístupu k lokalitě hvězdárny, jež v sobě skrývá podstatně větší potenciál, než je její současné využití.

Více informací: www.c-budejovice.cz/cz/stranky/verejne-zakazky.aspx

Centrum halových sportů České Budějovice

Dvoukolová veřejná projektová
anonymní architektonická soutěž

Vyhlašovatel: Statutární město České Budějovice
Předmětem soutěže bylo zpracování architektonického návrhu řešení Centra halových sportů, které má vzniknout na místě odstraněné stávající sportovní haly. Místo stavby se nachází v lokalitě Dlouhá louka na levém břehu řeky Vltavy, v těsném sousedství historického centra města České Budějovice. Záměrem města je vybudování moderního centra halových sportů splňujícího současné i budoucí požadavky na vrcholový, výkonnostní a rekreační sport a umožňujícího pořádání společenských akcí s vysokou diváckou návštěvností.

Termín konání soutěže: 27. 9. 2012–1. 2. 2013

Porota: Juraj Thoma, Josef Průcha, Jan Diviš, Jan Aulík, Milan Jirovec, Miloš Kopřiva, Antonín Novák; **náhradníci:** Tomáš Novák, Petr Podhola, Aleš Papp
Počet odevzdaných návrhů: 51

Ceny a odměny celkem: 1500 tis. Kč

1. cena (750 tis. Kč): Martin Krupauer, Jiří Strítecký/ Atelier 8000, spol. s. r. o.
2. cena (500 tis. Kč): Peter Moravčík, Tomáš Křištek, Ondřej Kurek, Alexandra Masárová, Katarína Labathová
3. cena (250 tis. Kč): Zbyněk Ryška, Jan Skoupý, Aleš Břečka



Hodnocení vítězného návrhu:

a) celková urbanisticko-architektonická kvalita návrhu, prostorový koncept tří oddělených hmot je urbanisticky přesvědčivý a odpovídá významu této sportovní stavby. Orientace hlavního nástupu od řeky je vhodná, zejména s ohledem na okolní sportovní dominanty (zimní stadion a plavecký stadion); návrh je v souladu s územním plánem města i omezujícími limity soutěže;

b) komplexnost a úplnost řešení, návrh je komplexní a vyrovnaný ve všech složkách, architektuře, stavebních konstrukcích i materiálovém detailu; porota doporučuje pro další stupeň prověřit detaily dřevěných konstrukcí hlavní haly;

c) hospodárnost a finanční přiměřenost zvoleného řešení a efektivita realizace, ekonomický expert poroty odhadl stavební náklady návrhu jako nejnižší.

Samostatnost první etapy: Nejméně přesvědčivou stránkou návrhu je jeho samostatná první etapa. Porota doporučuje vypisovateli v tomto případě zvážit zařazení atletického koridoru do první etapy výstavby.

Více informací: www.c-budejovice.cz/cz/stranky/verejne-zakazky.aspx, pro informace o průběhu soutěže viz s. 52.

SH BEČOV – příkladná obnova hradu, přilehlých objektů a areálu, ú. o. p. Loket

Jednokolová veřejná projektová anonymní architektonická soutěž

Vyhlašovatel: Národní památkový ústav

Předmětem soutěže byla příkladná komplexní obnova hradu Bečov a přilehlých objektů pro prezentaci památkové péče formou vzdělávacích programů.

Termín konání soutěže: 30. 6.–10. 9. 2012

Porota: Naděžda Goryczková, Pavel Jerie, Hana Šnajdrová, Josef Štulc, Tomáš Wizovský, Markéta Cajthamlová, Matuš Dulla, Jiří Tomáš Kotalík, Karel Ksandr, Michal Rykl, Rudolf Wiszczo; náhradníci: Richard Cibik, Karel Kibic, Vít Mlázovský, Kateřina Rozinková

Počet odevzdaných návrhů: 16

Ceny a odměny celkem: 250 tis. Kč

Nové posouzení a hodnocení soutěžních návrhů v reakci na námítku proběhlo na zasedání poroty ve dnech 11. 2. a 15. 4. 2013

1. cena (200 tis. Kč): GIRSA AT, spol. s r. o.

2. cena (50 tis. Kč): Masák & Partner, s. r. o.

3. cena: neudělena

Původně:

1. cena: MCA atelier, s. r. o.

2. cena: GIRSA AT, spol. s r. o.

3. cena: Masák & Partner, s. r. o.

Hodnocení návrhu GIRSA AT, spol. s r. o. (nové 1. cena):

Soutěžní návrh charakterizuje určitá střízlivost, omezení nových zásahů do budov hradu i do celého areálu. Jedinou větší změnou je spojení Pluhovských domů a horního hradu přízemním krčkem, který v úrovni patra slouží jako pochozí terasa. Úprava západní hradby i celého pláště Pluhovských domů sleduje rehabilitaci historického stavu. Necitlivé zásahy z nedávné doby v interiérech Pluhovských domů autor

GIRSA AT, spol. s r. o. (nové 1. cena)



návrhu decentně potlačuje, předložené vizualizace místnosti expozice relikviáře sv. Maura i společenských a výukových prostor o podlaží níž představují střízlivou, nerušivou, lehce historizující úpravu. Minimalismus v zásadích do památky si návrh vědomě stanovuje jako svůj cíl. Tuto střízlost není třeba vnímat jako deficit architektonické kvality. Při hodnocení architektonické kvality návrhu lze doporučit akcentovat jeho přehlednost, výrazovou čistotu, kultivovanost a vnímavost k hodnotám i k celkovému charakteru dochované památky. Určitou výtku lze vznést k vizualizaci prostoru mezi Pluhovskými domy a Horním hradem, řešení zde až příliš ustupuje provozním hlediskům. Základním motivem je zde přístupové schodiště na terasu, které na vizualizaci působí jako masivní, těžká konstrukce, v rozporu s textovou částí projektu, podle níž má jít o dřevěnou schodnicovou konstrukci se zábradlím z dubového masivu. Krček mezi horním hradem a Pluhovskými domy je po zbourání klasicistní dostavby architektonicky problematickým místem hradu a tím do jisté míry i zůstane, pokud bude proluka ponechána bez uzavření. Velkým kladem ponechání proluky je ovšem zachování průhledu na autenticky dochované jižní fasády horního hradu s pozdně středověkými detaily i s početnými stopami dalšího vývoje.

Hodnocení návrhu MCA atelier, s. r. o. (původní 1. cena):

Návrh je založen na konceptu příběhu a edukativní školy, kterým je protnut. Celkovým řešením jak vnějších, tak vnitřních prostorů je příběh, který propojuje hrad, kapli, Pluhovské domy, nádvoří, okružní cestu a komplexně se zabývá celou problematikou obnovy. Architektonické řešení je založeno na kontrastu starých budov rekonstruovaných klasickými metodami, bez zásadních zásahů, a vložení současného novotvaru mezi hrad a Pluhovské domy, kterým je kaple pro relikviář svatého Maura, jako svorníku současnosti a minulosti.

Z provozního hlediska splňuje požadavek na oddělený režim. Návrh ponechává stávající konstrukce a jen je opravuje, optimalizuje tepelné ztráty přiměřeným zateplením jen stropních konstrukcí, nezasahuje do krovů. Nově vložená současná konstrukce se jeví jako přiměřená svému účelu a významu. Návrh využívá stávajících prostor, včetně využití stávajících zbytků dlažeb, které doplňuje o místní materiály, pro vytápění objektů navrhuje tepelná čerpadla a rekuperaci. Jako alterna-

MCA atelier, s. r. o. (původní 1. cena)



tiva z dlouhodobého pohledu je to jistě výhodné, nicméně v rámci realizačních nákladů toto řešení vykazuje vyšší nákladovost. Návrh však i přesto splňuje soutěžními podmínkami daný limit. Celý projekt se vyznačuje vysokou profesní úrovní s prokazatelnou znalostí tematiky, kultivovaností a soudobým uvažováním o naplnění funkce a přínosu kulturní památky široké i odborné veřejnosti.

Více informací: www.castlebecov.eu, pro informace o průběhu soutěže viz s. 52.



Hodnocení vítězného návrhu:

Návrh byl oceněn porotou zejména pro svoji myšlenkovou čistotu, reflektující v jednoduchém konceptu místo a požadavky na jeho budoucí využití. Jasným, střídým způsobem odděluje části městského prostředí od přírodního, které ponechává svému vývoji. Přístupy do tohoto civilizací neregulovaného prostředí biokoridoru jsou sice umožněny, ale pouze střídě, citlivě a jakoby s ostychem. Souvislá linie zídky procházející celým územím pravého břehu řeky Loučné se tak jeví nikoli jako bariéra, ale spíše jako mnohovýznamový prvek, který může sloužit nejen jako protipovodňová zábrana, místo k sezení, ale i jako zhmotnění respektu autorů k přírodě obecně. Realizace tohoto prvku si jistě vyžádá citlivou práci v terénu, a zejména zohlednění kořenových systémů stromů.

Více informací: www.nadace-promeny.cz/cz/web/projekty/cenaNadace/cena_nadace_promeny_2013.html

Cena nadace PROMĚNY 2013 – Obnova nábřeží řeky Loučné v Litomyšli

Dvoukolová veřejná projektová
architektonická soutěž

Vyhlašovatel: nadace PROMĚNY

Předmětem soutěže bylo zpracování architektonického návrhu obnovy Nábřeží řeky Loučné. Zájmové území leží v historickém centru města Litomyšle, v Městské památkové rezervaci Litomyšl, nachází se v blízkosti historického náměstí.

Termín konání soutěže: 20. 2. – 8. 8. 2013

Porota: Michal Fišer, Antonín Novák, Lucie Miovská, Radomil Kašpar, Kateřina Vaculová; náhradníci: Zdeňka Vydrová, Jitka Přerovská, Karolína Jirkalová

Počet odevzdaných návrhů: 31

Ceny a odměny celkem: 240 tis. Kč

1. cena (100 tis. Kč): Martin Rusina, Martin Frei

2. cena (60 tis. Kč): CUBOID ARCHITEKTI, s. r. o.

3. cena (40 tis. Kč): Jana Kaštánková

2× Odměna (20 tis. Kč):

→ Marie Hlavatá, Josef Hlavatý, Lenka Hlavatá

→ Jakub Cigler

Provozní budova městského stadionu v Semilech

Jednokolová
veřejná projektová
architektonická soutěž

Vyhlašovatel: Město Semily
Sekretář soutěže: Jana Dvořáková,
Husova č. p. 82, PSČ 513 01 Semily,
tel./fax: 725 997 231, e-mail:
dvorakova@mu.semily.cz
Předmětem soutěže je zpracování
architektonického návrhu provozní
budovy městského stadionu a jejího
okolí v rozsahu řešeného území
vymezeného soutěžními podklady.
Město má platný územní plán a záměr
je s ním v souladu.
Porota: Jiří Jandourek, Josef Faltejsek,
David Kazický, Jan Farský, Stanislav
Palas; náhradníci: Jiří Kovalský, Jiří Žid,
Martin Hilpert
Předpokládané ceny a odměny celkem:
250 tis. Kč
Datum odevzdání soutěžních návrhů:
14. 10. 2013
Více informací: [www.semily.cz/cz/
podnikatel/verejne-zakazky/verejne-
zakazky/architektonicka-soutez-o-
navrh.html](http://www.semily.cz/cz/podnikatel/verejne-zakazky/verejne-zakazky/architektonicka-soutez-o-navrh.html)

Kasárna Jičín

Dvoukolová veřejná
projektová
architektonicko-
urbanistická soutěž

Vyhlašovatel: Město Jičín
Sekretář soutěže: Eva Vogeltanzová,
Žižkovo nám. 18, 506 01 Jičín, tel./fax:
493 545 480, e-mail: vogeltanzova@
mujicin.cz
Předmětem soutěže je zpracování
architektonicko-urbanistického návrhu
Kasárna Jičín v rozsahu návrhu
umístění staveb v řešeném území,
návrhu dopravní a technické
infrastruktury a stanovení podmínek
pro zástavbu v dotčené ploše včetně
návrhu regulace.
Porota: Michal Kuzemský, Antonín
Novák, Martin Hilpert, Jiří Liška, Petr
Volf; náhradníci: Petr Hamáček, Radek
Jiránek, Ludvík Grym
Předpokládané ceny a odměny celkem:
225 tis. Kč
Datum odevzdání soutěžních návrhů:
17. 6. 2013 do 10 hod. (1. kolo), 7. 10.
2013 do 10 hod. (2. kolo)
Více informací: www.mujicin.cz

Špitálský vrch a kasárna Zlatý vrch v Chebu

Dvoukolová projektová
urbanisticko-
architektonická
soutěž o návrh

Vyhlašovatel: Město Cheb
Sekretář soutěže: Město Cheb, Odbor
investiční, Jan Irber, náměstí Krále
Jiřího z Poděbrad 1/14, tel./fax: 354 440
529, e-mail: irber@cheb.cz
Předmětem soutěže v 1. kole je
zpracování rozvojové vize Špitálského
vrchu v Chebu jako území, které se
nachází v jedinečném urbánním
a přírodním kontextu. Předmětem
soutěže ve 2. kole bude architektonicko-
urbanistický návrh území kasárna Zlatý
vrch na podkladě koncepce definované
v 1. kole soutěže.
Porota: Pavel Vanoušek Tomáš Linda,
Ján Stempel, Jan Sedlák, Michal Fišer;
náhradníci: Václav Zůna, Vlasta
Poláčková, Štěpán Špoula
Předpokládané ceny a odměny celkem:
1160 tis. Kč
Datum odevzdání soutěžních návrhů:
10. 6. 2013 (1. kolo), 31. 10. 2013 (2. kolo)
Více informací: www.cheb.cz

Komenského most v Jaroměři

Jednokolová veřejná
architektonická
projektová soutěž

Vyhlašovatel: Město Jaroměř
Sekretář soutěže: Jana Hrubá, nám.
Československé armády 16, 551 33
Jaroměř, tel./fax: 491 847 210,
e-mail: hruba@jaromer-josefov.cz
Předmětem soutěže je zpracování
architektonicko-konstrukčního návrhu
na obnovu povodní strženého
Komenského mostu v Jaroměři.
Vyhlašovatel požaduje, aby bylo
zachováno architektonické řešení
náběžných pilířů a aby byla vyloučena
jakékoliv podpěra v korytě řeky. Most
bude využíván pro pěší a cyklistickou
dopravu.
Porota: Jan Šěpka, Patrik Kotas, Antonín
Novák, Jiří Klepsa, Martin Hofman;
náhradníci: Václav Podlipný, František
Vrabec
Předpokládané ceny a odměny celkem:
270 tis. Kč
Datum odevzdání soutěžních návrhů:
29. 10. 2013 do 12 hod.
Více informací: [www.jaromer-josefov.
cz/arch-soutez-komenskeho-most](http://www.jaromer-josefov.cz/arch-soutez-komenskeho-most)

Nová škola pro Psáry a Dolní Jirčany

Dvoukolová veřejná
anonymní architektonická
soutěž

Vyhlašovatel: Obec Psáry
Sekretář soutěže: Igor Kovačević,
U Půjčovny 4, 110 00 Praha 1,
tel.: 222 222 521, 603 810 083,
e-mail: kovacevic@ceca.cz
Předmětem soutěže je zhotovení
architektonického návrhu nové školy
pro obec Psáry, která bude umístěna
v lokalitě Cihlářská, k. ú. Dolní Jirčany.
Porota: Oldřich Hájek, Pavel Joba,
Michal Kuzemský, Milan Vácha,
Antonín Rak; náhradníci: Martin Frei,
Lucie Kubalášová
Předpokládané ceny a odměny celkem:
350 tis. Kč
Datum odevzdání soutěžních návrhů:
4. 11. 2013 do 14 hod. (1. kolo), 20. 1.
2014 do 14 hod. (2. kolo)
Více informací: www.novaskolapsary.cz,
www.psary.cz

Polyfunkční centrum Strašnic s budovou úřadu MČ Praha 10

Vyhlašovatel: Městská část Praha 10
Předmětem soutěže je zpracování
architektonického návrhu
polyfunkčního centra Strašnic
s budovou úřadu MČ Praha 10.
Předpokládaný termín vyhlášení:
prozatím neuveden

Revitalizace centra města Planá nad Lužnicí

Vyhlašovatel: Město Planá nad Lužnicí
Předmětem soutěže je zpracování
architektonického návrhu úprav
centrálního veřejného prostoru města
Planá nad Lužnicí, zejména
architektonického a dopravního řešení,
návrhu mobiliáře a sadovnických úprav.
Předpokládaný termín vyhlášení:
prozatím neuveden

Areál kampusu Univerzity Jana Evangelisty Purkyně, Ústí nad Labem

Vyhlašovatel: Univerzita Jana
Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem
Předmětem soutěže je zpracování
prostorového, výtvarného a funkčního
uspořádání areálu kampusu.
Předpokládaný termín vyhlášení:
prozatím neuveden

Nákladové nádraží Praha-Žižkov

Vyhlašovatel: Městská část Praha 3
Předmětem soutěže je urbanistická
soutěž na území nákladového
nádraží Žižkov ve snaze získat
návrhy na uspořádání území.
Předpokládaný termín vyhlášení:
prozatím neuveden

Vytvoření ideové studie lesoparku Rychvald-sídliště

Vyhlašovatel: Město Rychvald
Předmětem soutěže je vytvoření ideové

studie lesoparku Rychvald-sídliště.
Předpokládaný termín vyhlášení:
prozatím neuveden

Revitalizace území Perla 01 v Ústí nad Orlicí

Vyhlašovatel: město Ústí nad Orlicí
Předmětem soutěže je zpracování
urbanisticko-architektonického
návrhu a projektu základní strategie
na postup při regeneraci území areálu
továrny Perla 01 v Ústí nad Orlicí.
Předpokládaný termín vyhlášení:
prozatím neuveden

| | | | |
|-------------------|----------------------------------|---|--|
| | | | |
| | | | |
| | PŘEHLÍDKA DIPLOMOVÝCH PRACÍ 2013 | | |
| | | | |
| | | | |
| 8.–18. října 2013 | ČKA, Josefská 34/6, Praha 1 | otevřeno po–čt 8–16 h. pá 8–15 h. | www.cka.cc |

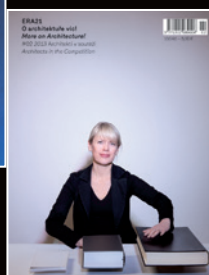
ERA21

O architektuře víc!

More on Architecture!

Čtete rádi časopis ERA21?
O čem byste si rádi přečetli?
Zajímá nás, co vás zajímá!

Napište nám na e-mail redakce@era21.cz



VÝVOJ - PROJEKTY - VÝROBA INSTALACE - SERVIS - HOTLINE

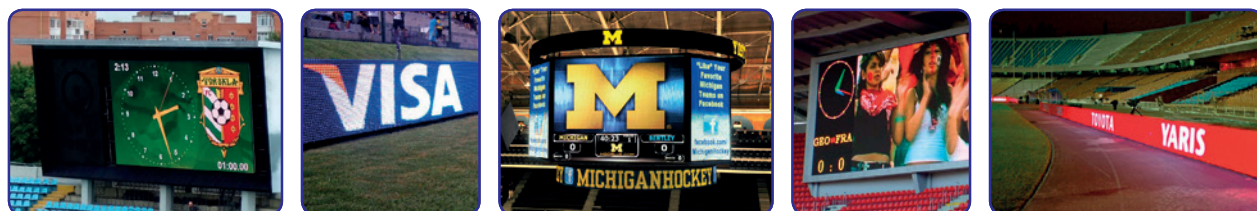
REKLAMNÍ OBRAZOVKY



IMAGE LED OBRAZOVKY



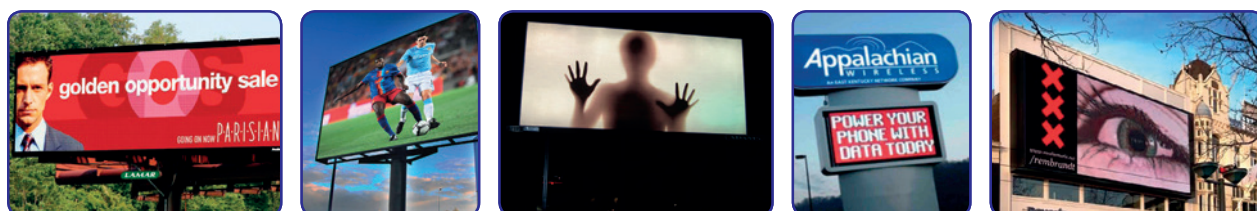
SPORTOVNÍ OBRAZOVKY



OBLOUKOVÉ OBRAZOVKY



REKLAMNÍ LED BILLBOARDY



www.reklamniobrazovka.cz, www.ledvelkoplosneobrazovky.cz, www.kasume.cz

 **TRbo**
OBRAZOVKY
záruka 36 měsíců

partner Vašich projektů

tel: +420 606 223 224
email: frantisek@reklamniobrazovka.cz



concept
wiesner hager

macao



reddot design award
winner 2013